

Altink-affaire II

Kunstvervalsingen in Europa

DEEL VI

2003-2020

Groningen, maart 2021

De eerste maatschappelijke missie van Johan Meijering

Colofon

ISBN: 978 90 8314705 5

2021

© 2021 Johan Meijering

Samenstelling: Drs. J.L. Meijering

Deze publicatie is tot stand gekomen onder auspiciën van
de Johan Meijering Stichting.

Inhoudelijke verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid ligt bij
de auteur/samensteller.

Deze heeft alle mogelijke moeite gedaan om rechthebbenden
van copyright/beeldrecht te achterhalen.

Vormgeving: Elzo Smid Ontwerp

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen
in geautomatiseerde gegevensbestanden en/of openbaar gemaakt
door middel van druk, fotokopie, microfilm op op welke wijze
dan ook, zonder voorafgaand schriftelijke toestemming van de
auteur/samensteller.

Type- en zetfouten voorbehouden.

JOHAN MEIJERING STICHTING

Deze publicatie is tot stand gekomen onder auspiciën van de Stichting Johan Meijering, die op 9 november 2017 in Groningen is opgericht. De stichting beheert het Cultureel Erfgoed van drs. Johannes Lourens Meijering, geboren te Kampen op 19 maart 1947, wonende te Groningen. Het levenswerk van Johan Meijering beslaat een tijdsbestek van 1964 t/m 2019 en bestaat uit negen uiteenlopende projecten op cultureel en maatschappelijk gebied.

De stichting heeft ten doel:

- a het bijeenbrengen en behouden van alle zaken die betrekking hebben op het immaterieel en cultureel erfgoed van Johan Meijering en/of aan hem gerelateerde onderwerpen;
- b het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- a het onderhouden, in stand houden en exploiteren van de website: www.johanmeijeringstichting.nl;
- b het publiceren of doen publiceren over Johan Meijering dan wel zijn ideeën, visies en overtuigingen;
- c het opsporen en registreren en het zo mogelijk in eigendom, bezit of bewaring verkrijgen van voorwerpen, documenten en afbeeldingen, die voor genoemd erfgoed van Johan Meijering van historische betekenis zijn;
- d het uitgeven en publiceren van artikelen en nieuwsberichten over de ideeën, visies en overtuigingen van Johan Meijering;
- e het waarborgen van de continuïteit van al het voorgaande en het zijn van een veilige bewaarplaats voor alle zaken die Johan Meijering aangaan, waaronder publicaties, boeken, foto-, beeld- en archiefmateriaal, en alle andere wettige middelen.

Cultureel erfgoed

Op 25 november 2014 zijn diverse culturele activiteiten van Johan Meijering in de periode 1964–2020 door het Regionaal Historisch Centrum ‘De Groninger Archieven’ erkend als cultureel erfgoed. De archieven van Dansclub Kuifje ’64 en International Police Association (IPA) in de periode Leeuwarden én in de periode Groningen: Kijkbungalow Minerva, Kunst & Kunst, Kunsthuis De Permanente, stichting La Pasi3n, stichting Do, Altink Affaire II (kunstvervalsingszaak De Groninger Ploeg), La Nueva Pasi3n, stichting ‘Staakt het Vuren’ en ‘Forum Groningen’ zijn door Meijering aan dit historisch centrum geschonken. De archieven van al deze projecten zullen worden overgedragen en ondergebracht bij de ‘Groninger Archieven’ in het ‘Archief Johan Meijering’. (19-03-1947). Ook het archief van de ouders van Johan Meijering, Willem Meijering (Zuidlaren, 23 februari 1919 Doetinchem, 13 juni 2004) en Dina Meijering-van Gelder (Beilen 17-09-1920 Roosendaal 01-06-1998) zijn door de erfgenamen in 2020 geschonken aan de ‘Groninger Archieven’ en zullen volgens de collectiebeheerder particuliere archieven op 7 mei 2020 eveneens worden opgenomen in het ‘Archief Johan Meijering’.

Inhoud

Voorwoord	1
Imleiding	2
Kunstvervalsingen in Europa	3
Nederlandse kunstvervalsingszaken	4
<i>vervalser Han van Meegeren</i>	
<i>vervalser Geert Jan Jansen</i>	
<i>vervalsingen van Klaas Gubbels</i>	
Engeland	31
Portugal	39
Duitsland	41
Stichting EchtVals en Stichting Oprechte Kunst – in oprichting	71
Curriculum Vitae Johan Meijering	144
Verschenen boeken	150

Voorwoord

Als voorzitter van de op 9 november 2017 opgerichte Johan Meijering Stichting voel ik mij vereerd om deze eerste publicatie van onze Stichting te presenteren.

Het bestuur heeft de intentie de komende jaren een aantal publicaties uit te geven onder auspiciën van de Stichting.

De Stichting tracht haar doel te verwezenlijken onder meer door ‘het uitgeven van artikelen en nieuwsberichten over de ideeën, visies en overtuigingen van Johan Meijering, geboren in Kampen op 19 maart 1947’.

Vanaf 1991 werd de Nederlandse cultuur geconfronteerd met kunstvervalsingen op grote schaal van werken van de Groninger Ploeg. Dit is bekend geworden onder de namen Altink Affaire I (1991-1995) en Altink Affaire II (vanaf 2003). Deze zullen in twee afzonderlijke publicaties nader worden belicht.

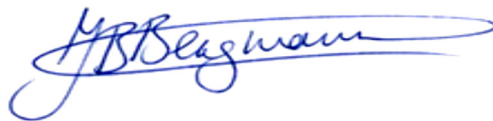
In het deel Perspublicaties zijn artikelen opgenomen aangaande de Altink Affaire II, periode 2003-2014. Op het moment van dit schrijven zijn gedurende deze periode diverse rechtszaken over de valse kunst gevoerd.

De originele documenten en deze digitale publicatie zullen worden overgedragen aan het Regionaal Historisch Centrum de Groninger Archieven in Groningen, als onderdeel van een ‘Cultureel testament’ registratienummers 2020.009 d.d. 22-01-2020 en 2021.075 d.d. 12-07-2021.

Het bestuur hoopt dat er van overheidswege maatregelen worden getroffen om de valse kunst aan banden te leggen. Onze stichting heeft in deze maatschappelijke discussie haar rol meegespeeld. Ook in de toekomst zal het bestuur deze ontwikkelingen nauwgezet blijven volgen.

Valse kunst kan in een volwassen maatschappij niet geaccepteerd worden!

Namens het bestuur van de Johan Meijering Stichting,

Drs. Benn Bergmann, voorzitter
Groningen, 19 maart 2021

Inleiding

Door het vervalsen van kunst dan wel de handel in valse kunst worden de Nederlandse culturele erfgoederen, waaronder die van de kunstkring 'De Groninger Ploeg' ernstig bedreigd. Johan Meijering is hiertegen in actie gekomen.

Naar aanleiding van een persoonlijke ervaring begon hij een soloactie en streed in de periode van 2003 – 2020 met steun van een aantal sympathisanten tegen het vervalsen van kunst, de handel en het verhandelen van valse kunst en de verloedering in de Nederlandse kunstwereld, in het bijzonder die van de kunstkring 'De Groninger Ploeg'. De eerste van in totaal drie maatschappelijke missies van oud-politieman, socioloog en voormalig kunstverzamelaar Johan Meijering uit Groningen werd een feit.

Johan Meijering deed een poging tot de oprichting van twee stichtingen 'Oprechte Kunst' en 'Echt/Vals', gaf zes publicaties uit over dit onderwerp en hield op 18 januari 2007 in Amsterdam een voordracht op het symposium 'Echt/Vals', een lezing op 5 november 2016 over 'De Groninger Ploeg' in het zilvermuseum Appingedam, organiseerde diverse kunst- manifestaties en opende vele tentoonstellingen.

Hij deed jarenlang diepgaand onderzoek over kunstvervalsingen en de handel in valse kunst.

Het fenomeen kunstvervalsingen werd op de kaart gezet en krijgt inmiddels jarenlang nationale en internationale aandacht in de media en resulteerde onder meer in een terugkerend internationaal congres in Den Haag.

Anno 2021, achttien jaar na het eerste maatschappelijke initiatief van Johan Meijering zijn de veranderingen op het gebied van kunstvervalsingen duidelijk merkbaar en zichtbaar in onze Nederlandse samenleving.

Kunstvervalsingen in Europa

Nederlandse kunstvervalsingszaken

Vanaf 1945

Onderzoeksverslag:

drs. J.L. Meijering

Groningen, november 2011

Inleiding Nederlandse kunstvervalsingszaken

Vier geruchtmakende strafzaken op het gebied van valse kunst ná de Tweede wereldoorlog worden uitgelicht:

1 De zaak van Han van Meegeren (1945-1948)

Kunstschilder, geboren op 10 oktober 1889, overleden op 30 december 1947

Van Meegeren staat bekend als een 'meester'-kunstvervalser en als een bijzonder nauwkeurig vervalser. Hij vervalste werk van Vermeer, Frans Hals, Terborgh en Pieter de Hooch. Hij maakte ondermeer zijn eigen verven en gebruikte dezelfde soort penselen die Vermeer ook gebruikte. Zo werd in de verzameling van Reichsmarschall Hermann Göring een 'Vermeer' aangetroffen die kunstexperts niet konden thuisbrengen. Het spoor leidde naar Han van Meegeren, kunstschilder in Amsterdam. In mei 1945 werd Han Van Meegeren gearresteerd. In november 1947 werd hij tot één jaar gevangenisstraf veroordeeld. Een maand later overleed hij aan een hartinfarct in de Valeriuskliniek in Amsterdam. Zonder zijn geruchtmakende vervalsingaffaire zou Han van Meegeren een volkomen onbeduidende schilder zijn geweest. Nu is zijn naam wereldberoemd. De schilderijen die hij gemaakt heeft onder zijn eigen naam, brengen hoge prijzen op. Ook is bekend dat zijn eigen werk wordt vervalst.

2 De zaak van Cor van Loenen (1991-1996), de Eerste Altink-affaire

Beeldend kunstenaar, geboren in Magelang in Nederlands Indië, op 15 september 1942

Cor van Loenen was in het begin van de jaren '90 betrokken bij wat thans bekend staat als de Eerste Altink-affaire. Van Loenen werd ervan verdacht schilderijen van schilders van de kunstkring De Ploeg te vervalsen, dan wel vervalsingen van dergelijke schilderijen te verhandelen. Velen in de kunst- en veilingwereld zien Van Loenen al jarenlang als de kwade genius van het vervalsen van Ploegwerken en het handelen in valse Ploegwerken.

Het Openbaar Ministerie in Amsterdam heeft in 1994 besloten de zaak tegen Van Loenen te seponeren wegens **onvoldoende aanwijzing van schuld**, ondanks de verklaringen van twee getuigendeskundigen die 28 van de 31 in beslag genomen schilderijen van het echtpaar Van Loenen – onafhankelijk van elkaar – als vals bestempelden. **Niet bewezen kon worden dat Van Loenen destijds wist dat de schilderijen vals waren.**

De Eerste Altink-affaire (1991-1996) veroorzaakte jarenlang een stroom aan publicaties. Van Loenen ontvangt in januari 1993 zijn 31 in beslag genomen schilderijen van Justitie Amsterdam terug waaronder de beide schilderijen getiteld: 'Het Reitdiep' en 'Heuvellandschap.' Ná ontvangst biedt Van Loenen zijn collectie als authentieke schilderijen te koop aan, dit ondanks het feit dat de door de twee getuigendeskundigen mevrouw Renée Smithuis en de heer Cees Hofsteenge **28 van de 31 eerder in beslag genomen schilderijen als vals hadden bestempeld.**

Op 20 september 1995 schrijft 'De Volkskrant'

(Citaat): 'Volgens hem (N.B. toevoeging 'Van Loenen') zijn **alle indertijd aangeboden Altinks inmiddels door experts echt bevonden en in gerenommeerde collecties terechtgekomen, waaronder die van een museum.**'

3 De zaak Geert Jan Jansen (1994 – 2001)

Kunstschilder, geboren in Waalre in 1943

De Nederlandse ‘meester’-vervalser Jansen is vooral bekend geworden met het vervalsen van honderden vervalsingen van met name de Nederlandse schilder Karel Appel en vervalsingen van onder meer Henri Chagall, Matisse, Joan Miro en Pablo Picasso. Op een boerderij in Frankrijk in La Chaux, ten zuiden van Poitiers werd Jansen in 1994 gearresteerd. Tijdens het onderzoek naar de vervalsingen werd bij een certificaat van een Chagall-tekening een vervalsing geconstateerd. Het Chagall-comité in Parijs verifieerde de vermeende Chagall-tekening en kwam tot de conclusie dat het certificaat een vervalsing was en de tekening dus ook een vervalsing moest zijn. ‘De meester-vervalser van de twintigste eeuw’, zo werd hij bij zijn arrestatie genoemd. Jansen stond in 2000 terecht in Orléans en werd uiteindelijk veroordeeld tot één jaar gevangenisstraf en vijf jaar voorwaardelijk. Ook werd hij drie jaar uit Frankrijk verbannen en **al zijn schilderijen moesten worden vernietigd**. Later heeft de Franse Justitie enige honderden schilderijen aan Jansen teruggegeven.

4 De zaak Klaas Gubbels (2006 – 2009)

Kunstschilder, geboren te Rotterdam op 19 januari 1934

Op 23 oktober 2006 is door kunstschilder Klaas Gubbels en Roland Jansen van Galerie Willy Schoots aangifte gedaan van het vervalsen van schilderijen van de beeldend kunstenaar Klaas Gubbels. De Rechtbank in Den Bosch heeft op 15 april 2008 een half jaar onvoorwaardelijke plus een half jaar voorwaardelijke celstraf opgelegd aan een kunsthandelaar uit Eindhoven die vanaf 2004 tientallen vervalste schilderijen van de Arnhemse kunstenaar Klaas Gubbels heeft verkocht. De kunsthandelaar moet gedupeerden in totaal ruim 75.000 euro terugbetalen. Volgens de rechter heeft de kunsthandelaar **beroepsmatig inbreuk op het auteursrecht** gepleegd en is hij schuldig aan oplichting. Ook heeft – volgens de rechter – de kunsthandelaar, zowel Klaas Gubbels als **de integriteit van de kunsthandel ernstig benadeeld**.

Bron:

http://nl.wikipedia.org/wiki/Han_van_Meegeren

Henricus Antonius van Meegeren

(Deventer, 10 oktober 1889 – Amsterdam, 30 december 1947) was een Nederlands kunstschilder en kunstvervalser. Hij werd vooral bekend door zijn vervalsingen van werken van Vermeer.

Deze villa in Roquebrune-Cap-Martin was Van Meegerens woning van 1932 tot 1938

Het plan

Han van Meegeren ontwikkelde een grote vaardigheid in tekenen, schilderen, etsen en aquarelleren, en had grote belangstelling voor de Nederlandse klassieke schilders. Zijn vader was zeer gekant tegen zijn werk als schilder. Van 1907 tot 1913 studeerde hij, op aandringen van zijn vader, bouwkunde aan wat toen de Technische Hoogeschool van Delft heette. Hij maakte zijn studie niet af. Wel ontwierp hij tijdens zijn studie het clubhuis voor roeivereniging D.D.S. in Delft. Kort vóór het beëindigen van zijn studie ontving hij een prestigieuze vijfjaarlijkse gouden medaille voor zijn studie betreffende het interieur van de Laurenskerk in Rotterdam. Maar Han van Meegeren beschikte over een onwrikbare passie en liet zich niet afhouden van wat hij als zijn levenswerk zag en beëindigde zijn architectenstudie.

Van Meegeren had een moeilijke weg gekozen. De moderne kunst had hij afgezworen en het was weinig waarschijnlijk dat hij erkenning zou krijgen door te schilderen in een stijl die eeuwen daarvoor populair was geweest. Hij werd door kunstcritici geridiculiseerd en kon op een gegeven moment zelfs niet meer exposeren. Van Meegeren vond de plaatselijke critici vals en onwetend en hij wilde zijn gelijk bewijzen door hen publiekelijk te vernederen.

Van Meegeren, die zeer bekend was met de schildertechnieken van de Nederlandse meesters, besloot een valse Vermeer te maken. Als de critici het werk zouden prijzen, zou Van Meegeren onthullen dat het werk nep was. Daarmee zou hij de onwetendheid van de critici hebben aangetoond. In het bijzonder was dr. Abraham Bredius zijn doelwit. Deze was een autoriteit op het gebied van Vermeer en werd door Van Meegeren zeer veracht.

Bewijsmateriaal tegen Han van Meegeren: door hem vervaardigde pigmenten

Methode

Van Meegeren was een bijzonder nauwkeurig vervalser. Het schilderij moest niet alleen worden uitgevoerd naar de stijl en de vaardigheid van Vermeer, het moest er ook nog eens oud uitzien. Vermeer was nog niet echt beroemd geweest tot ongeveer het begin van de twintigste eeuw; men kende toen nog slechts ongeveer veertig van zijn werken. Van Meegeren wist de hand te leggen op een zeventiende-eeuws doek om op te schilderen; maakte zijn eigen verven uit onbewerkte materialen aan de hand van oude formules om ervoor te zorgen dat ze authentiek overkwamen; en gebruikte dezelfde soort penselen die Vermeer gebruikt zou hebben.

Hij bedacht ook een methode om met *fenolformaldehyde* de verf na toepassing hard te laten worden alsof deze al eeuwen oud was. Nadat het schilderij af was, verhitte Van Meegeren het in een oven om de verf uit te laten harden, daarna rolde hij het over een cilinder om het een licht craquelé te

geven en waste het later met zwarte inkt in om de barstjes te vullen. Het kostte Van Meegeren enkele jaren om zijn technieken uit te werken. Toen hij klaar was, was hij tevreden met zijn werk. Niet alleen omdat zijn nagebootste Vermeer, *De Emmaüsgangers*, een overtuigende vervalsing was, maar ook omdat hij vond dat het een fraai werk was geworden.

Resultaten

Van Meegeren schakelde een bevriende advocaat in die het werk aan de grote kunstkenner Bredius presenteerde. Deze had al een tijd verkondigd dat er nog onontdekte Vermeers uit diens Italiaanse periode moesten bestaan en zag zijn theorie bevestigd. De overige Nederlandse kunstkenners waren net zo gemakkelijk overtuigd, al waren er enkele stemmen in Frankrijk die het schilderij vals vonden. De schilder genoot van zijn succes. Hij had er wel aan gedacht om de fraude onthullen, maar toen hij de valse Vermeer aan Museum Boijmans Van Beuningen verkocht voor een bedrag dat nu gelijk zou zijn aan ettelijke tientallen miljoenen euro's, bedacht hij zich. Hij had bewezen dat de kunstwereld goedgegelovig was, en het kwam goed uit dat hij daar ook nog geld mee kon verdienen.

Tussen 1938 en 1945 maakte Van Meegeren nog zes valse Vermeers. De kwaliteit van sommige van deze werken zou hem in andere tijden wellicht eerder hebben ontmaskerd, maar de wereld had het druk met de oorlog en de bezetting en Van Meegeren kon zijn activiteiten ongestoord voortzetten. Omdat er tijdens de bezetting toch al een actieve en geheimgehouden handel in kunst aan de gang was, konden Van Meegerens vervalsingen mooi meeliften.

Van Meegeren vervalste niet alleen werk van Vermeer, maar ook van Frans Hals, Terborgh en Pieter de Hooch.

Zijn vervalsing naar Frans Hals, *De lachende Cavalier*, werd in 1923 door de bekende kunsthistoricus Cornelis Hofstede de Groot erkend als een echte Hals. Toen het uitkwam dat het een vervalsing was (de naam Van Meegeren werd toen nog niet genoemd) betekende dit een gevoelige aanslag op de reputatie van Hofstede de Groot.

Duitse bezetter plunderde kunstschaten

Tegen het einde van de Tweede Wereldoorlog stuitten geallieerde troepen in Oostenrijk op een zoutmijn, waar de belangrijkste nazi's de kunstwerken hadden verborgen die ze hadden geplunderd in de door het Derde Rijk bezette landen. De strijdkrachten lieten kunstexperts komen om zeker te stellen dat de schatten correct werden behandeld, geïdentificeerd en gerepatriëerd. Tussen deze schatten bevonden zich kunstwerken uit de verzameling van *Reichsmarschall* Hermann Göring. In Görings collectie zat een 'Vermeer' die men niet kon thuisbrengen. Een onderzoek leidde naar een kunstschilder in Amsterdam die in grote weelde leefde: Han van Meegeren. (Hij woonde op Keizersgracht 321.)

Omdat Van Meegeren de herkomst van het schilderij niet kon verklaren zonder toe te geven dat hij zelf de schilder was, dachten de Nederlandse autoriteiten dat hij een collaborateur was. In mei 1945 werd hij gearresteerd. Van Meegeren bevond zich nu in een zeer lastig parket, aangezien hij van collaboratie beschuldigd kon worden, waarop in die tijd een langdurige straf, en mogelijk zelfs de doodstraf, stond. Na enkele dagen in de cel vertelde hij de autoriteiten de waarheid; die geloofden hem aanvankelijk niet, maar lieten zich toch al gauw overtuigen. Hij werd opgesloten in het pand van de Kunsthandel Goudstikker (toen in gebruik bij het Militair Gezag) en schilderde daar onder toezicht nog een vervalsing: *Christus in de Tempel*. In november 1947 werd hij tot één jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Een maand later overleed Van Meegeren op 58-jarige leeftijd in de Valeriuskliniek te Amsterdam aan een hartinfarct. Hij werd gecremeerd en later bijgezet op de Algemene Begraafplaats te Deventer.

Succes

Een heel bekend werk van Van Meegeren onder zijn eigen naam was (en is nog steeds) in veel Nederlandse huiskamers terug te vinden, namelijk het *Hertje* in koperdiepdruk. Ook een variant daarvan *Hertje met jong* komt veel voor. Een minder vaak voorkomend werk van Van Meegeren is de roto-gravure (steendruk) van de "Vechtende Pauwen". Het origineel hangt in Museum Boijmans Van Beuningen te Rotterdam.

Voor zover het erom ging de kunstwereld van Van Meegerens kwaliteiten te overtuigen, kan men zeggen dat zijn actie op twee manieren succesvol is geweest. Ten eerste zou hij zonder zijn geruchtmakende vervalsingsaffaire een volkomen vergeten schilder geweest zijn. En nu is zijn naam wereldberoemd, brengen zijn schilderijen onder eigen naam hoge prijzen op en zijn er zelfs valse Van Meegerens op de markt.

Ten tweede ging na zijn ontmaskering een golf van zelfkritiek door de museumwereld en werden verscheidene dubieuze Oude Meesters van de muren verwijderd. Daaronder waren ook enkele Van Meegerens zoals uit de opgegeven literatuur moge blijken.

Literatuur

- D. Kraaijpoel/H.A. van Wijnen: Han van Meegeren en zijn meesterwerk van Vermeer 1889-1947, Waanders 1996. ISBN 90-400-9797-6
- Frederik H. Kreuger: *Han van Meegeren, meestervervalser* (een biografie). Veen Magazines, Diemen 2004. ISBN 90-76988-53-6
- Frederik H. Kreuger: *De Arrestatie van een meestervervalser*. Veen Magazines, Diemen 2006. ISBN 978-90-8571-043-1
- Frederik H. Kreuger: *A New Vermeer, Life and Work of Han van Meegeren* Rijswijk 2007, ISBN 978-90-5959-047-2
- Arend Hendrik Huussen Jr.: *Henricus (Han) Antonius van Meegeren (1889 - 1945). Documenten betreffende zijn leven en strafproces*. (Cahiers uit het noorden 20), Zoetermeer, Huussen 2009.
- Arend Hendrik Huussen Jr.: *Henricus (Han) Antonius van Meegeren (1889 - 1945). Documenten, supplement*. (Cahiers uit het noorden 21), Zoetermeer, Huussen 2010.
- Frederik H. Kreuger: *Van Meegeren Revisited & List of Works.*, Erasmus Boekhandel Amsterdam 2010, ISBN 978-90-5959-060-1
- Isheden, Per-Inge. (2007, september 21). van Meegeren—konstförfalskarnas konung. *Kvällsstunden: Hemmets och familjens veckotidning* 69(38), 3, 23.
- Marie-Louise Doudart de la Grée: *Emmaus*, A.W. Bruna & Zoon 1946. Het boek geeft in romanvorm een beeld van het leven van Van Meegeren. Met illustraties van Van Meegeren.

GEERT JAN JANSEN

Kunstschilder, geboren in Waalre in 1943

De zaak Geert Jan Jansen (1994–2001)

Onderzoeksverslag
drs. J.L. Meijering - Groningen
November 2011

Bron:
http://nl.wikipedia.org/wiki/Geert_Jan_Jansen

Geert Jan Jansen

(Waalre, 1943) is een Nederlands schilder en kunstvervalser die werd gevangengenomen in 1994.

Biografie

Zijn vader was een groot kunstliefhebber en Jansen ging dan ook kunst studeren. Tijdens zijn studie raakte hij bevriend met Michel Podulke, die eigenaar was van galerie *Mokum* in Amsterdam, waar hij ook exposities organiseerde. Later probeerde Jansen hetzelfde te doen bij de galeries *Jacob* en *Raam*, maar had weinig succes. Toen zijn bedrijf verlies begon te lijden, ondertekende hij posters van lithografieën van Karel Appel om ze als originelen te verkopen. Later maakte hij zijn eerste vervalsing en verkocht deze voor 2600 gulden. Zo werd hij aangemoedigd een gouachevervalsing te sturen naar een veiling in Londen. Daar werd deze tot echt verklaard en voor een recordprijs verkocht.

Vervalsingen

In 1981 werd de Nederlandse politie op de hoogte gebracht van een vervalst schilderij van Bart van der Leek. De politie doorzocht het huis van Jansen, maar vond niets. Wel vond ze 76 Appel-vervalsingen, maar niemand deed aangifte. Er was te weinig bewijsmateriaal, en de officier van justitie sloot een overeenkomst met Jansen om drie jaar geen vervalsingen te maken.

In 1988 bracht Jansen de volgende partij Appel-schilderijen uit. Toen het vervalsingen bleken begonnen galerie-eigenaars elkaar te beschuldigen. In juni 1988 nam de politie honderden Appelvervalsingen van de *MAT Galerie* in beslag. De eigenaar verklaarde dat hij honderd Appelschilderijen had gekocht van Henk Ernste in Parijs. Ernste werd gearresteerd, maar de zaak werd geschikt met een geldboete van 5,5 miljoen francs. Tijdens deze zaak emigreerde Jansen naar Frankrijk met zijn maitresse.

In maart 1994 claimde Jan van den Bergen de eigenaar van een kunstgalerie in Orléans te zijn en liet zijn visitekaartje zien. Hij had een Chagalltekening, een Jorngouache en een Appelschilderij bij zich. Twee hadden een certificaat van echtheid. Van den Bergen wilde dat de kunstwerken werden geveild om ze zo snel mogelijk kwijt te raken.

Onderzoek

Expert Sue Cubitt van het veilinghuis had de werken onderzocht. Eén van de certificaten bevatte een drukfout en ze werd achterdochtig. Jan Nieuwenhuizen Segaar, een vertegenwoordiger van Karel Appel, contacteerde Appel, die echter zei dat het zijn eigen werk was. Toch bleef Cubitt achterdochtig. Het Chagall-comité in Parijs verifieerde de vermeende Chagall-tekening en kwam tot de conclusie dat het certificaat een vervalsing was en de tekening dus ook een vervalsing moest zijn. Later gebeurde hetzelfde met het certificaat van de Jorngouache. Het veilinghuis besloot daarop zich terug te trekken uit de verkoop, omdat de echtheid niet gegarandeerd kon worden. Cubitt besloot om Ernst Scholler van de sectie Beeldende Kunst en Antiquiteiten te Stuttgart op de hoogte te brengen van de vervalsingen.

Arrestatie en veroordeling

Toen Sue Cubitt en de politie andere veilingen onderzocht, kwamen ze er achter dat verschillende schilderijen in de verkoop waren gegaan en verkocht aan mensen overal in Europa. Een spoor van valse adressen leidden Schöller en de Franse politie naar een boerderij in La Chaux, ten zuiden van

Poitiers. Jansen werd daar gearresteerd. Toen de politie de boerderij onderzocht vonden ze 1600 vervalste kunstwerken van onder andere Jean Cocteau, Raoul Dufy, Ferdinand Erfman, Charles Eyck, Leo Gestel, Bart van der Leek, Henri Matisse, Joan Miró en Pablo Picasso.

De Franse politie vond nog steeds aanwijzingen maar hun verzoeken in de media brachten niets op. Zes jaar later controleerde de politie veilingregisters van galerie *Drouot*, waar Jansen de meeste van zijn vervalsingen had verkocht onder verschillende valse namen. De politie nam een aantal verdachte schilderijen in beslag en dreigde de kopers met een aanklacht van medeplichtigheid als ze geen aanklacht zouden indienen tegen Jansen.

Jansen stond in september 2000 terecht in Orléans. Tegen die tijd had de politie al duizenden vervalsingen gevonden. Tijdens de rechtszaak werd door Jansens advocaat geëist dat de werken niet vernietigd werden voor het geval er zich echte werken onder zouden bevinden. De meeste aanklachten zijn later komen te vervallen, twee van de kopers verdwenen en er bleven er slechts twee over. Uiteindelijk werd Jansen veroordeeld tot één jaar gevangenisstraf en vijf jaar voorwaardelijk. Ook werd hij drie jaar uit Frankrijk verbannen en al zijn werken moesten vernietigd worden. Inmiddels heeft de Franse justitie toch enige honderden werken aan Jansen geretourneerd.

In de tv documentaire 'De Vervalsing' van Arjanne Laan, uitgezonden door de NPS in het programma Uur van de Wolf, wordt Geert Jan Jansen gevolgd, waar ook de Duitse rechercheur Schöller hem als vervalser ontmaskert.

Tentoonstellingen

Na zijn veroordeling heeft Jansen meerdere tentoonstellingen gehad, in Nederland en daarbuiten. De schilderijen zijn tegenwoordig met zijn eigen naam ondertekend. Wel wordt aangegeven dat hij schildert in de stijl van Appel, Matisse, Picasso of anderen. In 2008 had hij bijvoorbeeld tentoonstellingen in Slot Zeist en kasteel Beverweerd.

VERVALSINGEN van SCHILDERIJEN van KLAAS GUBBELS

**Kunstschilder, geboren te Rotterdam op 19 januari 1934
De zaak Klaas Gubbels (2006–2009)**

Onderzoeksverslag:

drs. J.L. Meijering
Groningen, november 2011

Bron:

<http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2676/Cultuur/article/detail/788517/2006/10/27/Vervalsingen-Klaas-Gubbels-ontdekt.dhtml>

Vervalsingen Klaas Gubbels ontdekt

Van onze verslaggever 27/10/06, 07:36

Kunstenaar Klaas Gubbels heeft afgelopen maandag aangifte gedaan van vervalsingen van zijn werk. 'We hebben al 25 valse doeken ontdekt', aldus Roland Janssen van Galerie Willy Schoots in Eindhoven....

Klaas Gubbels werd bekend door zijn abstracte stillevens van meubilair en koffiekannen. De tot nu toe gevonden vervalsingen zijn maximaal anderhalf jaar oud, schat Janssen. 'We verwachten dat er nog enkele tientallen valse doeken in omloop zijn.'

De vervalsingen kwamen aan het licht toen een klant van de galerie twijfels kreeg over vijf elders gekochte werken. 'De compositie, de atypische kleurcombinaties, de matheid en de opspanning van de doeken: het week duidelijk af van Gubbels oorspronkelijke werk', zegt Janssen.

Toen Gubbels de doeken zag, bevestigde hij dat ze niet van zijn hand zijn. Willy Schoots hield gisteren een inventarisatiedag waar Gubbelsbezitters hun werk op echtheid kunnen laten controleren. Daar werden de twintig andere werken ontdekt. Ook vandaag, en daarna op afspraak, kunnen twijfelaars met hun Gubbels bij Willy Schoots terecht. Werk dat bij de officiële vertegenwoordigers van Gubbels is gekocht, loopt volgens Janssen weinig risico.

'De tot nu toe gevonden stukken kwamen allemaal van dezelfde bron', zegt Janssen. Deze wil hij niet nader wil noemen. Gubbels' schilderijen variëren in waarde tussen 2.500 en 10 duizend euro. Papieren werk van de kunstenaar is gemiddeld 1.200 euro waard.

Veel vervalsingen van Klaas Gubbels in omloop

donderdag 26 oktober 2006 | 17:23

EINDHOVEN (ANP) - Galeriehouder Roland Jansen uit Eindhoven heeft in drie weken tijd 25 doeken en 12 vervalste tekeningen ontdekt van de Arnhemse kunstenaar Klaas Gubbels. Ze zijn stuk voor stuk in handen van nietsvermoedende kunstliefhebbers terechtgekomen.

Donderdag en vrijdag houdt Jansen inventarisatiedagen in zijn galerie Willy Schoots.

Jansen, die Gubbels vertegenwoordigt, kreeg drie weken geleden een tip van een verzamelaar die bij een vriend vijf werken van Gubbels zag die hij niet vertrouwde. Gubbels zelf zag bij bestudering dat de doeken anders bespannen waren. Jansen heeft inmiddels aangifte gedaan bij de Eindhovense politie.

Bron:

<http://www.ed.nl/uitcultuur/cultuur/773163/Veel-vervalsingen-van-Klaas-Gubbels-in-omloop.ece>

Celstraf voor handel in valse Gubbels

dinsdag 15 april 2008 | 11:26 | Laatst bijgewerkt op: dinsdag 15 april 2008 | 15:46

DEN BOSCH – De rechtbank in Den Bosch heeft dinsdag een half jaar onvoorwaardelijke plus een half jaar voorwaardelijke celstraf opgelegd aan een 58-jarige kunsthandelaar die vanaf 2004 tientallen vervalste schilderijen van de Arnhemse kunstenaar Klaas Gubbels heeft verkocht.

Volgens de rechter heeft Eindhovenenaar F. van D. beroepsmatig inbreuk op het auteursrecht gepleegd en is hij schuldig aan oplichting. De straf is gelijk aan de eis van het Openbaar Ministerie. De kunsthandelaar moet vijf gedupeerden in totaal ruim 75.000 euro terugbetalen.

De rechtbank gelooft niet dat de kunsthandelaar de partij schilderijen heeft gekocht van een onbekend gebleven Arnhemmer en dat hij niet wist dat het om vervalsingen ging. „De verdachte moet hebben geweten dat de schilderijen vals waren op het moment dat hij ze verkocht en afleverde”, aldus het vonnis.

Volgens de rechter heeft de Eindhovenenaar kunstenaar Klaas Gubbels en de integriteit van de kunsthandel ernstig benadeeld.

Wie het werk van Gubbels heeft gereproduceerd heeft het onderzoek van justitie niet uitgewezen. De 73-jarige Klaas Gubbels is vooral beroemd van zijn afbeeldingen van koffiekannen, tafels, flessen en stoelen. De lichtvoetige en herkenbare voorstellingen zijn de afgelopen jaren iconen geworden.

Bron:

<http://www.ed.nl/uitcultuur/cultuur/2984244/Celstraf-voor-handel-in-valse-Gubbels.ece>

Bron:

<http://admin.nrcboeken.nl/recensie/klaagzangen-van-kunstvervalsers>

Klaagzangen van kunstvervalsers

Vrijdag 8 januari 1999 door Erik Spaans

De beste vervalsers schrijven geen boeken. Ze hebben wel wat beters te doen. Kunst vervalsen kan een uiterst lucratieve bezigheid zijn. Maar wie uit de school klapt, legt daarmee de kip met de gouden eieren op het hakblok. Boeken over het bedrog, de list en intriges in de kunstwereld worden dan ook geschreven door vervalsers die tegen de lamp zijn gelopen.

Eric Hebborn: Confessions of a Master Forger. Cassell, 404 blz. f76,20
Eric Hebborn: The Art Forger's Hand Book. Cassell, 200 blz. f49,50
Geert Jan Jansen: Magenta. Avonturen van een Meestervervalser. Prometheus, 247 blz. f29,90
Charles Dumas & Michiel Plomp: Karel la Fargue as a forger of seventeenth-century Dutch drawings. Oud Holland 112 no. 1, 1998, Nauta, 76 blz. f30,-

Dat ontmaskerde vervalsers zich in een heftig bekentenisproza verliezen als ze hun ervaringen op papier zetten, is niet zo verwonderlijk. In de jaren waarin hun activiteiten nog succesvol verliepen, kregen ze nooit de gelegenheid hun triomfen publiekelijk te vieren. Om geen verdenking op zich te laden, durfden ze hun ideeën over het broze onderscheid tussen echt en vals niet kenbaar te maken. Ook konden ze nooit eens iets kwijt over alle streken die hun handlangers in de kunsthandel ze in de loop der jaren hadden geleverd. Maar eenmaal ontmaskerd vallen die restricties weg. Dan kunnen er prestaties worden geroemd, theorieën ontvouwd en rekeningen vereffend.

De Britse vervalser Eric Hebborn maakte in 1991 van de gelegenheid gebruik om stoom af te blazen in *Confessions of a Master Forger*. De auteur is inmiddels onder mysterieuze omstandigheden overleden en aan de herziene uitgave van zijn autobiografie is nu een interessante epiloog toegevoegd. Hebborn was gespecialiseerd in het vervalsen van tekeningen van oude meesters. Hij bestreek een opmerkelijk breed terrein: van de Renaissance tot de vroege negentiende eeuw. Jarenlang slaagde hij erin zijn werk via gerenommeerde kunsthandels (Colnaghi's) en veilinghuizen (Christie's, Sotheby's) aan de man te brengen. Nadat hij was betrapt, werd Hebborn volledig buitengesloten door de reguliere kunsthandel. Zelfs zijn bijdrage aan een liefdadigheidsveiling werd door Christie's retour gestuurd. Hebborn vond een nieuwe cliëntèle buiten de gebruikelijke kanalen. Maar aan vrienden biechtte hij op bang te zijn voor zijn zakenpartners. Dat hij in zijn woonplaats Rome op straat werd overvallen en aan zijn verwondingen overleed heeft geleid tot speculaties over de criminele sfeer waarin zijn laatste afnemers gezocht moeten worden.

Chantage

De Nederlander Geert Jan Jansen richtte zich op het vervalsen van twintigste-eeuwse kunst, met name op CoBrA. Karel Appel was zijn specialisme. Het kwam Jansen niet slecht uit dat Appel zelf niet

meer goed wist wat hij allemaal geschilderd had. Bij verschillende gelegenheden schijnt Appel door Jansen gemaakte litho's of gouaches voor eigen werk te hebben aangezien. Jansen heeft Magenta geschreven in de gevangenis van Orléans. Opgepakt wegens vervalsersactiviteiten, bracht hij daar zes maanden door in afwachting van een rechtszaak die nooit zou komen.

Hoewel ze op verschillende terreinen werkzaam zijn geweest, vertonen de 'bekenntnissen' en 'avonturen' van deze vervalsers overeenkomsten. Beiden beschrijven ze cliënten die vervalsingen boven authentieke werken blijken te prefereren. Ze verbijten zich over de onzorgvuldigheden die ze in het begin van hun carrière hadden gemaakt en gaan allebei steeds meer op bestelling werken. Zelfs hun anekdotes lopen soms parallel: Hebborn en Jansen wijden allebei uit over een beeld van een mannelijk naakt met afschroefbare penis in de collectie van Peggy Guggenheim. Beide 'meesterversalers' benutten het eerste deel van hun boek om zich de rol van de avontuurlijke schelm aan te meten. Ze vertellen niet zonder trots hoe het ze gelukt is het artistieke establishment voor de gek te houden. In de latere hoofdstukken verandert de toonzetting en presenteren ze zichzelf meer als slachtoffers die door hun handlangers zijn bedrogen. 'Na een geslaagde verkoop kwam het geregeld voor dat ik het nakijken had', verzucht Jansen: 'Ik was chantabel.' Hij beklaagt zich over de onbetrouwbaarheid van de tussenhandelaren die zijn werk verkochten. Eric Hebborn weet langer een montere toonzetting vol te houden, maar ook hij gaat in zijn laatste hoofdstuk tekeer tegen de handelaren van wie hij nog geld tegoed heeft.

Dat wringt een beetje: wie zich als Tijn Uilenspiegel voordoet, moet niet gaan klagen als hem een streek wordt geleverd. Maar het zelfbeklag van de bedrogen bedrieger is niet de voornaamste tekortkoming van deze boeken. Vervelender is dat de auteurs de argwanende lezer niet weten te overtuigen van het waarheidsgehalte van hun memoires.

Jansen gaat er eenvoudigweg vanuit dat de lezer hem wel zal geloven. Hij stelt doodleuk 'ter bescherming van de privacy' titels van schilderijen en namen van personen en plaatsen te hebben veranderd. Wat hij beweert valt dus nauwelijks te verifiëren.

Hebborn lijkt zich sterker bewust van de noodzaak zijn beweringen te staven. Hij noemt veel kunsthandelaren, connaisseurs, musea en instellingen bij naam en heeft een deel van zijn boek controleerbaar gemaakt. Dat wil echter niet zeggen dat het daarmee ook betrouwbaar is. De door Hebborn verstrekte gegevens blijken lang niet altijd te kloppen. Slordigheid? Of kon Hebborn het niet laten en heeft hij ook een deel van zijn bewijsvoering vervalst?

De geringe betrouwbaarheid van deze boeken betekent niet dat ze overbodig zijn. Hebborn plaatst interessante kanttekeningen bij de veronderstelde expertise van connaisseurs en maakt aan de hand van concrete voorbeelden aannemelijk dat het hen nogal eens aan praktische kennis ontbreekt. Hij betoogt overtuigend dat een expert op het gebied van tekenkunst zelf ook met pen en potlood overweg zou moeten kunnen. 'Je hoeft geen groot meester te zijn, net zo min als je een groot dichter moet zijn om andermans poëzie te kunnen beoordelen. Maar als je niet kunt lezen, kun je ook geen gedichten beoordelen.'

Jansen maakt aannemelijk dat de kunsthandel regelmatig de vermoorde onschuld speelt als er sprake is van vervalsingen. 'In de kunsthandel moet worden verkocht en zo min mogelijk worden afgekeurd. (...) Onderling wordt gestookt en geroddeld, tegenover de buitenwereld wordt zoveel mogelijk gezwegen.' Hij betoogt dat bij grafiek ('van oorsprong bedoeld om kunst te verspreiden tegen lage prijzen') het onderscheid tussen echt en vals vaak nauwelijks bestaat. Als criterium voor authenticiteit geldt dat de litho-steen of etsplaat door de kunstenaar zelf bewerkt is. Maar 'geeft een kunstenaar een gouache aan de drukker om daar een litho van te maken dan is niet hij, maar de drukker in feite de auteur van die litho's.' En als zo'n drukker méér litho's drukt dan de kunstenaar bij hem besteld heeft: zijn die extra exemplaren dan vals? De begrippen echt en vals zijn ook moeilijk toepas-

baar op het oeuvre van Andy Warhol. 'De schilderijen van Warhol zijn bijna allemaal zeefdrukken op doek. Nadat hij een aantal van de eerste drukken voltooid had, wisten zijn medewerkers ook wel hoe het moest. De kunstenaar ging liever wat anders doen. (...) Op zijn atelier ontstond een echte produktielijn.' Jansen beweert zelf werken van Warhol in diens atelier te hebben gesigneerd.

Interessant zijn de pagina's die Jansen wijdt aan de nazaten van bekende kunstenaars. Tegen betaling willen die soms een echtheidscertificaat uitschrijven. 'De weduwe van Kandinsky keurde tekeningen goed die haar man dertig jaar voor haar geboorte gemaakt zou hebben wanneer zij tien procent van de waarde betaald kreeg.'

Jansen hanteert een plompverloren schrijfstijl met zinnen als: 'Sommige mensen kijken graag naar kunst, anderen liever naar voetbal'. De uitgever had de tekst wel wat strenger mogen redigeren. Verder strooit Jansen rijkelijk met namen: veelal figuranten die opkomen en weer verdwijnen zonder dat de lezer begrijpt wat ze kwamen doen. Dat we moeten gissen of het om echte danwel gefingeerde namen gaat, bevordert de vreugde ook al niet.

Adriaan Venema

De naam Adriaan Venema is in ieder geval wél echt. Jansen heeft nog een appeltje te schillen met deze inmiddels overleden schrijver/kunsthandelaar. Venema wordt er onder meer van beschuldigd de politie op Jansen te hebben afgestuurd. Ook beklaagt Jansen zich over de 'onaangename methodes' van zijn voormalige zakenpartner. Zelfs in Parijs en New York slaagde hij er niet in hem te ontlopen. Maar waarom komt hij Venema vervolgens dan wél weer helpen bij het ontruimen van diens appartement? Het merendeel van de verwijten aan het adres van Venema is van een nieuwsgierig makende vaagheid.

Méér dan Jansen (die zelf driftig handelde) neemt Eric Hebborn de kunsthandel op de korrel. Hij stelt dat het onmogelijk is daarin mee te draaien zonder vuile handen te krijgen en hij acht de handel sowieso 'an ungentlemanly business'. Over kunsthistorici laat Hebborn zich minder negatief uit. Hij ziet ze als opponenten in een tactisch spel. In *Confessions of a Master Forger* wordt beschreven hoe hij zich optimaal verdiept in de denktrant van de experts die zijn vervalsingen onder ogen zullen krijgen. In een tweede publicatie, *The Art Forger's Handbook*, legt Hebborn dat proces stapje voor stapje uit en verschaft hij gedetailleerde informatie over de werkwijze van oude meesters. De kennis van materialen en technieken die hij daarbij etaleert, maakt het boek voor een breed publiek interessant. Aankomende vervalsers worden door Hebborn geadviseerd hun werk te beschadigen. Tekeningen met afgeknipte hoekjes of scheuren (die weer met Japans rijstpapier zijn gerepareerd) maken al snel een authentieke indruk. Met signeren dient de vervalsers terughoudend te zijn aangezien dat in vroeger eeuwen maar mondjesmaat gebeurde. Wie op het vervalsen van een signatuur wil oefenen, doet er verstandig aan zich volledig op de lijnen te concentreren en níet aan de letters te denken.

Hebborn beschrijft uitgekende methodes om kenners te misleiden. Bijvoorbeeld: signeer een tekening in de stijl van kunstenaar A. met de naam van kunstenaar B. De expert zal de valse signatuur herkennen en veronderstellen dat het een latere toevoeging betreft. Vervolgens vraagt diezelfde expert zich af aan wie de tekening dan wél toegeschreven moet worden. Na enig denkwerk komt hij terecht bij kunstenaar A.

Mogelijk heeft de Haagse kunstenaar Karel la Fargue (1738-1793) twee eeuwen vóór Hebborn diezelfde truc al eens toegepast. Vast staat dat hij vervalsingen naar een bepaalde kunstenaar soms opzettelijk met een andere naam signeerde. Het laatste nummer van het kunsthistorisch tijdschrift *Oud Holland* publiceert 179 tekeningen van Hollandse meesters die in werkelijkheid door La Fargue gemaakt blijken te zijn. De auteurs veronderstellen dat La Fargue, afkomstig uit een straatarme familie, zonder bijbedoelingen is begonnen zeventiende-eeuwse meesters te kopiëren en later pas de commerciële mogelijkheden van die stijl heeft ontdekt.

Bron:

<http://www.albricht.nl/pagina>

Kunstgalerij Albricht, Utrechtseweg 107, Oosterbeek

Datum: 21-11-2003

Sectie: CS

Pagina: 20

'Romantische schilderskunst is heel gezond' door LIEN HEYTING

Gesprek met kunsthandelaar Peter Albricht

Peter Albricht handelt al dertig jaar met hart en ziel in Hollandse schilderkunst. Recente aantijgingen dat er een overdaad aan valse kunst op de markt wordt gebracht, werpt hij verre van zich.

Het is een landschap van rivieren, uiterwaarden, heuvels, bos en weilanden - de Veluwezoom bij het dorp Oosterbeek. Langs de paden waar anderhalve eeuw geleden schilders als Gerard Bilders, Anton Mauve en Willem Roelofs met hun veldezels liepen, zijn nu 'kunsthistorische wandelingen' uitgezet. Oosterbeek was in het midden van de negentiende eeuw het 'Barbizon van Nederland', waar tientallen kunstenaars neerstreken om het landschap en plein air weer te geven.

Niet alleen de oude schilderspaden herinneren aan de artistieke bloei van Oosterbeek. Midden in het dorp staat het voormalige gemeentehuis uit 1866, een parmantig bouwwerk met een klokkentorentje en een plechtige entree. Voor de ingang ligt nu een rode loper en tegen de gevel hangt een bord: Heden expositie. Sinds vorig jaar huist hier Kunstgalerij Albricht, een van de belangrijkste handelaren in Nederland op het gebied van de Hollandse schilderkunst uit de periode 1850 tot 1925. Dit najaar viert oprichter Peter Albricht (64) zijn 30-jarig jubileum als kunsthandelaar met een tentoonstelling van romantische, impressionistische en kubistische kunst. Tussen de doeken van schilders als Isaac Israëls, Breitner, Schotel, Apol, Arntzenius, Sluijters en Gestel hangen ook werken die in Oosterbeek zijn gemaakt, zoals een Landschap met figuren van Johannes Bilders. Voor Albricht was het 'schildersverleden' van Oosterbeek aanleiding om zich hier met zijn kunsthandel te vestigen. „Het idee dat de schilders die hier werkten in 1866 dit raadhuis hebben zien verrijzen en er misschien wel binnen zijn geweest, sprak me ook aan."

Peter Albricht vertelt hoe hij als puber alle schilderijen natekende die thuis aan de muur hingen. Hij wilde naar de kunstacademie, maar zijn vader, een jurist, associeerde kunst met armoede en gaf geen toestemming. Na de middelbare school ging hij in militaire dienst. Hij werd marine-officier op een mijnenveger, wat door zijn permanente zeeziekte 'niet vol te houden' was. In die tijd begon hij al met het verzamelen van kunst en ook tijdens zijn studie economie in Amsterdam liep hij fanatiek alle veilinghuizen en antiquairs af. Kort voor het eind van zijn studie besloot Albricht zelf de kunsthandel in te gaan. In 1973 opende hij in Arnhem een winkel in negentiende-eeuwse schilderijen: „Het was vlak voor de oliecrisis, een moeilijke tijd, en daarom ging ik ook kunst- en antiekbeurzen in kastelen organiseren. Een deel van de Tefaf en de PAN is bij mij op die beurzen begonnen."

In 1986 was hij door ziekte gedwongen zijn expositiezalen in Arnhem te sluiten, maar hij zette zijn handel voort vanuit zijn woonhuis in Velp. Toen zijn zoon Bob in 1997 ook in de zaak kwam, gaf die te

kennen dat hij het beter vond om weer een echte kunsthandel te hebben, met openingstijden. „De keus voor Oosterbeek was toen snel gemaakt.”

Albricht aarzelt op de vraag of de recessie de laatste jaren veel invloed heeft gehad op de kunsthandel. „De verkoop is in de breedte wat teruggelopen, maar de prijzen van de topstukken stijgen nog steeds en alleen de mindere werken zijn moeilijker te verkopen.” Hij vertelt dat zijn kopers niet alleen uit Nederland komen, maar ook uit België en Duitsland.

Artsen

„In de jaren zeventig, toen ik als kunsthandelaar begon, bestond zo'n zeventig procent van mijn klantenbestand uit artsen. Nu zijn het meer mensen uit het bedrijfsleven, veel captains of industry. Het publiek is iets jonger geworden, maar de meeste mensen die hier schilderijen kopen zijn boven de veertig. Het zijn zowel genietters als beleggers. Sinds de aandelen zo gezakt zijn is kunst weer in trek als een alternatieve vorm van belegging. Ik hoor veel mensen zeggen: 'Ik wil niks meer met aandelen te maken hebben, ik heb er een trauma aan overgehouden', en die stoppen hun geld nu in kunst. Als een particulier een schilderij dat hij thuis aan de muur heeft hangen verkoopt, dan is de winst belastingvrij. Bij aandelen moet vermogensrendementsheffing worden betaald en daarvan is de belegging in kunst ook vrijgesteld. Er zijn dus fiscale voordelen. En de waardestijging op termijn is interessant. Het is niet voor niets dat pensioenfondsen in Engeland en Frankrijk veel in kunst beleggen.”

Een groot deel van zijn publiek is vooral geïnteresseerd in schilderijen uit de Hollandse romantiek. Albricht heeft daar wel een verklaring voor: „De voorstellingen op die schilderijen zijn gedetailleerd weergegeven, ze zijn begrijpelijk. Een dorpsgezicht geeft een mooi beeld van onze geschiedenis dat verder geen interpretatie of uitleg nodig heeft. Veel mensen die nog niet zo zijn ingevoerd in de kunst vinden dat aantrekkelijk. Hollanders houden van gezelligheid en de romantische schilderkunst toont iets van het oude Nederland, het Nederland van de koek en zopie, zonder files en flatgebouwen. Die kunst brengt je terug naar een tijd dat de horizon nog een horizon was. De horizonten zijn nu verkocht aan projectontwikkelaars. Tussen Arnhem en Nijmegen zie je nog weilanden, maar binnen vijf jaar zijn die steden aan elkaar gegroeid en dat gebeurt overal. Daarom is die romantische schilderkunst heel gezond: het geeft mensen een gelukkig gevoel. Het maakt ze los van de zorgen van deze wereld.”

Hij geeft toe dat die schilderkunst wel eens al te veel naar zoetelijke plaatjes neigt: „Ja, de Hollandse romantiek sloeg wel eens door naar weeïge tafereeltjes. Maar in die periode waren er ook grote talenten, de schilderijen van bijvoorbeeld Wouter Verschuur of Andreas Schelfhout vind ik prachtig. Er zal altijd een markt blijven voor de romantische kunst, maar de laatste jaren zie ik de smaak van de jongere generatie kopers verschuiven naar het Hollandse impressionisme van bijvoorbeeld Isaac Israëls, naar mondaine voorstellingen, geschilderd in een losse toets en montere kleuren. Donkere kleurstellingen, zoals bij die Larense binnenhuisjes, zijn uit de mode. Door de ontkerkelijking is er ook nauwelijks meer belangstelling voor kerkinterieurs, die raak je niet meer kwijt.”

Op de grote beurzen, de Tefaf en de PAN (die over twee weken in de Amsterdamse RAI wordt gehouden) verkoopt Albricht vaak aan buitenlanders, zowel uit Europa als Amerika en Japan. Maar doorgaans probeert hij de Nederlandse kunst zoveel mogelijk in Nederland te houden, al is dat niet makkelijk. „Een kunsthandelaar die een schilderij binnen Europa verkoopt moet negentien procent BTW afdragen over de winstmarge. Het is dus voordeliger om het aan een Japanner of Amerikaan te verkopen. Daardoor is een enorme vlucht van Nederlands cultureel erfgoed naar landen buiten de EU ontstaan. Vorig jaar is in de EU voor 300 miljoen euro aan kunst meer uitgevoerd dan ingevoerd. Als dat nog even zo doorgaat hebben we ons culturele erfgoed verkwanseld aan rijke Texanen.

„Er zijn in Nederland te veel regels en restricties voor de kunsthandel en er wordt te veel belasting op geheven. Op de Tefaf zie je hoe Amerikaanse handelaren die daar een schilderij verkopen, afspre-

ken om het contract in New York op te stellen om de Nederlandse fiscus te omzeilen. Als we onze kunst in Nederland veilig willen stellen dan moet niet alleen de BTW-heffing omlaag, maar dan moet ook het kopen van een Nederlands schilderij voor de particulier in Nederland aftrekbaar zijn." Na mijn tegenwerping dat de hoge inkomens dan nog meer bevoordeeld zouden worden, antwoordt Albricht: „Mensen met een modaal-plus inkomen zoeken ook naar aftrekposten en die kunnen dan eens een mooi schilderij kopen. Maar het belangrijkste is dat er dan meer in Nederland blijft."

Albricht koopt zijn kunst meestal in bij particulieren. Twee dagen per week trekt hij er met zijn zoon Bob op uit, 'op jacht' naar schilderijen. „Ze worden niet aan de deur afgeleverd, je moet er actief voor zijn. Soms krijg ik een klein signaal en dan komen we ineens terecht bij een prachtige collectie. Er komt hier bijvoorbeeld iemand kijken en die zegt: 'Mijn tante heeft ook zo'n schilderij.' Dan ben ik wel zo vrij om te vragen: 'Misschien wilt u een goed woordje voor me doen?' En dan kan 't zijn dat je later gebeld wordt."

„Maar het gaat steeds anders. De interessante schilderijen hangen niet allemaal in Wassenaar of Laren, vaak juist in gehuchten in de buitengebieden. Het is rechercheren. We kopen vooral in Nederland, Duitsland en België en we komen overal terecht, in de grootste kastelen, maar ook in achterstandswijken. En vaak is het voor niets, dan blijkt een schilderij vals te zijn of heeft het een twijfelachtige signatuur. Maar we maken ook mee dat we bij een collectioneur voor een bepaald doek binnenkomen en met iets anders vertrekken. Wij gaan wegen die tot verrassingen leiden: in de afgelopen dertig jaar heb ik negen Van Goghs gehad, allemaal ontdekt bij particulieren. Soms stuit je op een bijzonder schilderij dat al eeuwen in familiebezit is. Het is voor ons interessant om zo'n schilderij dat nooit op de markt is geweest te traceren. Wat op de veiling hangt is meestal eerder verhandeld en een beetje déjà vu."

Peter Albricht gaat wel naar kijkdagen van veilingen, 'om op de hoogte te blijven', maar hij is al jaren niet meer bij een veiling geweest: „De veilingen zijn ontdekt door particulieren, als ik daar mijn vinger opsteek, krijg ik mijn eigen klanten achter me aan. Die redeneren: wat Albricht biedt, dat bied ik ook. Dus als ik al iets op de veiling koop, dan bied ik telefonisch."

Vervalsingen

Op de dag dat ik de Albrichts spreek, is net het boek *Valse kunst*. Hoe de kunst koper bedrogen wordt verschenen. De auteurs, Sander Kooistra en Ard Huiberts, verklaarden een paar dagen eerder op de televisie dat twintig procent van de schilderijen op de Nederlandse kunstmarkt vals is. Peter Albricht zag hun optreden en is nog niet van zijn woede gekomen: „Het is ongepast om de hele kunsthandel over één kam te scheren. Er zijn veilingen waar vijftig of tachtig procent van de kunstwerken vals is, maar er zijn ook veilinghuizen die serieus onderzoek doen en waar je veilig kunt kopen. Bij de PAN en de Tefaf wordt alles streng gekeurd en er is daar een grote sociale controle. De bonafide kunsthandel heeft een naam hoog te houden. Die twee knapen brengen met hun boek het hele metier in diskrediet, ik vind alleen de ondertitel al schandalig."

„Het probleem is dat kunstvervalsers vrij spel hebben in dit land. De politie kan een vervalser alleen oppakken als hij betrapt wordt op het moment dat hij Jacob Maris op een schilderij zet. Zo is de Nederlandse wet. Ja, ik vind dat die wet moet worden veranderd. U moet eens kijken hoe ze achter vervalsers van het 100-eurobiljet aangaan, maar kunstvervalsers hebben niets te vrezen in dit land. De malafide veilinghuizen kennen ze, het zijn de lieden die daar altijd weer kunst inbrengen en die moeten gewoon van hun bed worden gelicht. Maar in Nederland heeft dit geen prioriteit. De afdeling Kunst en Antiek van de Centrale Recherche Informatiedienst, de CRI, is twee jaar geleden opgeheven. Ik was een zwaar tegenstander van die opheffing. Het was een goede instelling, die preventief werkte en met hun lijsten van gestolen waar de kunsthandel tegen veel narigheid beschermde. Ik had net een collega aan de lijn die een beeld had gekocht dat gejat bleek te zijn. Zoiets is niet leuk."

Albricht acht de kans klein dat hij zelf een vals schilderij voor echt aanziet: „Ik kijk goed uit, ik ben veel te kwetsbaar. In die dertig jaar heb ik wel eens schilderijen ingekocht waaraan ik twijfelde. Als je bijvoorbeeld een hele collectie inkoopt, is er wel eens een doek bij dat misschien niet deugt. Dat onderzoek ik dan samen met een kunsthistoricus en als het inderdaad niet goed lijkt, breng ik het op de veiling met de vermelding 'Hollandse school', ook al staat er een bekende signatuur onder. 'Hollandse school' is een duidelijke indicatie dat er een groot vraagteken staat bij zo'n schilderij."

Peter en Bob Albricht voeren mij door de statige expositiezalen, langs zeegezichten, landschappen, stillevens, portretten en genrestukken. „Wij streven naar een museale opstelling", zegt Peter Albricht. „Museumpje spelen vinden we leuk. Als je die schilderijen alleen met het oog op geld verdienen zou ophangen, kun je er drie op een schotje kwijt." Alleen bij schilderijen onder de 50.000 euro staat een prijs vermeld, voor de duurdere kan de bezoeker een lijst raadplegen en boven de 150.000 euro wordt de prijs op aanvraag meegedeeld. Albricht vertelt dat ze de schilderijen gemiddeld een à twee jaar in huis hebben voor ze worden verkocht, maar soms niet meer dan één dag. Een deel van de expositie verhuist begin december naar zijn stand op de PAN in Amsterdam, maar daar zullen ook andere topstukken hangen, zoals een Gemberpot met rozen (1909) van Floris Verster.

Tijdens de rondgang wijst Albricht me hoe mooi een boot voor de wind ligt op een zeestuk van Abraham Hulk, of hoe fijnzinnig Maria Vos op een stilleven vissen, penen en bloemkolen weergaf. We staan lang stil bij een kubistisch Bloemstilleven met cyclamen van Jan Sluijters uit 1913. Albricht beaamt dat dit eigenlijk in een museum thuishoort: „Een potentiële koper zou het Larense Singermuseum zijn, maar dat heeft weinig geld. En Nederland heeft geen museum voor negentiende- en vroeg twintigste-eeuwse kunst. Dat is onbegrijpelijk, want er is een enorme belangstelling voor."

Bron:

<http://www.stinejensen.nl/pub5b.php>

NRC Handelsblad, 7-04-2006

Bedriegerspret

Stine Jensen

'Niets dan de waarheid' is het thema van de Maand van de Filosofie.

Dode kunstenaars krijgen een tweede leven van vervalsers. Picasso schildert nu voor het eerst een vrouw met een boek in haar hand.

Eerst klinkt het elegante tikken van hakken, dan zien we een stukje van haar been. Langzaam kruipt de camera langs haar been verder naar boven. Een jurkje danst op en neer. We horen bewonderend gefluit op straat. Alle mannen draaien zich om.

We willen haar gezicht zien! Ah Daar is ze. Zie de vrouw! Wat is ze mooi. Ze wiegt met haar heupen, zich bewust van het manipulatieve effect van haar schoonheid. Ze passeert het huis van Picasso. Negeert hem. Gekweld staart de kunstenaar haar van achter een raam met tralies na. Als hij de echte vrouw niet kan hebben, dan zal hij haar schilderen - en dat zien we hem doen. En even later zien we hoe de meestervervalser Elmyr de Hory (1905-1976) op diens beurt de Picasso-vrouw naschildert. Vrouw met vierkante, kubistische heupen. Op de schouder van de Hory zit een aapje krijsend mee te kijken.

Het heupwiegen en de loerende mannenblikken, het tochtje langs het huis van Picasso, het aapje, het is allemaal in scène gezet door Orson Welles in een van de meest onnavolgbare en bizarre documentaires die ooit is gemaakt over het manipuleren van de werkelijkheid en de kunst van het vervalsen: *F for Fake* (1973). Vrouwen, valse kunst en apen onderhouden daarin een gepassioneerde driehoeksverhouding. De vrouw is een schone leugen en kunst de schoonste leugen die er is. En de realiteit? Dat is, zo oreert Welles terwijl hij olijk zwaait met zijn toverstafje, een tandenborstel in een glas dat thuis op je wacht.

Orson Welles - in de documentaire zelf feestelijk verkleed als goochelaar - tovert de vragen waar kunstfilosofen zich al jaren over buigen met een speelse lichtheid als witte konijnen uit zijn hoge hoed. Is alle kunst niet per definitie vals, want een leugen? En omgekeerd: is een vervalsing niet ook een schilderij? Het is nageaapt, maar is niet elke kunstenaar in wezen een imitator? Is vervalsen van wat al een leugen is eigenlijk wel een misdrijf? Ooit iemand horen zeggen dat er weer een meesterwerk' ge-

pleegd is ('a masterpiece is committed')? Een kunstvervalser signeert zijn doeken nooit met zijn eigen naam - kan een kunstenaar nóg bescheidener zijn?

En terwijl Welles met zijn stafje zwaait, deint die vrouw weer voorbij en springt het aapje weer op de schouder van de kunstenaar. Honderd miljoen Elmyr de Hory behoort, zo vertelt F for Fake ons, tot de grootste meestersvervalsers van de twintigste eeuw. Hij zou niet alleen meer dan duizend vervalsingen met een totale marktwaarde van bijna honderd miljoen hebben gemaakt, maar hij loog ook zijn eigen leven bij elkaar. Clifford Irving schreef zijn biografie en die bleek van verdraaiingen en verzinsels aan elkaar te hangen.

Nu treffen we het predikaat meestersvervalser van de twintigste eeuw' met enige regelmaat aan op verschillende locaties op de aardbol. Nederland kent er maar liefst twee: Han van Meegeren (bekend van de Vermeer-vervalsingen) en Geert Jan Jansen (schilderde in de stijl van Picasso, Matisse, Appel en Chagall en signeerde de schilderijen met hun namen). De laatste heeft wel eens laten weten het volstrekt onbegrijpelijk te vinden dat er zoveel mensen in Van Meegeren zijn getuind - een blinde kan zien dat het nep is. Er is een vervalser voor nodig om de andere vervalser te herkennen. Een betere vervalser, is de suggestie van Jansen. Het gaat om de beste imitator op de apenrots. En de beste imitator zet de expert voor aap. Myatts talent voor het kopiëren van de meesters made monkeys out of experts', aldus de pers.

Paradoxaal genoeg kan iemand pas tot meestersvervalser worden uitgeroepen als hij door de mand is gevallen, als hij gefaald heeft. Of door pech. Onlangs was weer een meestersvervalser volop in het nieuws in de Britse en Amerikaanse kranten, de Brit John Myatt. Na zijn gevangenisstraf te hebben uitgezeten voor het namaken van meer dan tweehonderd Van Goghs, Giacometti's, Picasso's en Paul Klees, wilde hij zijn verhaal kwijt. Myatt had kunstgeschiedenis gestudeerd (zoals veel vervalsers), was muzikant en werd in de jaren tachtig van de twintigste eeuw verlaten door zijn vrouw. Als alleenstaande vader had hij dringend geld nodig om voor zijn twee kinderen te zorgen, en in die behoefte bleek hij uitstekend te kunnen voorzien door kunst te vervalsen. Dat beroep kun je namelijk thuis uitoefenen. Zo wil zijn verhaal.

Myatt verkocht zijn namaakschilderijen aanvankelijk voor de grap aan vrienden, totdat een zekere John Drewe, kunsthandelaar, bij hem op een dag een grote bestelling plaatste. Drewe verkocht Myatts kunst voor grootscheepse bedragen door als echt'. Als veilinghuizen twijfelden aan de echtheid, dan konden ze een expertisebedrijf inhuren. De eigenaar: Drewe! Kosten voor het expertise-onderzoek: 1140 pond. Waterdicht, zo leek het. Maar Drewe had geen rekening gehouden met een gevaar: niet de experts ontmaskerden de vervalser, maar Drewe's rancuneuze ex-vrouw gaf hem aan bij de politie en sleurde Myatt mee in het drama. Geen wonder dat juist Michael Douglas (Basic Instinct) de filmrechten kocht van Myatts wonderlijke levensgeschiedenis. De F is van Film.

Wanneer wordt het na-apen van kunstenaars een leugen? De regisseur Peter Jackson een complete remake' van de film King Kong maken zonder dat hij een nieuw verhaal hoeft te bedenken. Gewoon dezelfde film nog een keer, met dezelfde titel, maar dan met kennis en gebruik van eigentijdse filmtechnologie.

In zekere zin zijn alle kunstenaars imitatoren; velen leren bijvoorbeeld het vak door in de stijl van' te werken. De Britse schrijfster Zadie Smith vertelde in NRC Handelsblad dat ze ooit begon met schrijven door anderen zo precies mogelijk na te doen: Toen ik kind was, probeerde ik of ik het kon: een Agatha Christie schrijven.' En nog steeds is haar werk sterk geïnspireerd door de door haar bewonderde auteurs. Haar laatste roman On Beauty begint met de eerste zin uit E.M. Forsters Howard End; ze veranderde brief' in het eigentijdse e-mail'. De Amerikaanse schrijver Michael Cunningham, wiens boeken in stijl en opzet vaak eerbetonen zijn aan het werk van beroemde schrijvers (The Hours aan Mrs. Dalloway van Virginia Woolf, Specimen Days aan de poëzie van Walt Whitman), kreeg ooit na een lezing in

Amsterdam de vraag uit het publiek of hij niet bang was voor de beschuldiging van plagiaat' vanwege al die stilistische bewondering voor andere schrijvers. De schrijver lachte: Het zou toch heerlijk zijn als ze tegen me zeiden: Uw stijl, meneer, dat lijkt precies op Gabriel Garcia Marquez?' Ik kan me geen groter compliment indenken! Naschilderen Gaat het om de bronvermelding? Dat hoeft niet. Goed imiteren, minimale aanpassingen die tegen het verbeeldingsrijke restaureren' aanschuren (zoals bij Smith) en het combineren van het werk van anderen kan een belangrijke techniek zijn. Mike Bidlo, die zichzelf een absorptioneer of twentieth-century masterpieces' noemt, schildert beroemde werken van kunstenaars na, maar zet zijn eigen signatuur eronder. Dat zou zijn kunst reflectief' maken: de signatuur moet de kijker tot denken aanzetten over de vraag wat kunst is: is kunst misschien alleen maar een herhalingsoefening? Als Myatt een Picasso-vrouw schildert en vervolgens Picasso's naam erop zet, dan wisselt de vrouw niet van eigenaar. Maar Bidlo eigent zich haar toe, maakt haar tot de zijne en geeft een knipoog naar de rechtmatige eigenaar. En ook naar de toeschouwer die staart naar het schilderij om het raadsel tussen echt en onecht te ontcijferen.

Postmoderne kunstenaars als Bidlo, Smith en Cunningham zijn zich er sterk van bewust van dat originaliteit niet bestaat: zodra je de kwast op het doek zet of de pen op papier, dan bepalen de regels het genre en alle voorgangers die over het onderwerp schilderden of schreven, het verloop van schilderij of boek. Postmodernisten doen bewust aan citaatkunst. Maar, postmodern of niet, ook als kunst de werkelijkheid probeert na te bootsen (realisme) is kunst een kopie en ontsproten aan de verbeelding. Kunst is doen alsof, liegen, per definitie. Zo bezien heeft de postmoderne mogelijkheid of behoefte tot citeren iets leugenachtigs of op z'n minst iets halfslachtigs. De kunstenaar selecteert en kiest, en verbergt dus altijd iets. Wat voegt het reflectieve bewust' citeren daar eigenlijk aan toe? Het leugenachtige van kunst laten zien? Maar dat wisten we al! Joost Zwagerman, die veelvuldig citaten van anderen verwerkt in zijn romans zonder bronvermelding en om die reden vaak postmodern' wordt genoemd, heeft echter een rake definitie van de liegen in de literatuur gegeven, die breder toepasbaar is op de kunsten: Als een schrijver niet bang is om betrappt te worden, maar het juist leuk vindt als mensen op zoek gaan naar intertekstualiteit', kan er geen sprake zijn van bedrog.'

Toch is ook die definitie niet helemaal toereikend. Want wat zeggen de voormalige vervalsers achteraf zelf over de betrappingsvrees en het leugenachtige gehalte van hun werk? John Myatt vertelde onlangs dat hij wist dat zijn werk niet echt was, maar hij kon niet anders: hij had geld nodig voor zijn kinderen. Hij wist dus wat hij deed, maar dat Drewe zijn werk doorverkocht aan Christie's zou hij echter niet hebben geweten - die zou hem verhalen op de mouw hebben gespeld dat hij werk maakte voor de koninklijke familie in Massad. Dus bang om betrappt te worden? Welnee! Drewe was de grote boze geldwolf, hij (deels) het slachtoffer. Nu werkt Myatt onder meer voor Scotland Yard, aan de zijde van de waarheidszoekers: hij geeft lezingen en assisteert bij het ontmaskeren van andere vervalsers.

Geert Jan Jansen zocht een speelsere uitweg, waarbij de grens tussen leugen en waarheid, feit en fictie, Orson Wellesiaanse dimensies krijg. Hij vergeleek zich in de eerste plaats met een musicus die het werk van overleden componisten ten gehore brengt en noemde zich een uitvoerend kunstenaar': Als een partituur zo authentiek mogelijk wordt uitgevoerd, dan kan ik de partituur van Picasso, Matisse en Chagall zichtbaar maken. Ook gaf hij aan dat hij in de loop van de tijd ging denken dat hij echte Picasso's' maakte, want ze werden steeds goedgekeurd. En verkocht. De bedriegerspret won het van de betrappingsvrees. Het is ook leedvermaak, dat al die experts erin trappen. Op een gegeven moment heb ik een soort therapie gehad. Ik had problemen met justitie. Als jij zorgt dat er rapporten van een psychiater komen, zei mijn advocaat, dan kan dat helpen. Dat zijn we gaan onderzoeken. De conclusie was, na vijf jaar, dat ik geen trauma's of grote problemen had, maar wel een duivels plezier in het onderuithalen van autoriteiten. Deze psycholoog was natuurlijk ook een autoriteit. Jansen bedroog, zo wil zijn uitleg, om de leugenachtige anderen voor aap te zetten! Andere mensen maakten vervalsingen, hij niet. Voor mijn gevoel verrijkte ik de kunstwereld met nieuwe werken. Ze staan ook afgebeeld in kunstboeken. Als een expert een certificaat erbij geeft dat het echt is, dan is dat zo. Zo iemand wist het meestal meteen. En als iets maar lang genoeg in een museum hangt, is het dan op bepaald mo-

ment niet echt geworden? Waar of niet, na zijn ontmaskering groeide Jansen door in zijn fictionele mogelijkheden. In een groot kasteel in Limburg exposeerde hij onlangs belangrijke kunstwerken. De Telegraaf doopte de expositie tot de schaduwtefaf' waar kunst voor de armen' door Robin Hood' werd verkocht. Als een Perzische tapijtenverkoper, zo voelde Jansen zich, en alsof hij een verkiezingsoverwinning aan het viere was. Hij verkoopt er dezelfde kwaliteit als op de Tefaf, maar dan voor de helft van de prijs. Op een Tefaf kost een Monet 20 miljoen, bij hem 18.000 euro, en de dubbelzinnigheid van die zin handhaafde hij met pretoogjes. Een Monet is niet helemaal hetzelfde als een Claude Monet. Bronvermelding en de kunst die vals' is bevonden - krijgt die nog een tweede leven? In de literatuur is er een relatief eenvoudige oplossing: bij de tweede druk kan de schrijver als nog de bewust of onbewust gebruikte bronnen vermelden. Adriaan van Dis, die tweemaal van plagiaat beticht, nam bij zijn roman Dubbelliefde (1999) het zekere voor het onzekere en vermeldde achterin enkele bronnen die hem hadden geïnspireerd. In de beeldende kunst volstaat het niet om de valse doeken als nog van een bronvermelding' te voorzien; er staat een verbrandingsoven in Louvre klaar om valse kunst te verbranden. Het museum voor de Valse kunst in Vledder is een optie, of je kunt het als valse kunst' verkopen. Genuine Fakes Business,' zo heet de zaak van Myatt.

Maar er is nog een mogelijkheid: de kunstenaar kan iets toevoegen aan de vervalsing, waardoor het schilderij geen kopie meer is. Een goed voorbeeld daarvan is een variant die Geert Jan Jansen maakte op Picasso's Zittende vrouw (1937). Het origineel - tenminste, daar gaan we van uit - hangt in het Picassomuseum in Parijs. Jansen varieerde met kleuren - die zijn wat feller - en voegde bovendien twee zaken toe aan het origineel: zijn eigen signatuur en een boekje.

Zie de vrouw! Ze kijkt op van haar boek, krabbelt met een van haar reusachtige kubistische vingers achter haar oor en kijkt met een loensend oog de toeschouwer aan, alsof ze op het punt staat om nu eindelijk zelf het woord te nemen.

Picasso schilderde vrouwen met duif, kind, traan, absint, fruit, spiegel. Maar nog niet met een boek. De stijl van een dode kunstenaar krijgt dankzij imitatie niet alleen de kans om verder te evolueren, maar ook om zich te emanciperen.

Wat zou Picasso daar zelf van gevonden hebben? Die zou gezegd hebben, althans volgens Orson Welles, dat kunst een leugen is die ons de waarheid doet beseffen.

En Orson Welles? Na F for Fake dringt de paradoxale waarheid tot me door: de vervalser laat keer op keer de kunstenaar uit zijn dood herrijzen. Elmyr de Hory teert niet op Picasso, maar het is andersom: zonder De Hory zou er geen Picasso bestaan. En zonder de vrouw geen van beiden. De F is van Fake en van Film, maar ook van Femme. Liggend, zittend, staand. Naakt, met hoed, met fruit, met duif. En dankzij de toe-eigeningskunstenaar' en de emancipatie van de vrouw nu eindelijk ook met boek. Maar Welles gaat nog een stap verder: ook na ontmaskering van de vervalser kunnen we de waarheid over liegen in de kunst niet achterhalen. Geschilderde vrouwen en aapjes zijn de enige stille getuigen, maar zij kunnen niet praten. Nog niet.

Bron:

<http://kunsthandelartdumay.weblog.nl/2011/06/22/lezing-valse-kunst-behoed-u/>

22 June 2011

By [kunsthandelartdumay](#) on 12:17 | [Lezing "Valse kunst? behoed u!"](#) | [Comments\(0\)](#)

In 2012 geeft Melanie Dumay, mede-eigenaresse van Kunsthandel Art Dumay, diverse lezingen in de regio, op locatie of in haar eigen kunsthandel. In februari zal zij een lezing met de titel "Valse kunst, behoed u!" geven in Best.

Zij geeft u daarbij een kijkje in de keuken van de kunstwereld. Waar let u op bij het aanschaffen van kunst? Wat zijn valkuilen en hoe voorkomt u die?" Wilt u deze lezing meemaken, meld u zich dan aan via de bibliotheek in Best of via educatief centrum De Wig.

Lezing meemaken?

Wilt u een lezing van Melanie Dumay meemaken? Er zijn diverse onderwerpen waaruit u een keus kunt maken. Ook de locatie is bespreekbaar. In de kunsthandel aan het Park 75 in Nuenen kunnen 30 personen te gast zijn. Ook op uw bedrijf, vereniging of stichting kan een lezing gegeven worden. Uit het bestaande oeuvre of speciaal voor u op maat gemaakt. Interesse? neem dan contact op met Melanie Dumay via 040-2845208 of via melanie@artdumay.nl. Voor meer informatie klikt u hier

Inleiding

Kunstvervalsing is booming business. Niet allen in Nederland, maar ook in verschillende Europese landen komen grote kunstvervalsingszaken aan het licht, zoals in Engeland, Portugal en Duitsland.

Engeland

De beroemde kunstvervalser Eric Hebborn (1934-1996) was zeer bedrijvig in het vervalsen van tekeningen van o.a. Rubens, Van Dyck, Poussin, Tiempolo en anderen.

In 1991 komt zijn boek uit: 'Confessions of a Master Forger'. In 1996 overlijdt hij onder mysterieuze omstandigheden in Rome. Hebborn's beruchte handleiding 'The Art Forger's Handbook' verschijnt in 1997 op de markt. Daarna was Engeland een aantal jaren in de ban van een ingenieuze kunstzwendel. Het verhaal van de bedrieger Johan Drewe die de kunstschilder Johan Myatt opdracht gaf vervalsingen te maken van onder meer Giacometti en Dubuffet.

In november 2010 verscheen de fascinerende geschiedenis over Johan Drewe het boek 'Vervalst', het resultaat van diepgravend onderzoek naar een van de grootste schandalen in de kunstvervalsing.

Portugal

In Portugal onderschept de politie in 2010 bijna 130 vervalste kunstwerken van beroemde kunstenaars, zoals Leonardo da Vinci, Pablo Picasso, Marc Chagall en Joan Miró.

Duitsland

In 2011 was Duitsland in de ban over de in Duitsland grootste kunstoplichting ooit. De 60-jarige kunstvervalser Wolfgang Beltracchi stond bij de rechtbank in Keulen terecht omdat hij 14 moderne meesterwerken had vervalst. Vijftien jaren lang hielden vier Duitsers de kunstwereld voor de gek. Ze veilden zo'n 30 miljoen Euro bij elkaar: Van Léger tot Max Ernst en Heinrich Campendonk. Samen vormden deze vier mensen een goed geliede machine. Beltracchi bediende het penceel, Schulte-Kellinghaus sluisde de schilderijen met de hulp van de twee charmante zussen Suzanne en Helene Jäger de veilinghuizen binnen. Samen zwegen en incasseerden ze de vele miljoenen Euro's.

Op 27 oktober 2011 werd de Duitse kunstvervalser Beltracchi veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf. Zijn vrouw kreeg vier jaar.

From Wikipedia, the free encyclopedia

John Drewe

200 × 169 - 5k - jpg - 3.bp.blogspot.com/.../john-myatt-portrait.jpg

De afbeelding kan auteursrechtelijk zijn beschermd.

Hieronder vindt u de afbeelding op:

philbrookmuseum.blogspot.com/2010_05_01_archi...

John Drewe (b 1948) is a British purveyor of art forgeries who commissioned artist John Myatt to paint them. Drewe earned about £1.8 million executing these art crimes.

Early life

Drewe was born **John Cockett** in 1948 in Sussex, England. His childhood friend later said that he told tall tales about himself even in school. At the age of 17 he dropped out of school and changed his surname to Drewe. He worked briefly with the British Atomic Energy Authority, having initially convinced his superiors that he had a Ph.D. in physics. He resigned two years later, after this was found to be false. After that, there is a 15-year gap in official records about him - no employment or tax records.

According to himself, Drewe joined the student protests in Paris in 1968, moved to Germany and studied physics in the Kiel University. When he moved back to the UK, he taught experimental physics at the University of Sussex for a year and received a second degree in physics in SUNY Buffalo. None of those educational institutions have his name on their records.

In 1970 Drewe, claiming a PhD in physics, worked for a year as head of the Physics Department of Bexhill Grammar School in East Sussex.

In 1980, Drewe met Israeli expatriate Bat-Sheva Goudsmid and charmed her with claims that he was an advisor to the Atomic Energy Authority, a British Aerospace board member, and worked for the Ministry of Defence. In fact, he was teaching physics in a Jewish private school in Highgate until he was apparently pressured to leave in 1985.

Career as a forger

Also in 1985, Drewe met John Myatt, who was in dire need of money. First Drewe presented himself as a nuclear physicist who wanted art copies for his own home and hinted at links to British intelligence. Eventually he persuaded Myatt to paint forgeries for him. He used mud and vacuum cleaner dust to "age" them. Drewe contacted auction houses like Christie's and Sotheby's through intermediaries and sold about 200 of Myatt's paintings for £1.8 million.^[1] In the course of their many year relationship he gave Myatt a total of only £100,000 while he lived lavishly off the proceeds.

Drewe did not try to sell paintings in a vacuum but created false backgrounds for them. He forged certificates of authenticity and even invoices of previous sales to establish false provenance and paper trails for the paintings. He wrote to relatives of the artist to fool them into authenticating the forgeries. He tricked a small Catholic religious order in a village to sign a contract which would verify some of the paintings.

He also forged documents about previous owners so that the painting did not just suddenly seem to appear from nowhere. For this he used records of dead people, some of them his old acquaintances. He also convinced some of his living friends to sign documents as though they were previous owners of the paintings - most of them were broke or otherwise in trouble and accepted the money he offered them. To an old childhood friend, Daniel Stokes, he concocted a story about a drinking wife and needy children and convinced him to pretend to be an owner of a fake Ben Nicholson painting. Clive Bellman, another acquaintance, was told that the paintings were sold to provide money for purchases of archive materials from the Soviet Union about the Holocaust. When he could not find anyone to bribe, he just invented nonexistent people.

In 1989, Drewe gained access to the letter archives of the Institute of Contemporary Arts in London by claiming to be an interested collector. He also donated two paintings - Myatt's forgeries - for a fundraising auction. Later he used the institute's stationery in his fake documents. The Tate Gallery received a donation of two Roger Bissière paintings but Bissière's son did not accept them. Drewe withdrew the paintings but he made a donation of £20,000 (about US\$32,000) to the gallery, so the gallery opened archives to him. To become accepted by the Victoria and Albert Museum he needed a false reference - he provided one himself.

Drewe used the opportunity to introduce false records to the archives. He replaced old pages and inserted numerous new ones into old art catalogues to include Myatt's forgeries. The institutions have said that it will take years to purge the archives of all the false information. Through a middleman, Drewe also created a company called *Art Research Associates* and again used himself as a reference.

In 1995, Drewe left Goudsmid to marry Helen Sussman, a doctor. Goudsmid studied papers that Drewe had left behind and found a number of incriminating letters. She decided to tell the police and the Tate Gallery.

Arrest and prosecution

In September 1995, Scotland Yard quietly arrested Myatt. He had fallen out with Drewe and agreed to cooperate. On April 16, 1996, police raided Drewe's house in Reigate, Surrey, and found materials he had used to forge certificates of authenticity. They also found two catalogues Drewe had stolen from the Victoria and Albert Museum. Police also found evidence that another artist in addition to Myatt might have supplied some of the forgeries.

During the interrogation, Drewe continuously protested his innocence against all evidence. He was released on bail and disappeared. Two months later police found him by following his mother.

This time, Drewe had concocted a conspiracy theory of frame-up. He claimed that he was an arms dealer and a fall guy for a conspiracy including British law enforcement and governments of seven countries and that there had been a total of 4,000 forgeries that had been used to finance arms deals between the UK arms industry and Iran, Iraq and Sierra Leone. He also claimed that he was a British intelligence agent, that Myatt was a neo-Nazi operative and that Robert Harris, a name mentioned in many forged certificates, was a South African arms dealer. He could not prove any of these stories, of course.

If he had intended to scare police to drop the case, he failed. The prosecution declared his story pure fantasy and charged him.

The trial against Drewe and Myatt began in September 1998. Drewe fired his lawyer because he refused to use Drewe's story as a defence and decided to defend himself. Again he failed; Myatt called him a liar to his face and the jury declared him guilty in six hours.

On February 13, 1999, Drewe was sentenced to six years for conspiracy to defraud, two counts of forgery, one of theft, and one of using a false instrument with intent. He served two years in prison.^[2]

References

- [1] Levinson, David (ed.) (2002). *Encyclopedia of Crime and Punishment*, p. 69. Sage Publications, Inc. ISBN 076192258X.
- [2] Bowman, J. H. (2006). *British Librarianship and Information Work 1991-2000*, p. 189. Ashgate Publishing. ISBN 075464779X.

From Wikipedia, the free encyclopedia

John Myatt

John Myatt, (born 1945), is a British artist and convicted forger who, with John Drewe, perpetrated what has been described as “the biggest art fraud of the 20th century”.^[1]

Early life

The son of a farmer, Myatt attended art school and discovered a talent for mimicking other artists’ styles but at first only painted for amusement and for friends. He worked as a songwriter for a time and wrote the single “Silly Games”, a UK Top 40 hit for Janet Kay in 1979. He later worked as a teacher in Staffordshire.^[2]

Painting

When his wife left him in 1985, Myatt gave up teaching to spend more time with his children, and attempted to make a living by painting original works in the style of well known artists. He placed an advertisement in *Private Eye* magazine which read “Genuine fakes. Nineteen and twentieth century paintings from £150”.^[3] He was initially honest about the nature of his paintings, but John Drewe, a regular customer, was able to re-sell some of his paintings as genuine works. When he later told Myatt that Christie’s had accepted his “Albert Gleizes” painting as genuine and paid £25,000, Myatt became a willing accomplice to Drewe’s fraud, and began to paint more pictures in the style of masters like Roger Bissiere, Marc Chagall, Le Corbusier, Jean Dubuffet, Alberto Giacometti, Matisse, Ben Nicholson, Nicholas de Stael and Graham Sutherland.

Forgeries

According to police estimates, Myatt painted about 200 forgeries in a regular schedule and delivered them to Drewe in London. Police later recovered only 60 of them. Drewe sold them to the auction houses of Christie’s, Phillips and Sotheby’s and to dealers in London, Paris and New York.^[4]

Arrest and trial

In September 1995, Myatt was arrested by Scotland Yard detectives. He quickly confessed, stating that he had created the paintings using emulsion paint and K-Y Jelly, a mixture that dried quickly but was hardly reminiscent of the original pigments. He estimated that he had earned around £275,000^[5] and offered to return £18,000 and to help to convict Drewe. He had come to dislike the deception and Drewe.

On April 16, 1996 police raided Drewe’s gallery in the Reigate suburb of London and found materials he had used to forge certificates of authenticity. Drewe had also altered provenances of genuine paintings to link them to Myatt’s forgeries and added bogus documents to archives of various institutions in order to “prove” their authenticity.

The trial against Myatt and Drewe began September 1998. On February 13, 1999, John Myatt was sentenced to one year in prison for a conspiracy to defraud and was released the following June after serving four months of his sentence. Drewe was sentenced for six years for conspiracy and served two.^[4]

Current career

After his release, Myatt has continued to paint commissioned portraits and clear copies, and has held exhibitions of his work.^[6] His paintings are now marked indelibly as fakes, and have sold for up to £45,000.

In 2007 it was reported that a film was to be made about Myatt’s case, written by Dick Clement and Ian La Frenais and with the working title “Genuine Fakes”. He now works alongside law enforcement in helping to expose fraudsters.^[7]

John also has a television show on Sky Arts called Fame in the Frame. He has a private sitting with one celebrity each episode and paints a portrait of them in the style of a famous artist. Episodes include painting singer/songwriter Ian Brown in the style of Paul Cézanne and actor/comedian Stephen Fry in the style of Diego Velázquez' Portrait of Pope Innocent X. John now hosts his own series - Virgin Virtuosos on Sky Arts, where he takes celebrities and recreates a famous painting.

References

- [1] Honigsbaum, Mark (2005-12-05). "The master forger". *The Guardian*. <http://arts.guardian.co.uk/features/story/0,,1661836,00.html>. Retrieved 2007-08-31.
- [2] Ferguson, Euan (2006-07-16). "Making Monet". *The Guardian*. <http://arts.guardian.co.uk/features/story/0,,1819685,00.html>. Retrieved 2007-08-31.
- [3] Gentleman, Amelia (1999-02-13). "Fakes leave art world in chaos". *The Guardian*. http://www.guardian.co.uk/uk_news/story/0,,314899,00.html. Retrieved 2007-08-31.
- [4] "Faker who flooded art world jailed for 6 years". *The Guardian*. 1999-02-16. http://www.guardian.co.uk/uk_news/story/0,,314984,00.html. Retrieved 2007-08-31.
- [5] Bennett, Will (2002-09-07). "After brush with law, artist puts his fakes on show". *The Daily Telegraph*. <http://www.telegraph.co.uk/news/main.jhtml?xml=/news/2002/09/07/nfake07.xml>. Retrieved 2007-08-31.
- [6] "Art fraudster to hold fake exhibition". *BBC News*. 2002-07-07. <http://news.bbc.co.uk/1/hi/entertainment/arts/2032177.stm>. Retrieved 2007-08-31.
- [7] Thorpe, Vanessa (2007-07-15). "Art forger finds Hollywood fame". *The Observer*. <http://arts.guardian.co.uk/art/news/story/0,,2126779,00.html>. Retrieved 2007-08-31.

<http://www.guardian.co.uk/artanddesign/2005/dec/08/art>

The Guardian, Thursday 8 December 2005
Mark Honigsbaum

The master forger

John Myatt was responsible for the biggest art con of the 20th century, and ended up going to jail for it. Now his story is being turned into a Hollywood movie - and a prestigious gallery is showing his 'genuine fakes'. He tells all to Mark Honigsbaum.

John Myatt is showing me some of his recent creations. "That's a Giacometti," he says, pointing to an abstract in swirling whites and grays entitled *Apples on a Stool*, 1949. "I'm not sure it's quite finished yet." Next, Myatt walks me to another wall of The Air Gallery, in London's Mayfair, hung with a Modigliani, several Picassos and, in the centre, a large Ben Nicholson. "Now, this is actually a painting that failed," he says. "In the end I had to paint over it with primer and sand it back to the canvas."

For a painter who is celebrating his first London opening, Myatt is disarmingly honest about both his working methods and his failings as an artist. But then, this is not the first time that Myatt's versions of works by Giacometti and Nicholson have found their way into the West End.

Between 1986 and 1994, Myatt churned out more than 200 new works by surrealists, cubists and impressionists, passing them off as originals with the help of an accomplice, John Drewe, an expert at generating false provenances. Despite the fact that many of Myatt's paintings were laughably amateurish (they were executed in emulsion, not oil), they fooled the experts and were auctioned for hundreds of thousands of pounds by Christie's and Sotheby's. It was, said Scotland Yard's art and antiques squad when they finally caught up with Myatt in 1995, bursting into his Staffordshire studio at the crack of dawn, "the biggest art fraud of the 20th century". Indeed, to this day, some 120 "Myatts" are still said to be in circulation.

Now, having served his time - Myatt was sentenced to 12 months in prison in 1999 but was released for good behaviour after four months - and with Michael Douglas poised to turn his exploits into a feature film (working title, *Art Con*), he feels he has nothing to apologise for.

"If someone came to me with one of my fakes now I wouldn't let on," says Myatt, who is 60. "I figure that the paintings aren't doing any harm. Besides, I'd be losing a perfectly innocent person money."

Instead, he is seeking to forge a new career, so to speak, as a purveyor of what he calls "genuine fakes". These are works by the very same artists he used to imitate when he was a criminal - not only Giacomettis and Nicholsons but Monets, Matisses and Renoirs. They even come with the artist's signature. The only difference is that on the back of the canvas is a computer chip and the legend "Genuine fake" written in indelible ink.

In an age when a broken-down hut can win the Turner prize and Damien Hirst can make millions flogging "spot" paintings produced by teams of assistants, Myatt is hoping that his venture will be seen as a refreshing take on the question of what constitutes art. "So many things today are invented," he says. "I think genuine fakes slot into that rather nicely. With a fake painting, you're free to ask, does it go with the curtains? You can't do that with a genuine Van Gogh because it's worth millions."

Myatt didn't set out to be a faker. As a young art student he had high hopes of establishing his own artistic style. But whenever he turned his hand to landscapes or portraiture, he says the result was invariably "academic" and "dull". Instead, he taught evening classes and began selling the odd fake to friends and colleagues. In 1983, he placed an ad in *Private Eye* that read: "Genuine fakes, 19th- and 20th-century paintings from £150." The ad ran four times before he received a call from Drewe. "He had a mohair coat, wore expensive hand-made shoes and drove a Bristol motor car," says Myatt. "He told me he was a professor of physics. I believed him."

Drewe began by commissioning a Matisse, followed by several Dutch-style portraits. Soon Myatt was visiting him at his home in Golders Green and was on first-name terms with his wife.

The turning point came with the ninth commission. Drewe had run out of ideas, so Myatt suggested a painting by the German cubist Albert Gleizes. "It was based on a drawing I'd seen in a book. I called it Portrait of an Army Doctor. At first, John hung it on his stairway like all the others. It was only later that I think he got the idea to take it to Christie's."

The first thing Myatt knew about it was when he got a call from Drewe saying the auction house had offered him £25,000 and "how do you fancy £12,500 in a brown envelope?". "It did not take me any time at all to make the wrong decision," says Myatt. "It was as much money as I earned as a teacher in a year."

Although Myatt had recently separated from his wife and was having to bring up their young son and daughter alone, he does not wish to make excuses. The truth, he says, is that he also enjoyed it. He began by knocking off fake Giacomettis, driving to Liverpool to catch an exhibition of the Swiss surrealist's work, then rushing back to Staffordshire to make the first brush stroke.

"I try to get the artist's work to hypnotise me," says Myatt, who compares himself to an art-world Rory Bremner. "I also surround myself with lots of books. I like to know everything - where he was, what he was doing, what his relationship was like with his wife - when he was painting."

In retrospect, Myatt says it is incredible that any of his paintings fooled the experts (it was only by chance, for instance, that he used the same cotton duck canvas favoured by Giacometti). Gradually, however, Myatt learned to use the correct materials and water down his emulsion with KY jelly to give it an authentic-looking glaze. Meanwhile, Drewe devoted his energies to generating fake provenances, collecting old gallery receipts from places such as the Institute of Contemporary Arts and slipping new entries into the card indexes at the Tate and V&A.

The scam eventually unravelled in 1995 when Drewe's wife went to the police (they were going through a bitter separation) and Scotland Yard raided Myatt's house. At first he denied everything, but when the officers discovered an unposted letter to Drewe in his briefcase saying that he wanted out, Myatt realised that the game was up. "The letter more or less amounted to a signed confession. The police were very nice about it. We ended up sitting round the kitchen table discussing art."

Myatt survived Brixton prison by doing portraits of his fellow inmates in exchange for phone cards, earning himself the soubriquet "Picasso". But when he was released, he says, the last thing he wanted to do was pick up a paint brush. Then he got a phone call from the officer who had arrested him, asking for a portrait of his family. This was followed by a commission of a Giacometti from a member of the prosecution team at his trial and a version of Dufy's Casino at Nice for the Bar Council. Another convert is the TV presenter Anne Robinson, whom Myatt got to know while painting her portrait for a BBC2 documentary, Art Crime.

By 2002 Myatt was back to painting fakes in earnest - the difference being that he now found he could sell them under his own name for substantial sums of money (genuine Myatt fakes go for anywhere from £850 to £4,700). But while his prominent disclaimers are designed to keep him out of jail, he says he cannot vouch for what others in the art world may do.

"I went to a fraud conference in the summer and met a lady from the Giacometti foundation," he says. "She said it's no good putting 'Genuine fake' on the back; all they'll do is re-line the canvas.

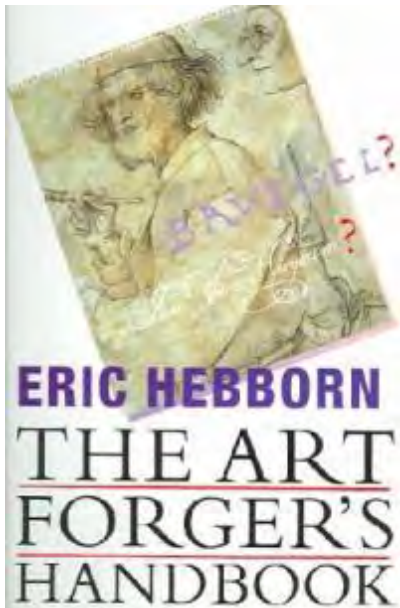
"As long as you're selling in good faith, I'm told that you're not committing a crime. What happens to the paintings in 70 or 80 years' time is out of my control".

Genuine Fakes, an exhibition of paintings by John Myatt, is at The Air Gallery, 32 Dover Street, London W1 until Saturday

Bron:

<http://erfgoeddag.faronet.be/nieuws/eric-hebborn-voor-doe-het-zelf-kunstvervalers>

Eric Hebborn: voor doe-het-zelf-kunstvervalers

Vervalsers die de kneepjes van het vak uitleggen? Da's zoals een topchef die aan Jan en alleman verklapt hoe hij die heerlijke bereidingen maakt. Of een goochelaar die verklapt hoe vingervlug hij de kijkers misleidt. Toch zijn er ook notoire vervalsers die het publiek over hun schouder laten meekijken, en dat is uitzonderlijk.

'Goede', bezige vervalsers hebben immers nauwelijks tijd om in hun interne keuken te laten kijken.

Er is daarnaast ook de juridische kant van de zaak: hiermee zetten ze immers zwart op wit hoe een en ander te doen valt. En... daarmee kunnen ze andere kandidaat-vervalers ook op ideeën brengen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat de boeken over vervalsingen en methodieken bijna allemaal door oud-vervalers zijn geschreven. Eenmaal ontmaskerd (en 'gelouterd') vallen de restricties weg, en kunnen er prestaties worden geroemd, rekeningen vereffend en theorieën ontvouwd.

De beroemde Britse kunstvervalser **Eric Hebborn** (1934-1996) was zeer bedrijvig in het vervalsen van tekeningen van o.a. Rubens, Van Dyck, Poussin, Tiepolo en anderen. Hij deed beroemde kunsthistorici en veilingshuizen als Sotheby's en Christie's met zijn kundige vaardigheid erin tuinen. Uiteindelijk kwam een wakkere conservator de vervalsing op het spoor. In 1984 sloot het net zich rond Hebborn en in interviews met de media veegde hij de vloer aan met de kunstwereld. In 1991 liet hij met *Confessions of a Master Forger* flink wat stoom af.

Kort nadien volgde zijn beruchte handleiding, *The Art Forger's Hand Book*. Hebborn stierf in 1996, nadat hij in Rome op straat overvallen en zwaar was toegetakeld. Zijn overlijden leidde tot speculaties over de criminele sfeer waarin zijn laatste afnemers moeten gezocht worden...

Leestip: HEBBORN (Eric), *The Art Forger's Hand Book*, London, 1997, 200p.

Bron:

http://www.bol.com/nl/p/nederlandse-boeken/vervalst/1001004010215027/index.html#product_description

Boek 'Vervalst' | Auteurs: Laney Salusbury & Aly Sujo
351 pagina's | Meulenhoff J.M. | juli 2011

Beschrijving

Vervalst! is de fascinerende geschiedenis van een ingenieuze zwendel. Onderzoeksjournalisten Salusbury en Sujo reconstrueerden het verhaal van de geniale bedrieger John Drewe, die een kunstschilder opdracht gaf meesterlijke vervalsingen te maken. Maar daar bleef het niet bij: Drewe slaagde erin door te dringen tot de archieven van de Britse kunstwereld, waar hij de vervalsingen van een provenance, een herkomstgeschiedenis, voorzag. Minstens tweehonderd vervalste schilderijen werden voor hoge bedragen verkocht. Veel van die vervalsingen zijn nog steeds niet als zodanig geïdentificeerd en hebben prominente plaatsen gekregen in privecollecties, grote galleries en prestigieuze musea. Vervalst! leest als een spannende thriller met een doorwrochte plot en onvergetelijke personages. Maar dit is geen fictie: Vervalst! is het resultaat van diepgravend onderzoek naar een van de grootste schandalen in de geschiedenis van de kunstvervalsing.

Recensie(s)

NBD | Biblion recensie

Twee gerenommeerde Amerikaanse journalisten reconstrueren de grootste kunstzwendel uit de 20e eeuw: van de geniale bedrieger John Drewe, die vervalsingen liet maken van schilderijen. Gedetailleerd beschrijven zij de personages, de ingenieuze wijze waarop de zwendel in Groot-Brittannië is opgezet en de speurtocht van de politie die leidt tot de ontmaskering. Hoewel de reconstructie af en toe overloopt van overbodige feitjes, leest het goed vertaalde boek niet in de laatste plaats door de opzet en stijl als een thriller. Wel wordt de lezer verondersteld een behoorlijke kennis te hebben van het werk van de vervalste kunstenaars uit vooral de vorige eeuw, onder wie Giacometti en Dubuffet. Een kenschets van het werk en afbeeldingen zijn af en toe welkom. Wel biedt het boek een verbluffende inkijk in de wereld van de musea, verzamelaars en handelaren in kunst.

(NBD | Biblion recensie, P.A. Marijnissen)

"Dagblad van het Noorden", dinsdag 26 oktober 2010, pagina 6

Valse kunst onderschept in Portugal

Lissabon De Portugese politie heeft bijna 130 vervalste kunstwerken onderschept van grote kunstenaars als Leonardo da Vinci, Pablo Picasso, Marc Chagall en Joan Miró. De werken werden aangetroffen tijdens een politieactie tegen de grootste kunstbende van Portugal, een van de grootste kunstbendes van Europa. De stukken zijn bij een huiszoeking aangetroffen in de woning van een buitenlandse vrouw in een buitenwijk van Lissabon. Ook zijn valse echtheidscertificaten inbeslaggenomen. De onderschepte kunst wordt tentoongesteld. De autoriteiten waarschuwen kunstliefhebbers voor vervalsingen. (ANP/DPA)

Bron:

http://www.rtl.nl/actueel/rtlnieuws/buitenland/components/actueel/rtlnieuws/2010/10_oktober/26/buitenland/enorme-vangst-valse-kunst-portugal.xml

26 oktober 2010

ENORME VANGST VALSE KUNST PORTUGAL

In Portugal heeft de politie bijna 130 vervalste kunstwerken onderschept. Het zijn nagemaakte schilderijen van grote kunstenaars als Leonardo da Vinci, Pablo Picasso, Marc Chagall en Joan Miró.

Video's

De werken met vervalste certificaten zijn gevonden bij een huiszoeking in een buitenwijk van Lissabon. De politieactie was gericht tegen één van de grootste kunstbendes van Europa. De onderschepte vervalsingen worden binnenkort tentoongesteld. De werken waren volgens de Portugese politie van een vrouw uit Noord-Europa.

© [RTL Nieuws.nl](http://www.rtl.nl)

"Volkskrant", Cultuur, 20 september 2010

<http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2676/Cultuur/article/detail/1024592/2010/09/20/Vervalsingen-schokken-Duitse-kunstwereld.dhtml>

Vervalsingen schokken Duitse kunstwereld

Van onze verslaggever Rutger Pontzen – 20/09/10, 22:54

Duitse museumdirecteuren zullen met een verontrust hart de achterzijden van hun schilderijen bekijken. Nederlandse directeuren naar verluidt ook. Reden? De Duitse kunstwereld is al twee weken in de ban van een omvangrijk fraudeschandaal. De geveilde schilderijen van kunstenaars als Heinrich Campendonk, Max Pechstein en Max Ernst, afkomstig uit de zogenaamde Werner Jägers-collectie, zijn waarschijnlijk allemaal vals.

De zaak kwam aan het rollen doordat een expert, Ralph Jentsch, het etiket op de achterzijde van een van de schilderijen uit de Jägers-verzameling als een vervalsing bestempelde. Dat etiket van Galerie Flechtheim suggereerde dat Werner Jägers (1912-1992) het doek bij de joodse kunsthandelaar Alfred Flechtheim had gekocht. Dat was ook de verklaring van de twee kleindochters van Jägers, Helene B. en Jeanette S., die het doek na de dood van hun grootvader, via veilinghuis Lempertz in Keulen, op de markt brachten.

Argwaan over de echtheid van de kunstwerken van Jägers nam toe toen het Maltese bedrijf Trasteco Limited, eigenaar van *Rotes Bild mit Pferden* van Heinrich Campendonk, uit 1914, het schilderij nader liet onderzoeken. Op het doek werd titaanwit aangetroffen, een kleurstof die pas in 1919 door schilders werd gebruikt.

Dat de vervalsingen, die in de loop der jaren in 'homeopathische' hoeveelheden in de handel zijn gebracht, zo lang als echt werden gezien, verbaast weinigen. Volgens Robert Ketterer, van het gelijknamige veilinghuis in München, zijn de vervalsingen 'spitze' en was de afkomst 'super'. Zo ging Campendonks *Rotes Bild mit Pferden* vier jaar geleden voor 2,4 miljoen euro van de hand – een record.

Het aantal mogelijke vervalsingen wordt tot nu toe op 28 geschat, met een totale waarde van 15 miljoen euro. Ze zijn in veilinghuizen en galleries in Keulen, Londen en Parijs op de markt gebracht. Inmiddels zijn drie verdachten aangehouden: naast de 52- en 57-jarige kleindochters van Jägers, ook de man van een van hen, de schilder Wolfgang B., die de vervalsingen zou hebben gemaakt.

“NRC Handelsblad BV”, maandag 20 september 2010, voorpagina

Een echte Jäger is altijd een vervalsing

‘Campendonk’ kostte 2,9 mln

De Duitse kunstwereld is bedrogen. Een zeer gewild stuk van Campendonk is een vervalsing en de collectie-Jäger blijkt nooit te hebben bestaan.

Door onze redacteur DIRK LIMBURG

AMSTERDAM, 20 SEPT. Het schilderij *Rote bild mit Pferden* (1914) van Heinrich Campendonk was vier jaar geleden bij de veiling ervan in Keulen zeer gewild. Het was kort daarvoor opgedoken in de collectie van een onbekende verzamelaar, Werner Jäger. Niemand had het schilderij ooit eerder gezien, maar kenners zagen er meteen een sleutelwerk van de in 1957 in Amsterdam overleden Duitse expressionist in. Het enthousiasme was groot, zelf een Duits museum bood mee. Veilinghuis Lempertz zag de prijs oplopen tot 2,9 miljoen euro – twee keerde verwachte opbrengst en een record voor de kunstenaar.

De blijdschap van de Duitse kunstwereld is inmiddels volledig omgeslagen.

De Campendonk is een vervalsing. En over de echtheid van werken van onder anderen Ernst, Pechstein, Léger en Derain is eveneens grote onrust ontstaan. De collectie-Jäger blijkt nooit te hebben bestaan, maar is verzonnen door twee van zijn kleindochters om de indruk van een betrouwbare afkomst van de schilderijen te wekken.

Veilinghuis Lempertz zegt op zijn site dat het zaak is dat de internationale kunstmarkt zich bezint op wat hier is gebeurd. „Snelle oordelen zijn misplaatst. We voelen ons, net als vooraanstaande collega’s, buitengewoon bedrogen en hebben nooit eerder zo’n intelligente en decennialang volgehouden misleiding meegemaakt.”

Argwaan over de echtheid van het werk van Heinrich Campendonk ontstond nadat de koper, het op Malta gevestigde bedrijf Trasteco van zijn *Rotes Bild mit Pferden*, het liet onderzoeken. Daarbij kwam aan het licht dat in de verf titaanwit zat, een stof die in 1914 nog niet als pigment werd gebruikt. Het titaanwit zat diep in de verf; het kon niet later aangebracht zijn.

De aanbieders van Campendonks *Rotes Bild mit Pferden* waren twee Rijnlandse zussen die het geërfd hadden van hun grootvader Werner Jäger. Dat zeiden ze althans. Werner Jäger (1912-1992) zou het doek in de jaren dertig bij de joodse kunsthandelaar Alfred Flechtheim hebben gekocht. De titel van het werk was sinds 1920 bekend van een beschrijving – zonder afbeelding – in een catalogus van Galerie Flechtheim uit Düsseldorf. De sticker van Flechtheim zat nog op achterkant.

De ongeveer veertigjarige zusters Helene B. en Jeannette S., zoals ze in de *Süddeutsche Zeitung* worden geïdentificeerd, waren goed bekend bij veilinghuis Lempertz. Al in de jaren negentig hadden ze multiples van Joseph Beuys bij het veilinghuis ingebracht. Ze kochten er zelf ook wel eens wat. In 2001 veilde Lempertz een gezicht met vrachtschepen op de Seine van Max Pechstein uit de collectie-Jäger.

Experts, onder wie de zoon van de kunstenaar, erkenden het als echt. Na de veiling hing het op belangrijke exposities en het zou opgenomen worden in de oeuvrecatalogus. Een andere Pechstein van de zusters kreeg een vergelijkbaar enthousiast onthaal.

Detail van ‘Rotes Bild mit Pferden’
(1914)

"NRC Handelsblad BV", maandag 20 september 2010, pagina 8

'Een extreem slimme en wrede groep vervalsers'

Vervolg **Vervalsing** van pagina 1

Net als een schilderij van Max Ernst dat Christie's in 2006 in Londen veilde. De werken waren vaak gebaseerd op bekende tekeningen van de meesters en hadden alle goede eigenschappen van hun werk. Bij veilingen brachten de schilderijen doorgaans vele tonnen op.

De twijfel begon pas toen dit voorjaar een specialist het etiket van Flechtheim achterop een schilderij uit de collectie-Jäger in het Lehmbruck-Museum in Duisburg bekeek. Een nogal plumpe vervalsing, was zijn conclusie. Intussen zouden in totaal bijna dertig schilderijen verdacht zijn, die ook dat vervalste etiket hebben.

Veilinghuis Lempertz zegt op zijn website „het slachtoffer te zijn van een extreem slimme en wrede groep vervalsers” en wijst erop dat ook Christie's in Londen en gerenommeerde kunsthandelaren in Parijs en Zwitserland werk uit de fictieve collectie-Jäger hebben gekocht. Want er is geen enkel bewijs dat Werner Jäger kunst bezat. Zijn twee kleinkinderen met huizen in Frankrijk en Freiburg, en de echtgenoot van één van hen – hij is mogelijk de maker van de schilderijen – zitten in Keulen vast op verdenking van oplichting in bendeverband. „Voor zolang het onderzoek dat nodig maakt”, zegt woordvoerder Pohlen van justitie in Keulen.

Lempertz zal de koper van de Campendonk alleen de opslag van enkele tonnen terugbetalen.

Heinrich Campendonk was beetje Nederlands

Heinrich Campendonk (1889-1957) is een bijna Nederlandse schilder, geboren in Krefeld, vlakbij Venlo. Hij krijgt les van de Nederlandse schilder Jan-Thorn Prikker en is al jong bevriend met kunstenaars als Paul Klee en Franz Marc. In 1911 legt hij in München contact met de groep expressionisten rond Kandinski. In 1912 wordt hij lid van de Blaue Reiter. In de jaren twintig geeft hij les in Essen en later aan de academie van Düsseldorf. De nazi's beschouwen in de jaren dertig zijn werk als 'entartet' en hij vlucht naar Nederland waar hij in 1935 docent wordt aan de Rijksakademie. In 1937 vertegenwoordigt hij Nederland op de Wereldtentoonstelling in Parijs. Ook na de oorlog blijft hij in Amsterdam wonen, waar hij in 1957 sterft.

„Der Spiegel“, 44/2010, Seiten 147-151

KUNSTMARKT

Der Hippie und die Expressionisten

Ein malender Lebenskünstler, dessen geschäftstüchtige Gattin und ein Kunstfreund vom Niederrhein stehen unter Verdacht, 35 Gemälde von Künstlern des 20. Jahrhunderts gefälscht zu haben. Die Fachwelt ist blamiert durch einen der größten Kunstkandale der Nachkriegszeit.

Fackeln erhellten den Weg hinauf zur Villa. Es ging durch ein modernistisches Tor, vorbei an einem verglasten Swimmingpool und dann zu einem Ensemble minimalistischer Bungalows. Deren Fassaden waren gerade frisch mit sibirischer Lärche verkleidet, es roch nach Holz. Den Champagner gab es aus Magnum-Flaschen, eine Flamenco-Truppe war aus Spanien angereist. Vor dem Atelier stand Wolfgang Beltracchi, der Besitzer des Anwesens, die blonden Haare schulterlang, und erwartete seine Gäste.

Hier oben, über den Lichtern von Freiburg, beste Südwestlage, leben die Arrivierten dieser Stadt, Professoren, Anwälte und Direktoren. 1,1 Millionen Euro hatten Beltracchi und seine Ehefrau Helene für das Anwesen bezahlt, angeblich 4 weitere Millionen in den Umbau investiert. In Freiburg waren die Beltracchis aufgetaucht wie aus dem Nichts. Sie hatten keine Vergangenheit und keine Gegenwart, aber irgendwoher musste das Geld ja sein. Natürlich gab es Gerede: Beltracchi sei ein Künstler, der nur noch für millionenschwere Stammkunden malt. Oder ein erfolgreicher Kunsthändler. Oder Besitzer einer wertvollen Sammlung. Oder, wie es ein in Freiburg ziemlich bekannter Schönheitschirurg wissen wollte, ein Flohmarktgänger, der dort so manches unerkannte Meisterwerk entdeckt habe.

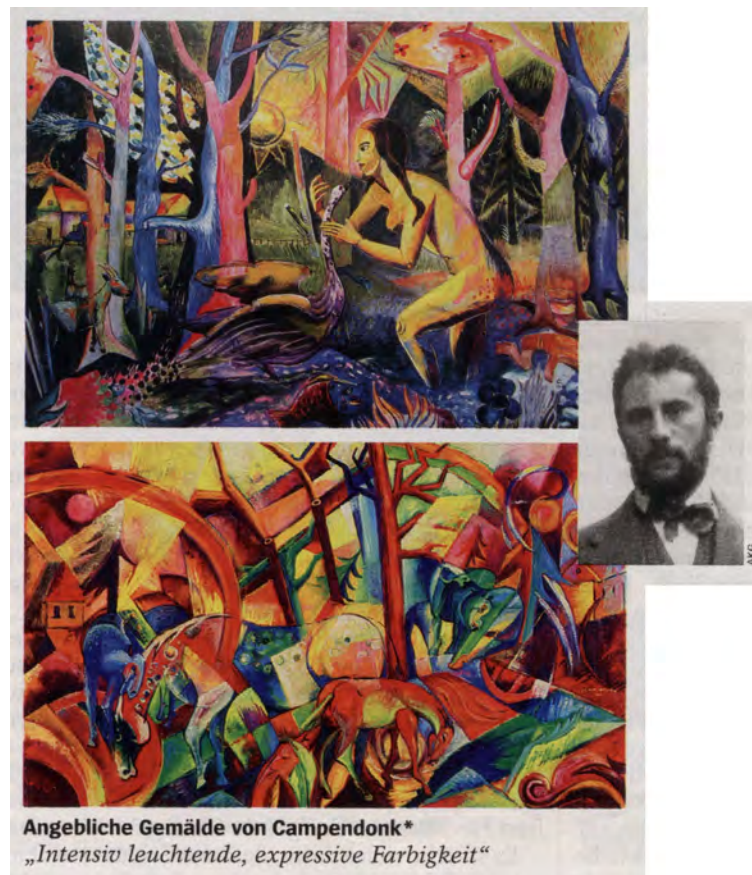
So war das bei der Party am 22. September 2007, im neuen Haus der Beltracchis.

Knapp drei Jahre später, am 27. August 2010, um 19.35 Uhr, wurden die Eheleute, unweit ihrer Villa, auf dem Weg zum Abendessen von einem Polizeikommando festgenommen. Im Auftrag der Kölner Staatsanwaltschaft, die auch eine Theorie hat über den Reichtum von Wolfgang und Helene Beltracchi. Sie findet sich unter dem Aktenzeichen 117 Js 407/10, und wenn sie sich gerichtsfest beweisen lässt, dann sind die Beltracchis die Hauptakteure in einem der größten Kunstfälscher-Skandale der Republik.

Seit dem 28. August, dem Tag nach ihrer Festnahme, sitzt das Ehepaar nun in Untersuchungshaft. Tatverdacht: banden- und gewerbsmäßiger Betrug. Ermittelt wird auch gegen Jeanette S., die Schwester Helene Beltracchis, ebenfalls in U-Haft, sowie gegen die Mutter der beiden Schwestern und gegen einen Krefelder Kunstverkäufer mit dem Vornamen Otto. Die Anwälte aller Betroffenen wollen sich derzeit zu den Vorwürfen nicht äußern.

Es geht um die mutmaßliche Fälschung von mindestens 35 Gemälden aus den ersten Jahrzehnten des 20. Jahrhunderts. Mehr als 14 Jahre lang haben die Beschuldigten offenbar systematisch auf dem Kunstmarkt Gemälde platziert, die sie als unbekannte Werke bekannter Maler ausgaben. Nicht nur über Auktionshäuser in Deutschland, sondern auch über Händler in London und Paris landeten diese Bilder in der Kunstwelt — die Schadenssumme beläuft sich nach den Schätzungen der Ermittler auf mindestens 15 Millionen Euro. Für Galeristen, Auktionatoren und Kunsthistoriker könnte der Fall das werden, was einst die „Hitler-Tagebücher“ für den „Stern“ waren: ein Fiasko.

Der Kunstmarkt für Klassiker des 20. Jahrhunderts ist heißgelaufen. Im Mai wurde zum zweiten Mal ein Gemälde für mehr als 100 Millionen Dollar versteigert: Ein unbekannter Bieter zahlte bei Christie's in New York umgerechnet 81 Millionen Euro für einen Picasso-Akt. Es gibt sehr viel Geld zu verdienen, der Konkurrenzkampf ist groß um neue Ware in einem begrenzten Markt. Manch ein Auktionshaus stellt vielleicht aus Angst, dass der Anbieter zur Konkurrenz geht, zu wenig Fragen. Und Gutachter bestätigen ihren Auftraggebern naturgemäß lieber die Echtheit eines Bildes, als ihnen mit dem Verdacht einer Fälschung das Geschäft zu verderben. Hinzu kommt, dass der Kunstmarkt von jeher ein schattiges Gewerbe ist, in dem Schwarzgeld zirkuliert und kunstsinnige Reiche oft im Dunkeln bleiben wollen. All das kommt Fälschern zugute.

In der aktuellen Affäre ist bislang erst ein einziges Gemälde durch zwei Analysen zweifelsfrei als Fälschung enttarnt, doch die Ermittler beschäftigen sich mit mindestens 34 weiteren, die alle ziemlich viel gemeinsam haben: Sie sind ähnlich gerahmt, auf den Rückseiten mit vergilbten Etiketten berühmter Galerien beklebt. Von keinem dieser Gemälde existierten Fotos, viele davon galten als verschollen. Und: Alle stammen angeblich aus zwei mysteriösen Kunstsammlungen.

Eine davon ist die eines gewissen Werner Jägers aus Köln, dem Großvater der verhafteten Schwestern. Der, so behauptete Helene Beltracchi in einem Brief an einen Kunsthistoriker, habe „Ende der zwanziger und Anfang der dreißiger“ Jahre zahlreiche Gemälde erworben, vor allem Werke rheinischer Expressionisten „wie Campendonk, Pechstein, Nauen, Mense, Ernst“ sowie französischer Maler „wie Braque, Derain, Dufy, Marcoussis“. Einige „wichtige Werke für seine Sammlung“ seien von dem jüdischen Kunsthändler Alfred Flechtheim erworben, „der Ausstellungsräume in der Nähe eines der großväterlichen Geschäftsgebäude besaß“ und mit Werner Jägers „gut bekannt“ gewesen sei. Nach der Machtübernahme der Nazis habe sich Jägers nicht von den — nunmehr als „entartet“ geltenden — Pretiosen trennen wollen und die Bilder auf einem Anwesen in der Eifel versteckt. „Einige Jahre vor seinem Tod“, so Beltracchi, habe er dann „einen Teil seiner Sammlung an mich und meine Schwester“ übergeben.

Immerhin: Den Großvater gab es wirklich.

Werner Jägers wurde 1912 in Belgien geboren, war viermal verheiratet und lebte vorwiegend in Köln, wo er im Dezember 1992 auch verstarb. Mit Kunst allerdings hatte der Unternehmer, der sein Geld hauptsächlich mit Industriemontage verdiente, nur bedingt zu tun. Übereinstimmend berichten ein enger Geschäftsfreund und Jägers' letzte Ehefrau, dass der Mann lediglich „hobbymäßig“ gemalt habe, und zwar ausschließlich Originale: Kalenderbildchen oder selbstdrapierte Obstkörbe.

An eine Sammlung können sich weder die Witwe noch der Geschäftspartner erinnern. Zwar habe Jägers zu Lebzeiten auch ein paar gekaufte Bilder besessen, aber keinesfalls wertvolle und schon gar keine Kollektion.

Auch eine Bekanntschaft zwischen dem NSDAP-Mitglied Jägers und dem jüdischen Kunsthändler Alfred Flechtheim ist nirgendwo belegt.

Es spricht vieles dafür, dass der Schlüssel des Bilderrätsels bei seiner Enkelin aus erster Ehe zu finden ist: Als Jägers 1992 starb, war Helene Beltracchi 34 Jahre alt und seit kurzem im Antiquitätenhandel tätig. In Köln-Dellbrück betrieb die junge Dame, attraktiv, blond, einen Antik-Laden. Sie war als Tochter eines belgischen Lkw-Fahrers im Schatten des großväterlichen Wohlstands aufgewachsen, mit vier Geschwistern in einer Sozialwohnung in Bergisch Gladbach; sie hatte einen Abschluss als Kauffrau gemacht, bevor sie ins Milieu der Trödler, Sammler und Antiquitätenfreunde eintauchte.

Hier muss sich Helene Beltracchis Lebensweg mit dem ihres späteren Ehemanns Wolfgang gekreuzt haben. Der hieß damals noch Fischer und versuchte sich als Maler. Das Münchner Haus der Kunst hatte 1978 drei Werke, Acryl auf Leinwand, von ihm ausgestellt. Sie hießen „Zu Hause“, „Durchdringung bei Geilenkirchen“ und „Durchdringung, Melatenerstr. Nr. 4“. Wahrscheinlich hat der junge Künstler damals gelernt, wie schwierig es ist, mit konventioneller Malerei Geld zu verdienen.

Bekannte erinnern ihn als einen Hippie, der vom guten Leben unter südlicher Sonne träumte und der in seiner Jugend auf einem Motorrad US-Soldaten in den Stützpunkten mit illegalen, bewusstseinsweiternden Substanzen beliefert haben will. Ein Aufschneider, der seinen Kunstverstand damit erklärte, dass der Vater, ein Kirchenmaler und Restaurator, ihn früh mit aufs Gerüst genommen habe. Tatsächlich war der Vater wohl nur ein ganz normaler Anstreicher in Geilenkirchen, einer Kleinstadt in der Nähe von Aachen. So jedenfalls erinnern sich Verwandte.

In den achtziger Jahren sei Wolfgang dann „längere Zeit verschwunden“ gewesen und habe in Marokko gelebt, in einer Kommune. Von dort sei er „zu Fuß“ nach Deutschland zurückgekehrt. Er galt als „Luxus-Hippie“ mit nassforschem Auftreten, ein Lebenskünstler. Er organisierte Motto-Partys, zum Beispiel eine Barock-Fete in einem Schloss im niederländischen Renesse, bei der sich die Gäste, für ein paar hundert Mark Eintritt, übers Wochenende kostümierten und das 18. Jahrhundert nachspielten.

Schließlich wollte er ins Filmgeschäft einsteigen und schrieb an einem Drehbuch für ein Roadmovie in der marokkanischen Wüste, Arbeitstitel „Die Himmelsleiter“. Dann wollte er im Südchinesischen Meer eine Dokumentation über Piraten drehen. Aber nachdem der Dreimaster mit eingebautem Videostudio in Mallorca die Leinen losgemacht hatte und gen Gomera gesegelt war, zerstritten sich die Abenteurer. Im Oktober 1990 erwarb Wolfgang gemeinsam mit einem Kumpel einen alten Bauernhof im niederrheinischen Viersen. 305 000 Mark kostete das zwangsversteigerte Gemäuer. Der Lebenskünstler firmierte jetzt als „Regisseur“ und begann das Anwesen aufwendig zu sanieren. Nachbarn erinnern sich an eine „zum Atelier umfunktionierte Lagerhalle im Erdgeschoss“, wo „immer Staffeleien, Mal-Utensilien und Bilder herumgestanden“ hätten.

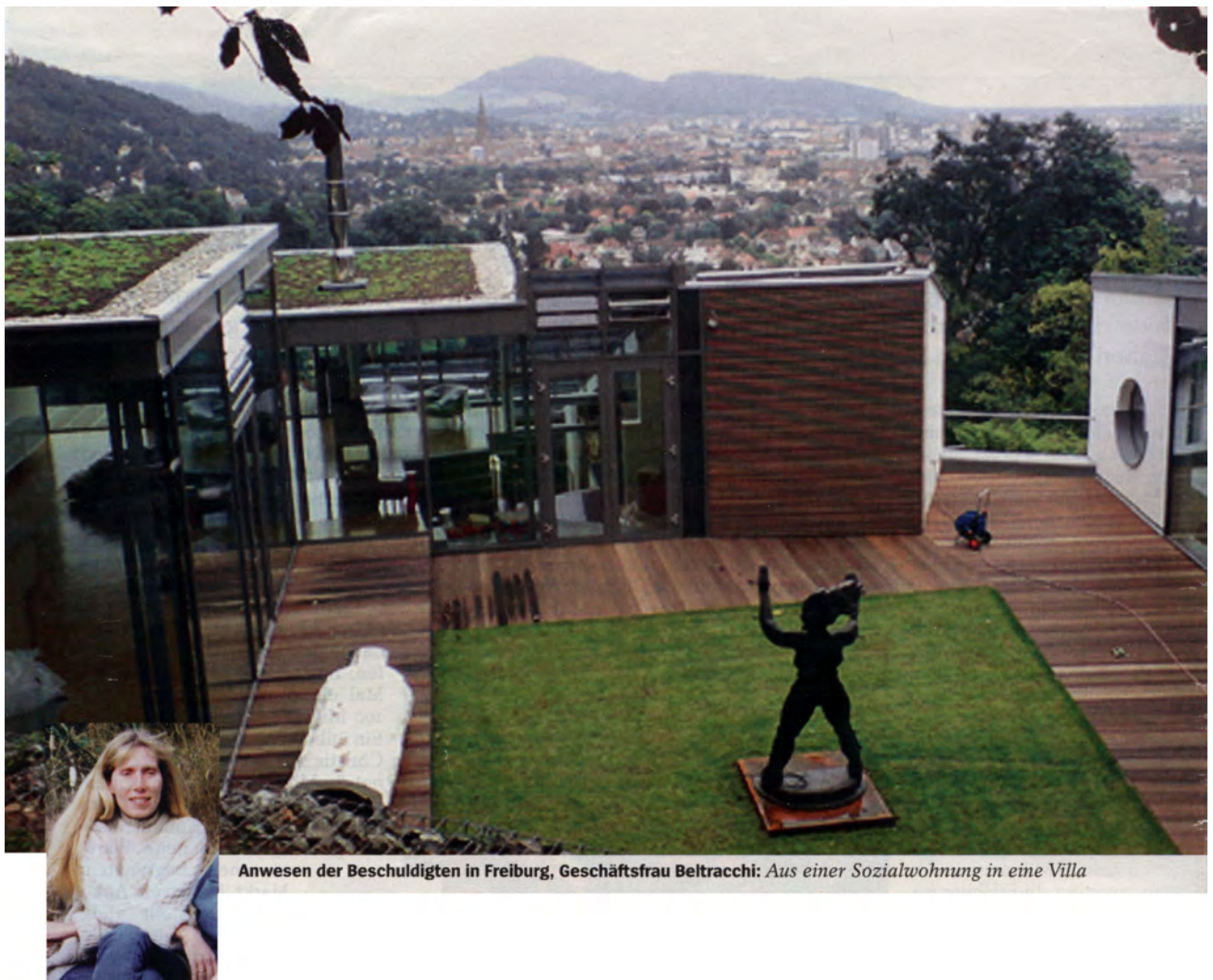
Im Juni 1992 zog eine neue Bewohnerin auf den Künstlerhof: Helene Beltracchi; die beiden heirateten ein Jahr später. Der Maler nahm den Namen seiner Frau an und zog mit ihr, so erinnern sich die Nachbarn, einen regen Kunsthandel auf. Während Wolfgang stets als „Öko mit Schlappen und so“ herumgelaufen sei, habe Helene den „seriösen Part“ übernommen und sich ums Geschäft gekümmert.

Im Februar 1995 — auf der Viersener Immobilie lasteten mehrere hunderttausend Mark Grundschulden — wandte sich die Kauffrau dann an die Kölner Kunsthandlung Lempertz. Sie wollte bei dem traditionsreichen Auktionshaus ein Gemälde von Hans Purrmann einliefern, einem Freund und Schüler des großen französischen Malers Henri Matisse. Das Werk stamme von ihrem Großvater mütterlicherseits, eben von jenem Werner Jägers. Doch eine Purrmann-Expertin bezweifelte die Echtheit des Bildes „Südliche Landschaft“, das Kunsthaus lehnte die Versteigerung ab.

Erfolgreicher als bei Lempertz war man acht Monate später bei Christie's, dem größten Auktionshaus der Welt. Für die Versteigerung „German and Austrian Art“ im Oktober 1995 in London bot Christie's ein Gemälde mit dem Titel „Mädchen mit Schwan“ von Heinrich Campendonk an. Es wurde für 67500 Pfund verkauft.

Im Auktionskatalog schwärmte die Kunsthistorikerin Andrea Firmenich über die „intensiv leuchtende, expressive Farbigkeit“, die den Bildern des in Krefeld geborenen Expressionisten in dieser Zeit eigen gewesen sei. „Dr. Andrea Firmenich“, teilte Christie's seinen Kunden mit, „hat freundlicherweise die Echtheit dieser Arbeit bestätigt.“ Als Provenienz gab das Auktionshaus an: „Alfred Flechtheim, Düsseldorf; Werner Jägers, Köln“.

Ein auf der Rückseite befindlicher Aufkleber mit der Aufschrift „Sammlung Flechtheim“ und einem holzschnittartigen Porträt des legendären Kunsthändlers war ebenfalls im Katalog abgebildet. Dass das wie ein Kartoffeldruck wirkende Etikett gar nicht zu dem eleganten Galeristen passt, störte offenbar niemanden. Es fand sich

Anwesen der Beschuldigten in Freiburg, Geschäftsfrau Beltracchi: Aus einer Sozialwohnung in eine Villa

bislang übrigens nur auf solchen Werken, die heute unter Fälschungsverdacht stehen — und vorwiegend aus der „Sammlung Werner Jägers“ stammten.

Die Beltracchis kehrten der niederrheinischen Provinz bald den Rücken. Wolfgang, so erzählen Bekannte, besorgte sich ein altes Wohnmobil der Marke „Winnebago“, restaurierte das Interieur in Rosé und Türkis und verkaufte im Juli 1996 den Viersener Bauernhof für 2,6 Millionen Mark an eine Immobilienfirma.

In Südfrankreich mietete er mit Helene in Marseillan, 50 Kilometer von Montpellier entfernt, ein Ferienhaus samt Atelier. Das Licht des Languedoc ist berühmt, womöglich hat es sich auf Beltracchis Schaffenskraft ausgewirkt. Besucher seines Ateliers erinnern sich an ein „großformatiges Werk mythologischen Inhalts“, in das er — mit Hilfe eines Projektors — Gesichter hineinkopierte. Der gefälschte Purrmann, dessen Versteigerung Lempertz abgelehnt hatte, hing im Wohnzimmer. Ansonsten erforschte der Maler mit seiner Frau Helene die Kunstszene, besuchte Antikläden, Kunstmessen, Galerien.

Im Juni 1998 versteigerte das Kölner Kunsthaus Lempertz dann ein Bild aus der angeblichen „Sammlung Werner Jägers“ — „La Plage du Havre“ des französischen Malers Raoul Dufy. „Das war nun ausnahmsweise echt“, meint Lempertz-Chef Henrik Hanstein heute. Er hält das Untermischen eines nichtgefälschten Bildes für einen besonders perfiden Trick. Ähnlich äußert sich ein Lempertz-Sprecher: Man sei „Opfer einer außerordentlich geschickten und gemeinen Fälscherbande“ geworden.

Der Modus operandi war — sollten sich die Vorwürfe bestätigen — tatsächlich clever: Die mutmaßlichen Fälscher fabrizierten keine Picassos, sondern Pechsteins, keine Beckmanns, sondern Campendonks. Um die ganz großen Künstler, deren Werk bis ins Kleinste erforscht ist, machten sie einen Bogen. Stattdessen widmeten sie

sich Malern zweiten Ranges, deren Bilder mittlerweile auch für siebenstellige Euro-Beträge gehandelt werden.

Als Erstes studierte man offenbar alte Kataloge von Ausstellungen der Künstler, unter deren Namen man aktiv werden wollte, vorzugsweise der Galerie von Alfred Flechtheim, einem der wichtigsten Kunsthändler der Weimarer Republik. 1933 war er vor den Nazis nach Paris geflohen und 1937 in London gestorben. Erhebliche Teile seiner Sammlung sind bis heute verschwunden; Dokumente aus seiner Galerie nie wieder aufgetaucht.

Die Liste der Bilder aus den Flechtheim-Katalogen glich man mit den Werksverzeichnissen der entsprechenden Künstler ab. Gab es Gemälde, die als verschollen geführt wurden? Gemälde, von denen auch keine Fotos existierten?

Genau solche Bilder wurden seit Ende der neunziger Jahre vermehrt gehandelt — ihre Verkaufserlöse landeten, so die Vermutung, unter anderem auf einem Konto der Beltracchis beim diskreten Institut Credit Andorra im gleichnamigen Fürstentum, in dem Wolfgang Beltracchi auch einen Wohnsitz angemeldet hatte.

Bald bezogen die Beltracchis in der Nähe von Mèze, einem Hafenstädtchen am Mittelmeer im Languedoc, ein Landgut, die „Domaine des Rivettes“, 1858 erbaut, inklusive Privatfluss und Weinbergen. Das Anwesen wurde luxuriös restauriert, mit Palmen sowie einem 170 Quadratmeter großen Atelier ausgestattet.

Der Umbau muss Millionen gekostet haben. Ein früher mit den Beltracchis befreundeter Künstler erinnert

sich an die „zahlreichen Gemälde“, die im Herrenhaus hingen und ihm als „Erbstücke aus dem Nachlass eines Onkels der Helene“ erklärt wurden. Die Rede sei von Künstlern wie Campendonk, Pechstein und Max Ernst gewesen und auch davon, dass man Bilder auf Auktionen gebe.

Der Nachbar sagt, dass ihm „der Gedanke an Fälschung nie gekommen“ sei. Dass dennoch etwas faul war, habe man jedoch errahnen können: Er selbst glaubte an eine „im ‚Dritten Reich‘ erworbene Sammlung als Quelle des horrenden Reichtums“.

In immer kürzeren Abständen wurden jetzt wertvolle Gemälde angeboten, mal von Helene Beltracchi, mal von ihrer Schwester Jeanette, einer weltgewandten Offiziersgattin, und mal von einem alten Bekannten vom Niederrhein — dem Krefelder Kunstfreund Otto.

Ein in der Nähe des französischen Anwesens wohnender Künstler erinnert sich daran, dass Wolfgang Beltracchi einmal bei ihm nachfragte, „wie man wertvolle Bilder nach Deutschland transportieren“ könne und „wie das mit der Versicherung“ funktioniere. Am Ende habe der Maler einen Spediteur gefunden, der die Leinwände, zusammengerollt und in Paketröhen verpackt, ohne viel Fragen mit auf einer seiner Touren nahm.

2001 präsentierte Helene Beltracchis Schwester Jeanette dem Kölner Auktionshaus Lempertz ein neues Bild aus der „Sammlung Werner Jägers“: Das Ölgemälde „Seine-Brücke mit Frachtkähnen“, angeblich 1908 von dem Expressionisten Max Pechstein gemalt, wurde an einen Sammler in Montevideo verkauft. Zwei Jahre später lieferte sie wieder einen vermeintlichen Pechstein ein. Der „Liegende Akt mit Katze“ (1909) ging für 498 000 Euro an den Berner Kunsthändler Wolfgang Henze. Das Akt-Bild galt in Fachkreisen als kleine Sensation: Hatte Pechstein in seinen Memoiren nicht genau so ein Motiv erwähnt? Passte der Fund nicht exakt zu jenem kleinen Pechstein-Aquarell aus dem Berliner Brücke-Museum?

Er passte — allerdings etwas zu genau: Wie die Kunsthistorikerin Aya Soika inzwischen feststellte, wurden wesentliche Details des Aquarells „nahezu 1:1“ auf die später versteigerte Leinwand übertragen — offenbar mit Hilfe eines leicht versetzt aufgestellten Projektors. Ähnlich frappierende Übereinstimmungen fand Soika auch beim Vergleich des Frachtkähne-Bilds mit einer anderen Zeichnung Pechsteins.

Nachdem die beiden vermeintlichen Meisterwerke verkauft worden waren, bauten die Beltracchis ihren Familienbesitz aus. Mitte Oktober 2005 erwarben die Eheleute, jeweils zu gleichen Teilen, für 1,1 Millionen Euro das exklusive Villen-Grundstück in Freiburg. Die fälligen Gebühren überwies Wolfgang Beltracchi teils aus dem Fürstentum Andorra.

19 Monate dauerte der Umbau der Villa, die Handwerker waren genervt von den Sonderwünschen des reichen Bauherrn, der sich etwa die Arbeitsplatte in der Küche als Engelsflügel wünschte.

Während seiner Besuche in Freiburg stieg Beltracchi stets im Colombi ab, dem ersten Haus am Platz, einem „Leading Hotel of the World“. Und während seine Luxusvilla langsam Gestalt annahm und Handwerker Olivenholztüren, Panoramaglasscheiben und Fensterflügel aus Zebranoholz heranschafften, verwandelte sich die „Sammlung Werner Jägers“ Zug um Zug in bares Geld. Im Februar 2006 versteigerte Christie's den nächsten Campendonk, wenige Monate später bot das Auktionshaus das vermeintliche Max-Ernst-Gemälde „La Horde“ für 3,5 Millionen Pfund an. Im Nachverkauf erwarb es ein deutscher Sammler.

Ende November 2006 schließlich kam bei Lempertz jenes Gemälde zur Auktion. das den mutmaßlichen Betrug auffliegen lassen sollte: Das „Rote Bild mit Pferden“, ein echt falscher Campendonk.

Wieder hatte Helenes Schwester das Gemälde eingeliefert. Es schmückte sogar die Titelseite des Auktionskataloges und wechselte schließlich für 2,9 Millionen Euro den Besitzer — so viel war noch nie für ein Bild des rheinischen Expressionisten gezahlt worden. Käuferin war die Firma Trasteco Ltd. aus Malta.

Die Malteser wollten kein Risiko eingehen und zogen eine Genfer Galerie zu Rate. Deren Experten fanden es merkwürdig, dass die Echtheit des Gemäldes nicht vor der Auktion zertifiziert worden war und fragten Lempertz nach einer entsprechenden Bescheinigung.

Die Kölner Kunsthändler wiederum beriefen sich darauf, dass der Sohn Campendonks das Bild mündlich für authentisch erklärt habe. Zudem heuerten sie die Kunsthistorikerin Andrea Firmenich an, die über Campendonk promoviert hatte. Diesmal aber riet die Kunstkritikerin zu einer naturwissenschaftlichen Untersuchung.

Im Oktober 2008 wandte sich Firmenich zudem an den Flechtheim-Experten Ralph Jentsch und bat ihn um eine Begutachtung des seltsamen Galerie-Aufklebers auf dem Rahmen des „Roten Bildes mit Pferden“. Jentsch sagt, er habe laut gelacht, als er das Konterfei Flechtheims gesehen habe. Zudem kannte der Kunsthistoriker die Originalaufkleber der Galerie, auf denen es kein Bild des Eigentümers gibt. Und von dem „Kunstsammler Werner Jägers“, nach dem Firmenich auch gefragt hatte, hatte Jentsch noch nie etwas gehört.

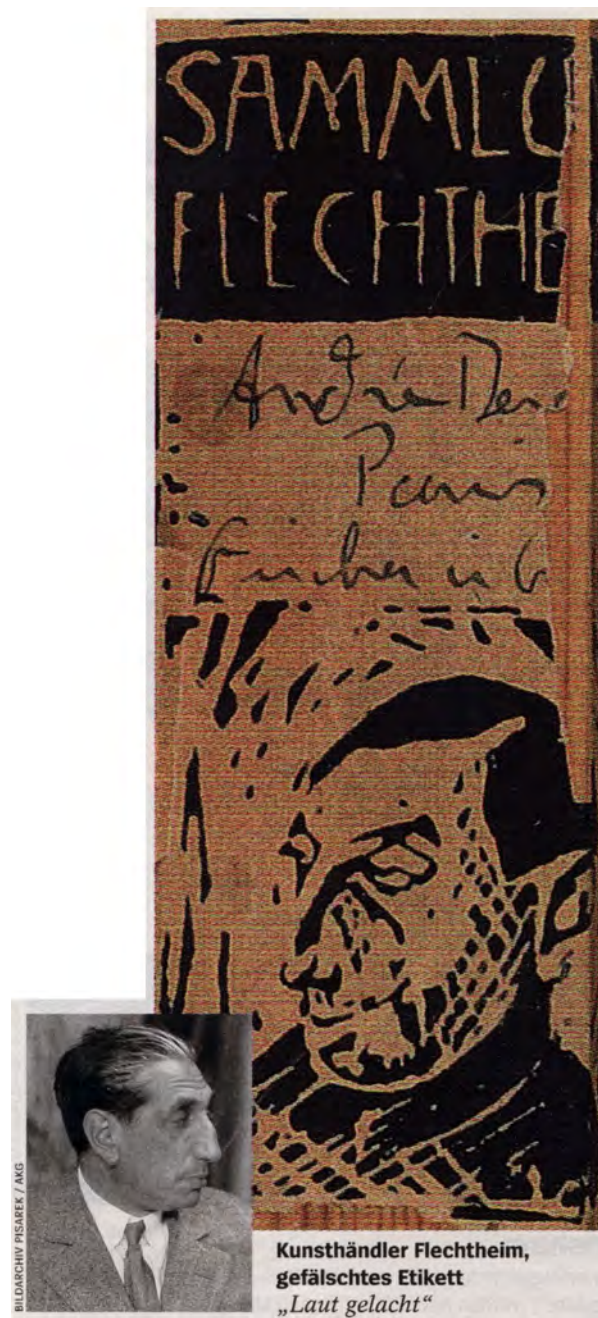

Die maltesische Firma gab nun der Berliner Anwältin Friedenke Gräfin von Brühl das Mandat, das Kunsthaus Lempertz auf Rückabwicklung des Kaufs zu verklagen. Außerdem wurden umfangreiche Recherchen eingeleitet.

Dabei fanden Gutachter heraus, dass das „Rote Bild mit Pferden“ eine Farbe enthält, die zur angeblichen Entstehungszeit des Bildes, 1914, noch gar nicht erfunden war.

Plötzlich, nach mehr als einem Jahrzehnt, wurde nun auch die Identität des mysteriösen Werner Jägers hinterfragt. Der Mann, der die Leidenschaft des ominösen Sammlers im Zivilprozess zwischen der Trasteco und dem Kunsthaus Lempertz bezeugen sollte, war ein alter Bekannter Beltracchis: Otto, der Kunstfreund aus Krefeld, gegen den die Staatsanwaltschaft nun ebenfalls ermittelt und aus dessen „Familiensammlung“ auch mehrere gefälschte Bilder auf den Kunstmarkt gekommen sein sollen.

Otto kommt eigentlich aus der Werbebranche, in Krefeld versuchte er früher einmal, ein Künstlerkollektiv im

Geiste von Joseph Beuys zu begründen. Die Bildlegende, die er zur Herkunft seiner Gemälde aufsticht, ähnelt stark jener, die Helene Beltracchi über Werner Jägers erzählte. Auch sein „Großvater mütterlicherseits“, so der Kunstfreund in einem Brief, habe früher „jüdische Bekannte“ gehabt und „viele Bilder über Flechtheim“ gekauft. Auch die Sammlung des Schneidermeisters Knops, so der Name des Großvaters, habe vor allem aus Werken rheinischer oder französischer Expressionisten bestanden. Nach dem Tod seiner Eltern habe Otto dann „Pakete mit den Bildern“ erhalten.

Im Zivilprozess sprang er den Beltracchis bei: Sein Großvater habe Jägers gut gekannt, und die beiden Familien hätten in den fünfziger Jahren sogar einmal zwei Campendonks tauschen wollen. Er könne sich gut an die Bilder erinnern, die damals an der Wand gehangen hätten.

Zur Sammlung Knops gehörten auch mehrere angebliche Gemälde des Surrealisten Max Ernst, die übrigens alle von dem Kunsthistoriker Werner Spies, langjähriger Autor des „FAZ“-Feuilletons und größter Max-Ernst-Kenner des Landes, für echt erklärt wurden.

Otto und Spies waren über ein Max-Ernst-Gemälde, dessen Besitz sich der Kunstfreund rühmte, in Briefkontakt gekommen. Spies nahm das Werk mit dem Titel „La Forêt“ persönlich in Augenschein, in einer Berliner Galerie. Später wurde es sogar auf einer großen Max-Ernst-Retrospektive im New Yorker Metropolitan Museum gezeigt.

Insgesamt hat Werner Spies sieben angeblich von Max Ernst gemalte Bilder aus den Sammlungen Knops und Jägers testiert. „Nach wie vor“, sagt Spies, „bin ich aus stilkritischer Sicht überzeugt, dass die von mir begutachteten Werke aus der Hand von Max Ernst stammen.“

Die verdächtigen Gemälde wurden zum größten Teil nicht versteigert, sondern — auch mit Hilfe von Spies — an private Sammler verkauft. Von Preisen bis zu 4,6 Millionen Euro ist die Rede. „Wenn die Arbeiten gefälscht sind“, sagt Spies, „dann kann man nur von einem genialen Fälscher sprechen.“

Mit „einem Gotteskuss“ sei Beltracchi gesegnet, sagt ein alter Freund des umtriebigen Malers. „Er ist extrem talentiert und kann das alles aus dem Kopf malen.“

Im Juni, nachdem die Anwältin Brühl Strafanzeige gestellt hatte, begannen Beamte des Berliner Landeskriminalamts (LKA), Kommissariat 454 für Kunstdelikte, mit der Arbeit. Parallel dazu nahmen Privatermittler der Münchner Detektei ADS die Spur von Werner Jägers auf. Binnen wenigen Tagen wurde klar, was die Kunstwelt 15 Jahre lang nicht wissen wollte: dass Werner Jägers zwar ein Unternehmer gewesen ist, aber niemals ein Kunstsammler.

Am 25. August schließlich durchsuchte das LKA mehrere Wohnungen. Am selben Tag erfuhren die Ermittler bei einer Telefonüberwachung, dass Helene Beltracchis Schwester in Frankreich einen Anruf von ihrem Sohn aus Köln erhielt, der mit dem Kunsthandel nichts zu tun hatte. „Ich wollte nur sagen, dass gerade vor fünf Minuten bei uns acht Beamte in der Wohnung waren“, berichtete er aufgeregt. „Was?“, fragte die Mutter verwirrt. „Acht Bullen!“, erklärte er. „Mit Durchsuchungsbeschluss wegen dem Hurensohn Wolfgang.“

Der Sohn versicherte ihr noch, dass er den Fahndern nichts davon gesagt habe, dass sie, die Mutter, Bilder zur Kunsthandlung Lempertz gebracht habe. Als Wolfgang Beltracchi — ebenfalls telefonüberwacht — auch seinen Sohn anrief und ihn eindringlich bat, er solle einen Laptop verschwinden lassen, wussten die Ermittler, dass es höchste Zeit war zuzugreifen.

Ob Wolfgang Beltracchi die Bilder tatsächlich gefälscht hat, ob es womöglich Helfer oder Hintermänner gab und wie viele Gemälde wirklich Fälschate sind, das gilt es nun herauszufinden. Zu klären ist auch, ob die Taten nach Ablauf der Verjährungsfrist von bis zu zehn Jahren überhaupt noch geahndet werden können. Sicher hingegen ist: Der Fall wird dafür sorgen, dass das ohnehin nicht ausgeprägte Vertrauen in den Kunsthandel dahinschwinden wird. Die Zivilprozesse der Geschädigten werden sich wohl über Jahre hinziehen.

Für die Freiburger Villa, die Wolfgang Beltracchi so feierlich einweihte, ließ die Staatsanwaltschaft schon kürzlich zwei Sicherungshypothesen eintragen — in Höhe von 2545577 Euro und 30 Cent.

SVEN RÖBEL, BARBARA SCHMID, JÖRG SCHMITT, MICHAEL SONTHEIMER, PETRA TRUCKENDANNER

Bron:

<http://www.artlistings.com/nl/media/2207/het-proces-jager-het-verhaal-van-de-grootste-naoorlogse-kunstvervalsing/>

Het proces-Jäger: het verhaal van de grootste naoorlogse kunstvervalsing

02 september '11 door de redactie

Vijftien volle jaren lang hadden vier Duitsers de kunstwereld bij zijn pietje. Met een eigenhandig geschilderde topcollectie veilden ze zo'n 30 miljoen euro bij elkaar. Van Léger tot Ernst: de markt vraagt, de vervalser draait.

Meng een weinig kunsthars met etherische olie en gooi er een eetlepel natuurlijke pigmenten bij. Doe je ding op het doek en verhit het daarna vier uur op 120 graden Celsius. Vernis het werk en rol het om een stok zodat er barsten ('craquelures') in de verf ontstaan. Vul die craquelures met Oost-Indische inkt. Poets je schilderij nog eens op met een extra vernislaag, zet je krabbel eronder en klaar is Kees: ziedaar een echt zeventiende-eeuws schilderij.

In het begin van de twintigste eeuw kwam de schilder en meestersvervalser Han van Meegeren er nog mee weg. Vandaag gaan kunstvervalzers een pak doortrapper te werk. Het levende bewijs mag op 1 september voor de rechter verschijnen: drie leden van de Duitse familie Jäger en een vriend des huizes veilden de afgelopen vijftien jaar meer dan dertig eigenhandig geschilderde vervalsingen. Onder meer werken van Max Ernst en Fernand Léger werden met hallucinante precisie nagemaakt. Totale waarde van de 'hobbyclubactiviteiten'? Een grote 30 miljoen euro. Katsjing!

Vrouwelijke charme

Het verhaal van de vier vervalzers leest als de betere detectiveplot. De zussen Helene (52) en Susanne (57) Jäger erfden in 1992 de kunstverzameling van hun grootvader Werner Jäger, die de werken tijdens de Tweede Wereldoorlog uit de handen van de nazi's wist te houden. Hun verzameling brachten ze samen met die van hun vriend Otto Schulte-Kellinghaus (67), die ze eveneens van zijn grootvader erfde.

Althans, dat is het verhaal dat de vier de buitenwereld meer dan een decennium lang lieten geloven. De beroemde 'Sammlung Jäger' was in werkelijkheid een mooi verpakte leugen: de schilderijen die er deel van uitmaakten, waren een voor een minutieus gekopieerde topstukken. Netjes bij elkaar geborsteld door de man van Helene Jäger, de 59-jarige kunstenaar Wolfgang Beltracchi uit Freiburg.

Samen vormden de vier een goed geoliede machine: Beltracchi bediende het penseel, Schulte-Kellinghaus sluisde de schilderijen met de hulp van de twee charmante zussen de veilinghuizen binnen. En samen zwegen en incasseerden ze.

Dure sprookjes

Dat ze vijftien jaar lang hun gang konden gaan, is onder meer te danken aan het feit dat ze werken vervalsten waarvan men in de kunstwereld niet wist waar de originelen zich op dat moment bevonden. Vaak kozen ze voor variaties op het bekende werk, zodat het leek alsof er nieuwe studies opdoken. Bovendien dekte de vervalste verzameling zoveel verschillende stijlen dat het scenario zoals het zich nu wereldwijd ontvouwt onwaarschijnlijk leek voor kunstkenners.

Maar aan alle sprookjes komt een eind, hoe lucratief ook. Op de achterzijde van schilderijen zijn doorgaans aanwijzingen te vinden over de oorsprong en de geschiedenis van het werk. Zo ook bij de Jäger-vervalsingen, zij het dan valse.

Een van de labels, 'Flechtheim Collection', trok de aandacht van de historicus en Flechtheim-biograaf Ralph Jentsch. Toen Jentsch om een gedetailleerd onderzoek verzocht, omdat hij het verdachte label niet herkende, kwam aan het licht dat het gebruikte pigment, waaronder titaanwit, niet bestond op het moment dat het werk gecreëerd werd. De bal ging aan het rollen en de rest is krantenarchief.

Niet tevreden, geld terug

Het nieuws dat een Duits viertal de kunstwereld al meer dan vijftien jaar lang oplicht, kwam aan als een middelvinger in het gezicht van grote veilinghuizen als Christie's en Lempertz. Zo verkocht de Londense afdeling van Christie's vier vervalsingen, waaronder La horde van Max Ernst voor een kleine 4 miljoen euro aan de ge-reputeerde Würth-collectie. Het Keulse Lempertz verkocht zes werken uit de Jäger-verzameling.

In 2006 verkocht Lempertz ook de vervalste versie van Rotes Bild mit Pferden, toegeschreven aan de Duitse expressionistische schilder Heinrich Campendonk, aan het Maltese bedrijf Trasteco. Dat eist nu de volledige aankoopssom terug van het veilinghuis. En Trasteco is niet de enige die staat te popelen om z'n geld terug te vragen. De werken kregen namelijk groen licht van de Lempertz-experts...

De zaak belooft niet alleen een financiële kater voor de veilinghuizen te worden, ook het vertrouwen in de kunstwereld leunt dicht aan bij bankroet. Verzamelaars breekt het koud zweet uit bij de gedachte dat ze miljoenen in een vervalsing investeerden. Third opinions van kunstwetenschappers zijn meer dan ooit goud waard.

Geurtje

Hoe meer geld de verzamelaar heeft neergeteld, hoe luider zijn roep straks op het proces zal weerklinken: hoe is dit kunnen gebeuren? In een kenniswereld vol certificaten en wetenschappers moeten vervalsers toch snel door de mand vallen?

Het Jäger-schandaal illustreert helaas op een wel erg pijnlijke manier dat het controlesysteem van de kunstmarkt faalt. Het veilinghuis Lempertz had bijvoorbeeld bij de veiling van het Rotes Bild mit Pferden-schilderij ter controle een Campendonk-experte moeten raadplegen, wat niet gebeurd is. Eerste fout.

Bovendien was er aan de Jäger-verzameling toen al een geurtje: in 1995 werd een schilderij van Hans Purmann uit de collectie door Lempertz geweigerd, nadat het als een vervalsing werd bestempeld. Tweede fout, want gezien die voorgeschiedenis had het veilinghuis voorzichtiger moeten zijn.

Potje verf

Maar de experts wijzen in afwachting van het proces allemaal naar elkaar: veilinghuisdeskundigen roepen 'wie sollen wir es gewusst haben?' omdat veel van de werken door de handen van topexperts als Marc Blondeau en voormalig Centre Pompidou-directeur Werner Spies gingen.

'Als Spies het niet ziet, ziet niemand het', luidt hun verdediging. En ziedaar de grootste zwakte in de kunstwereld: de afhankelijkheid van 'het oog'. Het kennersoog dat met trage blik moet beslissen of een schilderij nul dan niet een miljoen euro waard is.

De vier vervalsers hebben professioneel ingespeeld op die zwakke plekken en zo de grootste naoorlogse kunstvervalsing georchestreerd. Vijftien jaar lang. Om maar te zeggen dat het serieus fout kan lopen wanneer een potje verf in verkeerde handen valt.

Bron:

<http://www.welingelichtekringen.nl/15579-een-kunstvervalser-moet-weten-waar-de-hebzucht-het-grootst-is.html>

Een kunstvervalser moet weten waar de hebzucht het grootst is

woensdag 28 september 2011

Door: Monique Smits

Categorie: Samenleving

Nederland had Han van Meegeren en Geert Jansen als kunstvervalsers, Duitsland heeft Wolfgang B. Hij stond voor de rechtbank in Keulen omdat hij 14 moderne meesterwerken had vervalst en waarmee hij miljoenen had verdiend. De fraude bedraagt 22 miljoen euro en geldt in Duitsland als de grootste kunstoplichting.

De 60-jarige B., die het vak van zijn vader had geleerd met het kopiëren van Rembrandts, liet in de rechtbank blijken in zijn nopjes te zijn met de opbrengst en de manier waarop hij de kopers had bedrogen. Hij liet de kopers geloven dat de schilderijen lang geleden verloren waren gegaan maar waren terug gevonden bij een gerenommeerd verzamelaar die geen contact met de buitenwereld wilde.

De rechtbank was hogelijk verbaasd dat de kopers zonder enige naspeuringen naar de herkomst van de schilderijen de koop hadden gesloten. En de vervalser had er veel plezier in dat hij wist hoe de kunstwereld in elkaar zit en waar de hebzucht het grootst is.

Bron: [DPA](#)

„Frankfurter Allgemeine Zeitung“, Feuilleton, Freitag, 30. September 2011, Nr. 228, Seite 33

Alles war absurd einfach

Zocker gibt es nicht nur in der Finanzwirtschaft. Die größten Betrüger des Kunstbetriebs haben jetzt gestanden. Wir berichten hier und auf Seite 36 über den folgenreichsten Fälschungsskandal der Nachkriegsgeschichte.

Die Betrüger haben eine Verwüstungsspur durch die Kunstwelt gezogen, wie es sie noch nicht gab. Händler sitzen auf Millionenschäden, Gutachter und scheinbare Kunstkenner sind blamiert.

Es ist illegal, mit Kunstfälschungen rund sechzehn Millionen Euro zu verdienen, sich davon eine Villa in Südfrankreich zu kaufen und eine in Freiburg zu bauen. Es ist unmoralisch, mit ergaunertem Geld eine gigantische Party nach der anderen zu veranstalten – und die Tatsache, dass diese sechzehn Millionen Euro vergleichsweise wenig sind im Vergleich zu den Zigmillionen Euro, die andere Experten, Galeristen, Händler und Auktionshäuser mit den insgesamt wohl über fünfzig Fälschungen des Malers Wolfgang Beltracchi umgesetzt haben, macht die Taten nicht weniger illegal.

Man muss das noch einmal betonen – denn selten schlugen den Angeklagten in einem Fall von gewerbs- und bandenmäßigem schwerem Betrugs so heftige Sympathien entgegen wie im größten Fälschungsfall der klassischen Moderne, in dem es um gefälschte Werke von Max Ernst, Pechstein, Campendonk, Derain und anderen geht; vierzehn Fälle, die noch nicht verjährt sind, werden zurzeit vor dem Landgericht Köln verhandelt. Die Betrüger haben eine Verwüstungsspur durch die Kunstwelt gezogen, wie es sie noch nicht gab: Händler sitzen auf Millionenschäden, Gutachter und scheinbare Kunstkenner sind blamiert, Auktionshäuser wie Lempertz, Experten wie Werner Spies und Händler wie Jacques de la Béraudière sehen sich mit Klagen und Schadenersatzforderungen in Millionenhöhe konfrontiert. Trotzdem nennt ein Magazin den Hauptangeklagten Wolfgang Beltracchi liebevoll einen „Filou“, die Badische Zeitung findet „die vier jeden auf seine Weise vertrauens-, ja liebenswürdig.“

Viele dachten, dass der Prozess gegen den Maler und Fälscher Wolfgang Beltracchi und seine Frau Helene, gegen ihre Schwester Jeannette Spurzem und den Komplizen Otto Schulte-Kellinghaus ein langes, mühsames Verfahren werden würde; ein Urteil wurde erst im März 2012 erwartet – jetzt kommt es anders. Gericht, Staatsanwaltschaft und Verteidiger haben sich auf eine Verfahrensbegrenzung verständigt.

Nach dem Geständnis von Beltracchi am vergangenen Dienstag (F.A.Z. vom 28. September) waren es gestern Helene Beltracchi und ihre Schwester Jeannette Spurzem, die umfassend aussagten. Wie erwartet, ging Helene Fall für Fall durch und belastete ihren Mann, den sie „als Künstler bewundert habe und noch bewundere“; er habe „vorgegeben, was zu geschehen habe“. Sie habe es zunächst nicht für möglich gehalten, dass Kritiker und Experten so leicht auf die Fälschungen hereinfallen würden. Alles sei aber „absurd einfach gewesen“.

Jeannette Spurzem, die nach ihrer jüngeren Schwester ein Geständnis ablegte, stellte sich als Randfigur dar; sie habe bei der Vermittlung der Werke an Lempertz und Attaouarès zwar geahnt, dass es sich um Fälschungen handle, aber nicht gewusst, dass ihr Schwager der Fälscher sei. Nun steht noch Schulte-Kellinghaus' Geständnis aus, das für den 11. Oktober erwartet wird; sein Verteidiger wird alles daran setzen, seine Rolle zu marginalisieren und ihn als bloßen Handlanger Beltracchis darzustellen.

Bildnis nach Dürer? Der Kunstfälscher Wolfgang Beltracchi auf der Anklagebank

Foto dpa

Nach dem jetzigen Stand erwartet Wolfgang Beltracchi statt der drohenden Freiheitsstrafe von bis zu zehn höchstens eine von sechs Jahren, seine Frau Helene bekäme etwa vier, Schulte-Kellinghaus maximal fünf Jahre, Helenes Schwester Jeanette würde wohl mit zwei Jahren auf Bewährung davonkommen. Das sind, wenn man die Möglichkeit einer vorzeitigen Entlassung wegen guter Führung und die eines offenen Vollzugs mit einrechnet, sehr milde Strafen – die außer den Geschädigten aber niemand für ungerecht zu halten scheint.

Nun sind Kunstfälscher unter allen Verbrechern traditionell die beliebtesten: Moralisch integrierter kann man sechzehn Millionen Euro nicht ergaunern. Kunstfälscher verkaufen kein Heroin, sie ermorden niemanden, sie hintergehen bloß ein System, für das ohnehin die wenigsten Sympathien haben. Selbst die renommierte Gerichtsreporterin Gisela Friedrichsen betont, dass „im Unterschied zu betrügerischen Bankern Beltracchi und seine Mitangeklagten nicht gutgläubige einfache Leute um ihr Ersparnis gebracht“ hätten, sondern Menschen, die vielleicht auch getäuscht hätten werden wollen, daher seien „die Strafen nicht unangemessen milde. Im Gegenteil“. Sie steht mit ihrer Sichtweise nicht alleine da. Wie kommt es, dass den Betrügern die Herzen nur so zufliegen?

Liegt es daran, dass unsere Sicht auf Delinquenten in der Kunstwelt von Hollywoodfilmen geprägt ist – daran, dass wir seit „The Thomas Crowne Affair“ und „Mickey Blue Eyes – Mafioso wider Willen“ Kunstgangster als Helden vorgeführt bekommen und lieben gelernt haben? Wolfgang Beltracchi tritt nicht nur wie ein Filmstar auf, er sieht nicht nur wie eine Mischung aus D’Artagnan und einer hippiesken Glamourversion des jungen Rembrandt aus – seine Geschichte vereint alle Ingredienzien des Helden eines klassischen Hollywoodfilms: Eine Biographie mit Brüchen, eine große Liebe, das Schicksal eines Ausgestoßenen, der mit seinem Können am Ende doch noch das Establishment auffliegen lässt.

Beltracchi wurde 1951 in Geilenkirchen als Wolfgang Fischer geboren, erst später hat er den Namen seiner Frau angenommen; der Vater war Kirchenmaler und Restaurator. Mit vierzehn habe er einen Picasso in nur zwei Stunden kopiert, aber das sei der einzige gewesen, da könne Werner Spies aufatmen – ein für ein Geständnis gewagter Scherz auf Kosten des Picasso-Experten Spies, der sieben von Beltracchi gefälschte Max-Ernst-Werke gutgläubig als echt zertifiziert hatte (F.A.Z. vom 18. Juni). Mit achtzehn wurde Beltracchi auf der Werkkunstschule Aachen aufgenommen, fuhr Harley Davidson, bummelte als Hippie durch Europa, wohnte bei Freunden, denen er zum Dank erotische Monumentalgemälde hinterließ. 1992 lernt er Helene Beltracchi kennen, die Liebe seines Lebens. Ein Jahr später heirateten sie, kurze Zeit später wurde ihre Tochter geboren. Wolfgang Fischer-Beltracchi will für seine Familie sorgen; er ist wütend, dass man seine handwerkliche Brillanz nicht wertschätzt. Er ersinnt den Plan, Fälschungen in den Markt zu bringen. Auf Antikmärkten kauft er alte Leinwände und malt darauf etwas, das er als „fehlende Meisterwerke“ bezeichnet. Er perfektioniert, darin einem protokriminellen Konzeptkünstler ähnlich, die Kunstgeschichte. Seine Frau und Schulte-Kellinghaus erzählen den Opfern die Geschichte von den Sammlungen ihrer Großväter Jägers und Knops – Sammlungen, die es nie gab. Ein paar Jahre später kann Beltracchi für zwei Millionen Euro ein Anwesen in Südfrankreich kaufen, dann ein Grundstück in Freiburg, wo er eine Villa bauen lässt; die Familie lebt aber weiter in Südfrankreich. Das Städtchen Mèze liegt am Mittelmeer, am Etang de Thau, es ist nicht weit nach Marseillan. Dort, am Hafen, wo über einem der Häuser eine schwarze Piratenflagge weht, habe Wolfgang Beltracchi – so erzählt es eine Galeristin, die ihn dort traf – in einer Bar gesessen und lauthals auf das Establishment des Kunstmarkts geschimpft. Helene habe versucht, ihn zu beruhigen, ohne viel Erfolg.

Wolfgang Beltracchis Vater, eigentlich Restaurator und Kirchenmaler, musste sich später als Anstreicher durchschlagen, Beltracchi selbst wurde als Künstler lange nicht ernst genommen. Dass die Fälschungen begeistert aufgenommen wurden, muss ihm eine große Genugtuung gewesen sein: Er konnte seine große Liebe finanzieren. Er hatte das System überlistet, das ihn ausgeschlossen hatte. „Ich mochte den Kunstmarkt und die Galeristen nicht besonders“, sagt Beltracchi in seinem Geständnis, er sehe sich „am Anfang einer durch Gier und Unredlichkeit geprägten Handelskette“. Henrik Hanstein, Chef des Auktionshauses Lempertz, habe, so die Behauptung der Beltracchis, ihnen etwa gesagt, er habe einen externen Kunden für ein Pechstein-Gemälde, der bereit wäre, das mit einem Schätzpreis von 400 000 Mark in die Auktion gegangene, aber liegengebliebene Bild für rund 300 000 zu kaufen. Hanstein habe aber, wie sie erst später erfahren hätten, das Bild in Wirklichkeit selbst angekauft, liegen gelassen und später, so die Behauptung, mit enormem Aufschlag weitervertrieben. (siehe auch Feuilleton S. 36).

Dass Beltracchi jetzt alle Schuld auf sich nimmt, um seine Frau zu entlasten, gibt dem Geständnis eine fast romantische Note und befeuert die Sympathien im Gerichtssaal: Beltracchi ist nicht bloß ein übler Betrüger

wie Bernie Madoff, sondern ein Künstler; er hat eine Ausnahmebegabung, mit der er auch bei „Wetten, dass...“ hätte reüssieren können („Wetten dass... Herr Beltracchi in einer halben Stunde einen Picasso malt“) und tatsächlich muss man zugeben, dass Beltracchi den besten Campendonk malte, den es je gab. Dabei nutzte er ein Wissen aus, das Campendonk und auch die anderen Künstler nicht haben konnten – wie es nämlich mit der Kunstgeschichte weitergehen würde.

Beltracchi hat seinem Geständnis einen Titel gegeben – als handele es sich dabei um einen Roman: Er nannte es „Ungemalte Bilder“. Darin erzählt er, wie er „zum jeweiligen Maler selbst wurde und mich berechtigt fühlte, sein Werk zu ergänzen.“ Vielleicht war diese Art der Anverwandlung, auf der anderen Seite, auch das Problem der Experten. Warum hat Werner Spies, der im besten Glauben insgesamt sieben falsche Max Ernst-Werke für echt erklärte, nie daran gedacht, naturwissenschaftliche Gutachten anzufordern? Weil er sich auf seinen Blick verließ. Weil es außer ihm keine andere Instanz gab, die sagen konnte, was ein Ernst ist und was nicht. Werner Spies war Max Ernst. Die Tragödie ist nur, dass auch Wolfgang Beltracchi Max Ernst war – und kein schlechter. Doch Spies ist nur der prominenteste Gutachter, der getäuscht wurde. Es traf auch viele andere, die zu sehr an die Untrüglichkeit ihres Blicks glaubten. Mit dem Fall Beltracchi ist auch das letzte Reservat des Geniekults in der Kunstwelt zerstört – der Glaube daran, dass Experten mit bloßem Auge stilkritisch das Echte vom Falschen unterscheiden könnten. In Zukunft werden die Auktionshäuser mehr auf Chemiker denn auf Connaissseure hören.

Die Beltracchis haben keineswegs das perfekte Verbrechen begangen. Sie haben massive Fehler gemacht. Ihr Komplize Schulte-Kellinghaus brachte es laut Anklage sogar fertig, dem Kunsthändler Marc Blondeau binnen weniger Wochen zwei völlig unterschiedliche Geschichten zur Herkunft eines Werks zu erzählen – einmal erklärte er, es stamme aus der Sammlung Jägers, einmal sagte er, es komme aus der Sammlung seines Großvaters Wilhelm Knops. Warum wurde Blondeau nicht hellhörig? Überarbeitung? Schludrigkeit? Oder war die Aussicht, ein Meisterwerk in den Markt zu bringen, so verlockend, dass die Fähigkeit zur kritischen Prüfung dramatisch verkümmerte?

Der 1912 im belgischen Anderlecht geborene Werner Jägers soll – so erzählten es die Fälscher ihren Abnehmern – bereits Ende der zwanziger Jahre zahlreiche Gemälde bei dem Kunsthändler und Sammler Alfred Flechtheim gekauft haben. Jägers Geburtsdatum war Henrik Hanstein und anderen Opfern der Beltracchis bekannt. „Also mit sechzehn oder siebzehn hätte Jägers rheinische Expressionisten gesammelt?“, fragte der Richter Wilhelm Kremer bei Beltracchis Geständnis in Köln süffisant nach, und Wolfgang Beltracchi antwortete: „Ich weiß: der war zu jung.“ Aber das hat in der Hektik des Kunstmarkts anscheinend auch keiner so genau nachgerechnet.

NICLAS MAAK

„Frankfurter Allgemeine Zeitung“, Feuilleton, Freitag, 30. September 2011, Nr. 228, Seite 36

Im Bereich des Üblichen?

Auch dem Auktionshaus Lempertz wird der Prozess gemacht:

Hat es ein Bild versteigert, von dem es hätte wissen können, dass es sich um eine Fälschung handelt?

Der vierte Verhandlungstag im Saal 7 des Kölner Landgerichts im Strafprozess gegen den voll geständigen Kunstfälscher Wolfgang Beltracchi (F.A.Z. vom 28. September) und seine drei Mitangeklagten war gerade zu Ende, da begann im Raum 117 die erste Sitzung des Zivilprozesses, in dem sich das Kölner Auktionshaus Lempertz und die Trasteco Limited, eine Gesellschaft auf Malta, gegenüberstehen. Henrik Hanstein, der Chef und persönlich haftende Gesellschafter von Lempertz, erschien nicht persönlich bei Gericht, was ein wenig bedauerte, wer am Vormittag die Einlassungen von Helene Beltracchi und ihrer Schwester Jeanette Spurzem, zwei der Angeklagten im Fälscherprozess, gehört hatte (unser Artikel, Feuilleton Seite 33).

Im Zivilprozess Trasteco gegen Lempertz/Hanstein geht es um jenes, angeblich von Heinrich Campendonk 1914 gemalte „Rote Bild mit Pferden“, das ins Zentrum des Geschehens geriet, als der Kunstfälscherskandal vor gut einem Jahr publik wurde: Lempertz hatte das Gemälde im November 2006 versteigert. Für 2,4 Millionen Euro, zum Rekordpreis für den expressionistischen Künstler, wurde es der Trasteco zugeschlagen, die inklusive Aufgeld rund 2,88 Millionen Euro dafür bezahlte. Der damalige Eintrag im Auktionskatalog von Lempertz enthielt als Herkunftsangabe „Alfred Flechtheim; um 1930 bei Flechtheim erworben, seitdem in Familienbesitz, Privatsammlung Frankreich“. Der rückseitige Sammlungsauflöser mit einem (angeblichen) Holzschnittporträt Flechtheims war im Katalog abgebildet, und es wurde auf ein verschollenes Gemälde desselben Titels aus dem Werkverzeichnis von Andrea Firmenich verwiesen – allerdings im (Euvre)katalog verzeichnet als: „o(hne) Abb(ildung)“ und weiter „Öl a(uf)? Maße, Signatur und Verbleib unbekannt“. Die schriftliche Expertise zu dem Bild von Firmenich lag zum Zeitpunkt der Auktion, soweit erkennbar, nicht vor. Einige Zeit nach dem Erwerb beauftragte die Trasteco das Doerner-Institut in München mit der wissenschaftlichen Analyse des Gemäldes. Das Ergebnis der chemischen Untersuchung war der Nachweis von Titanweiß auf der Leinwand, einem Pigment, das zum Zeitpunkt der vorgeblichen Entstehung des Gemäldes noch nicht benutzt werden konnte. Daraufhin erstattete die Trasteco Anzeige gegen Lempertz. Wohl ist die Pflicht des Auktionshauses zur Rückabwicklung drei Jahre nach dem Verkauf prinzipiell erloschen. Wenn indessen Lempertz bei der Herkunft vom „Roten Bild mit Pferden“ eine grob fahrlässige Recherche nachgewiesen werden könnte, würde dieser Haftungsausschluss hinfällig.

Jedenfalls will die Trasteco ihr Geld von Lempertz zurück haben. Die erste Verhandlung dauerte nur knapp eine Stunde, und es war schnell klar, wie komplex sich die Lage juristisch darstellt. Ist es schon schwierig genug, über die Frage der Fahrlässigkeit, gemessen an den Usancen des Kunstmarkts, Klarheit zu schaffen – „Bewegte sich, was die Beklagte tat, im Bereich der Üblichkeit?“, wie es die Vorsitzende Richterin formulierte –, so wird die Angelegenheit noch komplizierter durch den Umstand, dass es eben Jeanette Spurzem war, die 2006 als Einlieferin der Fälschung auftrat. Ob sie, als sogenannte Streithelferin der beklagten Partei und ebenfalls nicht anwesend, bösgläubig handelte, ist dann von Bedeutung. Wer sie zuvor im anderen Saal hörte, konnte allerdings wissen, dass sie gleich zu Beginn einräumte, dass sie bei ihrer Vermittlungstätigkeit die Möglichkeit von Fälschungen gesehen habe. Ehe dann die Kammer nach der Feststellung: „Eine gütliche Einigung ist derzeit nicht möglich“ einen nächsten Termin festlegte, stellte sie die Option auf ein Vergleichsangebot vonseiten Lempertz' in den Raum und auch die, einen Sachverständigen in Sachen der Fahrlässigkeit zu hören. So begann diese zivilgerichtliche Prozedur. Der Kunstmarkt ist nicht ein Terrain, auf dem das schnelle Einlenken einer der Streitparteien zu erwarten ist, es steht zu viel auf dem Spiel: Seit dem „Fall Jägers“ geht es um die künftigen Usancen im Markt.

“Nieuwe Rotterdamse Courant (NRC), Handelsblad”, 28 oktober 2011

Meestervervalser krijgt zesjaar gevangenisstraf

Miljoenen verdiende Wolfgang Beltracchi met door hem vervalste kunst. In een zaak die de kunstwereld schokte deed de Keulse rechtbank gisteren uitspraak.

Door onze correspondent

JOOST VAN DER VAART

Detail van de valse Heinrich Campendonk, 'Rote Bild mit Pferden'

BERLIJN. De Duitse kunstvervalser Wolfgang Beltracchi is wegens bedrog veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf. Een rechtbank in Keulen achtte bewezen dat hij en drie andere verdachten jarenlang nagemaakte schilderijen van gerenommeerde kunstenaars op de markt hebben gebracht en daarmee miljoenen hebben verdiend.

Gisteren eindigde in Keulen een van de grootste naoorlogse processen over kunstvervalsing. Beltracchi (60), een man met een baardje en een weelderige grijze haardos, heeft er geen doekjes om gewonden. Hij bekende dat hij werken heeft geschilderd in de geest van en met de handtekening erop van onder anderen Max Pechstein, Max Ernst en Heinrich Campendonk. Die werden via veilingen en galeries verkocht en zouden afkomstig zijn uit de 'collectie Werner Jäger', een naar later bleek verzonden naam die kennelijk toch indruk maakte in de kunstwereld.

Eén ding staat vast: Wolfgang Beltracchi is een niet ongetalenteerde schilder. Zijn doeken kwamen overtuigend over. „Als vervalsingen zijn ze goed, dat moet je Beltracchi nageven”, zei een geraadpleegde kunstkenner tijdens het proces. Maar daarvoor had rechter Wilhelm Kremer weinig begrip. Bedrog is bedrog, of het nu om klodderwerk of om hoogwaardige vervalsingen gaat.

Dat de hoofdverdachte en zijn drie helpers tot betrekkelijk milde straffen zijn veroordeeld, heeft te maken met de snelle bekentenis van Beltracchi en de zijnen. Oorspronkelijk was voorzien dat het proces lang zou gaan duren, met meer dan 150 getuigen en tientallen experts. Maar heel snel gooide Beltracchi het op een akkoordje: hij bekende alles en kreeg in ruil daarvoor een lichtere straf. Zijn vrouw kreeg vierjaar.

Tijdens het proces werd duidelijk hoe gemakkelijk het de vervalsers is gemaakt. De gefingeerde collectie van 'Werner Jäger' werd door veilinghuizen en kunsthandelaren moeiteloos en zonder verdere vragen voor echt

aangenomen; de doeken werden niet of nauwelijks op originaliteit gecontroleerd, zogenaamd ‘zoekgeraakte’ certificaten wekten geen argwaan en experts keken slechts met een half oog naar deze prachtige onverwachte vondsten. Maar hun snelle oordelen leidden wel tot echtheidsrapporten op basis waarvan argeloze kopers zich veilig waanden. Op veilingen gingen de schilderijen grif van de hand.

Met het doek *Rote Bild mit Pferden* (1914) van Heinrich Campendonk ging het bijvoorbeeld zo: niemand had het ooit eerder gezien, maar kenners zagen er een sleutelwerk in van deze Duitse expressionist, die in 1957 in Amsterdam overleed. Het enthousiasme was groot, zelfs een Duits museum bood mee toen het op de markt kwam. De argwaan over de echtheid ontstond toen de koper het grondig liet onderzoeken. Daarbij werd ontdekt dat in de verf titaanwit zat, een stof die in 1914 nog niet als pigment werd gebruikt. Zo kwam de bal aan het rollen en klopte de Duitse politie na noest speurwerk uiteindelijk bij Beltracchi aan.

De Duitse en internationale kunstwereld stond na de onthullingen over de miljoenenvervalsingen lelijk te kijk. De zaak-Beltracchi heeft in ieder geval in Duitsland tot enige zelfreflectie geleid. Dat uitgerekend de Duitse Gründlichkeit als veelgeprezen nationale eigenschap kennelijk weinig waard is in de kunsthandel, werd als ronduit pijnlijk ervaren.

Beltracchi moet zes jaar de cel in. Ook achter de tralies hoopt hij de penseel te hanteren. Zijn advocaat Reinhard Birkenstock zei gisteren na afloop van het proces: „Hij zal blijven doen, wat hij kan: schilderen.”

„Frankfurter Allgemeine Zeitung“, Freitag, 28. Oktober 2011, Seite 1

Milde Urteile im Kölner Kunstfälscherprozess

Sechs Jahre Haft für Wolfgang Beltracchi / Gericht: Den Tätern wurde es leichtgemacht

swka. KÖLN, 27. Oktober. Im größten Kunstfälscherprozess der vergangenen Jahrzehnte um die erfundenen Sammlungen Jägers und Knops sind am Donnerstag nach nur neun Verhandlungstagen am Landgericht Köln die Urteile gesprochen worden. Richter Wilhelm Kremer sprach die vier Angeklagten wegen des „gewerbsmäßigen Bandenbetrugs“ schuldig. Die Strafen fielen erwartungsgemäß milde aus, nachdem sich Staatsanwaltschaft und Verteidigung nach umfangreichen Geständnissen der Angeklagten auf ein schnelles Ende des Verfahrens verständigt hatten.

Der „Spiritus Rector“ der Bande, Wolfgang Beltracchi, der zugegeben hatte, innerhalb von zehn Jahren 14 Gemälde von berühmten Künstlern der Moderne gefälscht und für mehrere Millionen Euro in den Kunstmarkt gebracht zu haben, erhielt mit sechs Jahren Haft die höchste Strafe. Seine Frau Helene muss vier Jahre in Haft. Otto Schulte-Kellinghaus, der für die Vermittlung einiger Werke in den Kunstmarkt verantwortlich ist, wurde zu fünf Jahren Gefängnis verurteilt. Die Strafen werden im offenen Vollzug verbüßt, das heißt, die Verurteilten dürfen sich tagsüber frei bewegen. Helene Beltracchis Schwester Jeanette Spurzem, die die Verhahlungen mit dem Kölner Auktionshaus Lempertz geführt hatte, erhält ein Jahr und neun Monate auf Bewährung.

Richter Wilhelm Kremer antwortete in seinem Schlusswort unmittelbar auf Kritik, durch die Verständigung der Parteien habe nur ein Bruchteil der Fälschungsfälle geklärt werden können; zudem seien keine Zeugen gehört worden. Der Richter zeigte sich davon überzeugt, dass der Prozess dennoch die größte Dimension des Vergehens zumindest juristisch abdecke, da es irrelevant sei, ob man über vierzehn oder die bekannten fünfundfünfzig Fälschungen zu entscheiden habe. Schließlich würdigte er besonders das „gewichtige Geständnis“ von Wolfgang Beltracchi und, dass er niemals die Schuld auf andere „abgeladen“ habe. Er betonte zudem abermals, wie leicht es für die Beltracchis war, die Werke in den Kunstmarkt zu schleusen und Auktionshäuser, Galeristen sowie Experten zu täuschen. Deren Blick sei wohl „etwas getrübt“ gewesen. (Siehe Feuilleton, Seite 33.)

„Frankfurter Allgemeine Zeitung“, Feuilleton, Freitag, 28. Oktober 2011, Seite 33

Das Schicksal korrigieren

Im Fall Beltracchi, dem größten Kunstfälscherprozess der Nachkriegszeit, sind gestern in Köln die Urteile gesprochen worden. Vieles bleibt dunkel. Was sind die Konsequenzen für die Kunstwelt? Und welche Wahrheiten kommen noch ans Licht?

Der Fälscher malte dem System eine Fata Morgana an den Horizont. Und das System jubelte und zahlte.

Die üblichen und üblen Praktiken des Kunstmarkts lassen sich auch als saftiger Abenteuerroman erzählen.

Als fast alles vorbei war, hatte der Hauptangeklagte Wolfgang Beltracchi das letzte Wort. „Danke“, sagte er, „dass das alles so fair und locker hier war“; der rheinische Humor des Richters Kremer habe ihm gutgetan, „es wurde sogar gelächelt“, auch wenn er „dahinter das Schwert aufblitzen sah“. Das war am vergangenen Freitag, und tatsächlich hatte der Prozess teilweise starke Züge einer Kriminalkomödie angenommen, in der die Sympathien dem Hauptangeklagten, der seit 1975 weit mehr als siebzig Kunstwerke der Avantgarde und der Klassischen Moderne gefälscht, in den Markt gebracht und damit Millionen verdient hat, nur so zuflogen. Gestern nun hat Richter Wilhelm Kremer, der den größten Kunstfälscherprozess seit 1945 mit einer außerhalb des Rheinlands undenkbaren Mischung aus Kompetenz und urkölnischem Humor leitete, das Urteil gesprochen: Wolfgang Beltracchi bekommt sechs, seine Frau Helene vier, Beltracchis Komplize Otto Schulte-Kellinghaus fünf Jahre; Helenes Schwester Jeannette Spurzem bekommt ein Jahr und neun Monate auf Bewährung. Sie muss nicht ins Gefängnis, die anderen nur nachts; die Strafe wird im offenen Vollzug abgesessen.

Das Urteil war keine Überraschung, sondern das Ergebnis einer sogenannten Verständigung. Der Deal lautete: Die Angeklagten gestehen in vierzehn aus fünfundfünfzig bekannten Fällen von schwerem bandenmäßigem Betrug, dass sie mit gefälschten Meisterwerken der Moderne gehandelt haben, und bekommen dafür rund ein Drittel Nachlass auf die Strafe. Warum dieser Deal? Die Staatsanwältin Kathrin Franz hat zusammen mit den Ermittlern der Kriminalpolizei in Berlin eine eindrucksvolle Arbeit geleistet: Sie hat Erkenntnisse zusammengetragen, die reichen, große Teile des Kunstmarktsystems in die Luft zu jagen - wenn nicht ausschließlich diejenigen auf der Anklagebank saßen, die seine Sicherheitslücken und seine Gier nach „marktfrischen“, gut verkäuflichen Meisterwerken ausnutzten.

Andererseits war es, sagt Staatsanwältin Franz, vor Beltracchis Geständnis nicht einmal zu beweisen, dass er alle Bilder selbst gefälscht habe, was für sie auch heute manchmal noch schwer vorstellbar sei (Beltracchi tippt sich hier, man könnte das auch als Kompliment lesen, verblüfft an die Stirn). Und es wäre schwer gewesen, in einem mühevollen Indizienprozess die Mauer des Schweigens zu brechen, hinter der sich alle anderen Beteiligten verschanzen: Der Pariser Kunsthändler Jacques de la Beraudière ließ mitteilen, er denke nicht daran, in Köln als Zeuge auszusagen. Auch Marc Blondeau, der zahlreiche falsche Max Ernst und einen falschen Campendonk in den Markt brachte, hatte offenbar kein gesteigertes Interesse daran, Details und weitere Verflechtungen seines Systems offenzulegen: die Deals im Freilager, die Zahlungen von Schweizer auf andorranische Konten, das hohe Risiko, das er einging, als er sich Geld lieh, um die Werke von den Beltracchis zu kaufen, die nur eine Mindestsumme für die Gemälde verlangten; Blondeau verkaufte sie dann deutlich teurer. So bezahlte er für den angeblichen Campendonk 590 000 Euro an Beltracchi — und vermittelte ihn für 830 000 Euro an die von Werner Spies beratene Sammlung Würth weiter.

*Im Auge des Fälschers: Wolfgang Beltracchi bei der Urteilsverkündung
im Kölner Landgericht*

Foto Edgar Schoepal

Für die von Werner Spies als von der Hand Max Ernsts zertifizierten Werke „La Horde“ und „La Mer“ bezahlte Blondeau an Beltracchi zusammen 1,87 Millionen Euro — und verkaufte dann „La Mer“ für 800 000 Euro an die Triton Foundation und „La Horde“ an die Sammlung Würth, für 4,3 Millionen Euro. Solche saftigen Gewinne machten auch andere Händler: Ein vermeintliches Derain-Gemälde, für das Beltracchi 800 000 Euro bekam, landete über mehrere Galeristen, die alle daran verdienten, kurze Zeit später für 6,2 Millionen Euro in der Hilti Art Foundation. So. einfach und risikolos lassen sich nicht einmal im hochspekulativen Finanzsektor Gewinne machen — und man hätte gern gehört, ob Blondeau wirklich gar nie der Gedanke kam, dass es doch merkwürdig sei, wenn ein Besitzer eines echten Max Ernst in Zeiten des Kunstmarktbooms nur eine Garantiesumme verlangt, anstatt mit dem Händler eine feste prozentuale Provision auf den zu erwartenden Rekorderlös zu vereinbaren. Seltsamer Kunstmarkt!

Es wäre das Mindeste, wenn Gutachter im Kunstbereich bei solchen Summen verpflichtet würden, im Zweifelsfall doch auch wenigstens Pigment-Analysen und eingehendere Etikettenforschung zu betreiben. Doch die böse Wahrheit ist: Solche kritischen, oft verkaufsbehindernden Einlassungen sind nicht gern gesehen im Markt; denn an Zuschreibungen verdient jeder, an Abschreibungen keiner. Tenor der Verteidigung war denn auch: Kann man den Beltracchis ihre Taten verübeln, wenn es ihnen so leicht gemacht wurde?

Helene Beltracchis Verteidiger Ferdinand Gillmeister war morgens im Zug der Aktenkoffer gestohlen worden, in dem sich unter anderem das Plädoyer und seine Brille befanden: Deswegen hielt er am vergangenen Freitag ohne Manuskript und ohne Brille ein druckreifes Plädoyer, das bei einem Vergleich zwischen der Gier der Finanzmärkte und der des Kunstmarkts endete: „Auch bei Derivaten wurde nicht geschaut, nie ein Paket aufgeschnürt, es ging nur darum, diese Dinge wie heiße Kartoffeln weiter zu verkaufen.“ Auch die Staatsanwältin erklärte, es wirke „strafmildernd, dass der Kunstmarkt es den Tätern so leichtgemacht“ habe, und Richter Kremer betonte, eine „ernsthafte Prüfung seitens der Geschädigten“ habe „nicht stattgefunden“. Das ist eine richterliche und staatsanwaltschaftliche Sichtweise, die von Auktionatoren wie Henrik Hanstein — gegen den wegen Prozessbetrugs ermittelt wird und der sich in einer juristischen Auseinandersetzung mit dem Käufer eines falschen Campendonk befindet — energisch bestritten wird und auch bestritten werden muss; denn bei grober Fahrlässigkeit entfällt der Haftungsausschluss von Auktionshäusern.

Wie auch immer zur Frage, ob die Auktionshäuser alles taten, was sie tun mussten, hier entschieden werden wird, es war fast schade, dass in der gelassenen Atmosphäre des ganzen Prozesses der Fall immer weiter von der Dokumentation der Praktiken des Kunstmarkts in die Sphäre des Abenteuerromans abdriftete. Woher aber kommt die große Zuneigung, die Beltracchi in der Öffentlichkeit entgegenschlägt — der „Spiegel“ nennt ihn

zärtlich einen „Filou“ —, warum erscheint er dort wie ein Robin Hood im Unterholz eines korrupten Systems? Beltracchi ist kriminell, aber tat nichts, was gesellschaftlich verachtet wäre; er handelte nicht mit Drogen oder Menschen, brachte keinen um, und betrog nicht, wie die Finanzgangster des Anlagebetrugs, die Armen um ihren letzten Pfennig. Er bringt alles mit, was einen sympathischen Delinquenten in der Öffentlichkeit ausmacht, und er führt ein Leben, gegen das alle Hollywoodfilme von „F for Fake“ bis „Catch Me If You Can“ verblassen: Ein hochbegabter Maler, der Harley fährt, fälscht Kunst, kauft sich einen 25 Meter langen Schoner, mit dem er Piratenfilme in der Karibik drehen will, lernt die Liebe seines Lebens kennen, muss vor den Ermittlern der Polizei fliehen, ändert seinen Namen, tourt mit Kleinkind ein paar Jahre im Wohnmobil durch Europa, sieht in den Museen seine eigenen Werke wieder und kommt schließlich auf die Idee mit der „Sammlung Jägers“. Der Künstler, der als Wolfgang Fischer-Beltracchi abgelehnt wurde, verkleidet sich also als Max Ernst, als Derain — und wird geliebt und trickst ein System aus, das in der Öffentlichkeit ohnehin keinen guten Ruf hat. Am Ende hat er mehr als zehn Millionen Euro verdient, die Weltelite der Experten und Auktionatoren düpiert und mindestens fünfundfünfzig, aber in Wirklichkeit wohl viel mehr „Meisterwerke der Moderne“ erfunden.

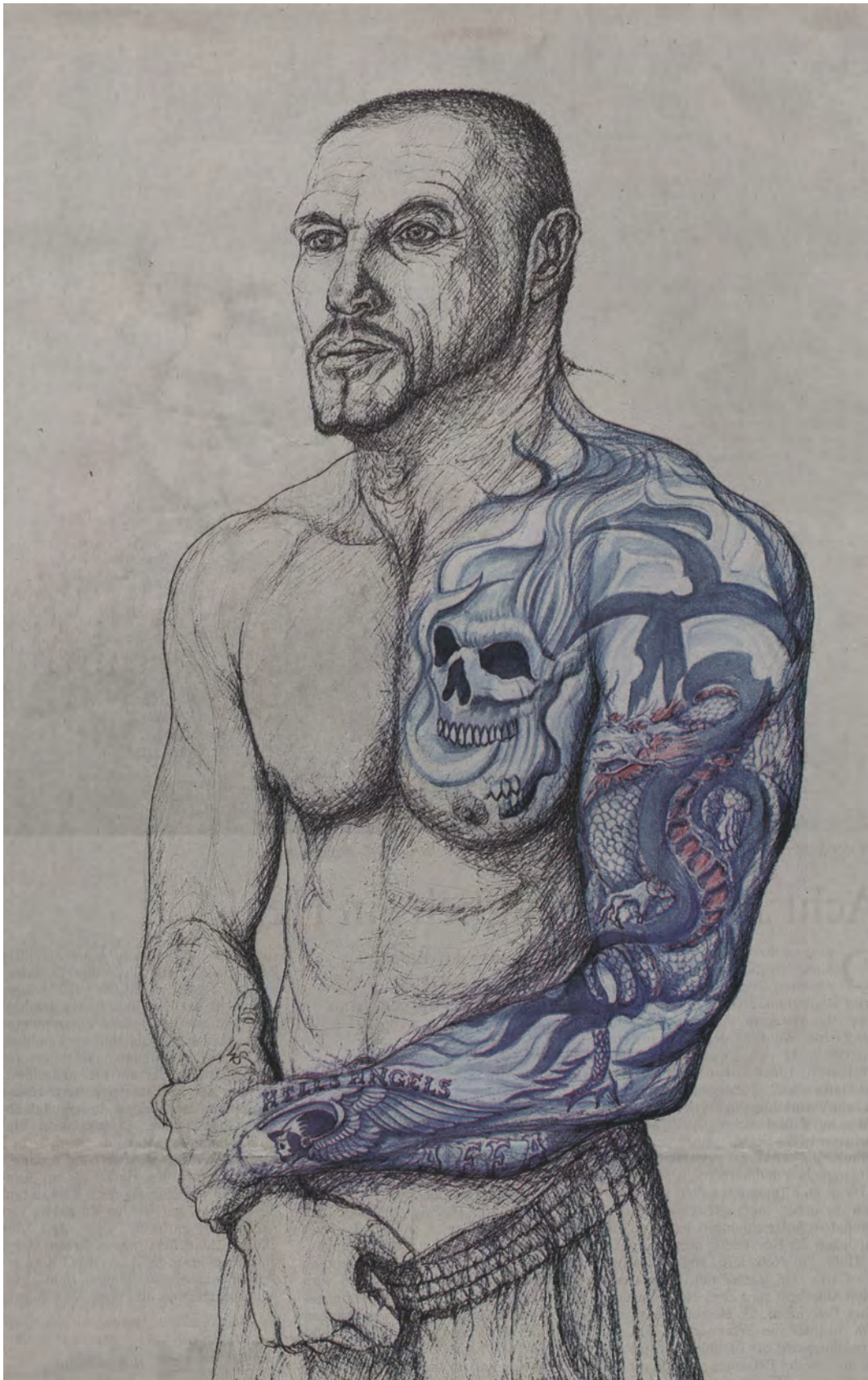
Im Französischen gibt es die Redewendung *corriger la fortune*. Sinngemäß heißt sie falsch spielen, wörtlich das Schicksal korrigieren. Beltracchi hat das in zweifacher Hinsicht versucht. Da ist einmal das Familienschicksal: Der Vater war ein anständiger Kirchenmaler, der etwas konnte, sich aber später als Anstreicher durchschlagen musste — eine Demütigung durch das Leben, die die Kinder miterlebt haben. Wolfgang Beltracchi selbst, der unzweifelhafte handwerkliche Fähigkeiten besitzt, schreibt sich auf einer Kunsthochschule ein, hat Hoffnungen, als Künstler Anerkennung zu finden — und wird vom Kunstsystem abgelehnt.

Hier beginnt der Roman Beltracchis, der die Leute für ihn einnimmt: Er akzeptiert das Schicksal nicht, er korrigiert es und fordert das System heraus. Und er korrigiert auch im kunstgeschichtlichen Sinn das Schicksal: Er fälscht nicht, in dem er Kopien herstellt. Er legt die Künstler auf die Couch; er fragt sie und ihre Werke danach, was sie eigentlich ausdrücken wollten — und malt dann, in Kenntnis des Fortgangs der Kunstgeschichte, den idealen Max Ernst oder den idealen Campendonk, den diese im Gewusel der Möglichkeiten und den Ablenkungen ihrer Gegenwart nicht gemalt haben. Er malt, wie er es sagt, die Bilder, die im Werk dieser Künstler nicht fehlen dürfen. Es ist eine Form von „Appropriation Art“, die Beltracchi hochintelligent gegen Liebhaber und Händler wendet, die nach dem Tod ihrer Künstler auf Neuentdeckungen hoffen.

So wirkt die Beltracchi-Affäre als ein Fukushima des Kunstmarkts: Sie beweist, dass die bloße Inaugenscheinnahme und das „kennerschaftliche Gutachten“ oft höherer Mumpitz und die verlangten Gagen gemessen an der Qualität des Gutachtens eine selbstbewusste Unverschämtheit sind. Das Gutachtersystem muss überdacht werden. Natürlich gibt es Experten, die minutiös und gewissenhaft arbeiten und für wenige hundert Euro pro Gutachten wochenlang in Archiven recherchieren und Laboruntersuchungen anfordern. Aber anders als in jedem anderen Bereich, ob Medizin oder Rechtsprechung, reicht in der Kunst auch allzu oft ein Polaroid mit einer unverbindlich notierten Meinung, um aus nichts Millionen zu machen.

Ein anderes Problem sind die fehlende Trennung von gutachterlicher und händlerischer Tätigkeit — und die Tatsache, dass vieles, was sonst überall als illegal gilt, Insidergeschäfte etwa, im Kunstbereich völlig normal sind. Experten wie Werner Spies haben von den Beltracchis viel Geld für die erfolgreiche Vermittlung der Werke in den Markt bekommen, in seinem Fall 400 000 Euro. Dazu kamen Zahlungen des Kunsthändlers Blondeau, an den Spies die Beltracchi-Werke vermittelte und der damit die bekannten massiven Gewinne machte — unter anderem, indem er die vermeintlichen Meisterwerke der Sammlung Würth anbot. In deren Kunstbeirat saß, nicht ehrenamtlich, sondern gegen Bezahlung, Werner Spies, der seinem Auftraggeber Würth freilich verschwieg, dass er von den Beltracchis und vom Händler Blondeau in derselben Angelegenheit schon recht üppig kassiert hatte.

Ebenfalls im Würth-Kunstbeirat saßen der ehemalige Generaldirektor der Berliner Museen, Peter-Klaus Schuster und Thomas Gaegtens, Gründer des Deutschen Forums für Kunstgeschichte in Paris, wo übrigens auch die 2003 von Spies ins Leben gerufene „Forschungsstelle Max Ernst“ angesiedelt ist, die den Oeuvrekatalog Max Ernst erstellt. Gaegtens leitet seit 2007 das Getty Research Center in Los Angeles, an dem Schuster 2009 als Gastforscher arbeitete. Alles renommierteste Experten also; wie konnte es sein, dass keiner auch nur einen Zweifel, wenn nicht an der Qualität der brillant gemachten Bilder, so doch an der Herkunft hegte — die zu erforschen einem Kunsthistoriker von Rang nicht so schwerfallen dürfte und eine Verpflichtung hätte sein müssen?

Schwerer Junge, leichter Strich, den man aber auf keinen Fall für einen Max Ernst halten sollte, sondern für einen echten Beltracchi: So hat der Kunstfälscher einen Gefährten in Untersuchungshaft gemalt. Foto Edgar Schoepal/Abb. Beltracchi

Was Beltracchi gemalt hat, sind keine klassischen Fälschungen, sondern eigene Kunstwerke, die den Mechanismus des Kunstmarkts offenlegen — und die, weil sie so präzise in kunsthistorische Nischen, in Marktbedürfnisse, in Desiderate hineingemalt sind, ein präzises Epochenporträt abgeben. Sie sagen viel über die Gegenwart, ihr Bild von Kunstgeschichte, und über die ökonomischen Bedingungen von „Meisterwerken“. Beltracchi hatte in einer Zeit Erfolg, in der die Chance, bisher unbekannte oder verschollene Meisterwerke zu entdecken, immer geringer wurde. Die „Sammlung Jägers“ ist auch gigantischer Spiegel eines Markts. Beltracchi malte dem System eine Fata Morgana an den Horizont; es war, als hätte plötzlich einer einen sechsten Kontinent entdeckt. Nun bietet er den Geschädigten an, die gefälschten Werke mit dem Zusatz „Wolfgang Beltracchi — Hommage an...“ zu versehen, und vielleicht werden sie so doch noch zu Klassikern. Vor allem aber haben die Ermittlungen im Fall Beltracchi eine Ahnung davon gegeben, auf welch abenteuerlichen Wegen im Kunstmarktsystem die Produktion von Werten funktioniert. Der Prozess ist an seinem Ende angekommen, die Aufklärung noch lange nicht.

NIKLAS MAAK

**Stichting EchtVals
en
Stichting Oprechte Kunst
- in oprichting**

**Stichting EchtVals
in oprichting**

en

**Stichting Oprechte Kunst
in oprichting**

2006/2007

**Verslag:
Johan Meijering
Groningen, 5 december 2011**

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding
- 2 Voorgeschiedenis Altink-Affaire I en II
- 3 Mijn pleidooi inzake de Altink-Affaire
4 oktober 2006
- 4 ACHTERGROND. STICHTING IN OPRICHTING WIL KEURMERK
Zorgen over goede naam van schilderijen De Ploeg
Dagblad van Het Noorden
Vrijdag, 6 oktober 2006, pagina 15
- 5 Samenstelling initiatiefgroep “Ploeg-affaire”
20 oktober 2006
- 6 Concept-manifest “de Ploeg-affaire”
24 november 2006
- 7 Brief drs. J.L.Meijering aan het bestuur van de
Federatie Makelaar Taxateur en Veilingmeester (TMV)
26 november 2006
- 8 Samenvatting gesprek leden initiatiefgroep Ploegaffaire
met dr. Han Steenbruggen, conservator van het Groninger Museum
15 december 2006
- 9 Samenvatting van de bespreking initiatiefgroep Altink-Affaire
20 december 2006
- 10 Symposium “Echt-Vals”
Waterkantzaal PTA in Amsterdam, 18 januari 2007
Sprekers:
Geert Jan Jansen, Jan Pieter Glerum, Roland Janssen,
Aad du Croix Timmermans, Johan Meijering
- 11 Henk Bodewitz “Altink-Affaire – Hoe nu verder?”
29 januari 2007

- 12 Henk Bodewitz “Altink-Affaire – Het vervolg”
14 februari 2007
- 13 Samenvatting van de bespreking initiatiefgroep Altink-Affaire
21 maart 2007
- 14 Samenvatting van de bespreking initiatiefgroep Altink-Affaire
25 april 2007
- 15 Statuten Stichting Oprechte Kunst (in oprichting)
- 16 Brief van drs. J.L. Meijering aan de Provinciale Staten
van de provincie Groningen
3 juni 2007
- 17 Altink-Affaire: Feiten op een rij gezet, periode 1991 t/m 2007
- 18 Curriculum Vitae Henk Bodewitz
- 19 Geraadpleegde literatuur

Inleiding

Op 30 januari 2003 stelde ik het echtpaar Van Loenen uit Beilen per aangetekend schrijven op de hoogte van het feit, dat de door hun aan mij verkochte Ploegschilderijen niet authentiek ('vals') zijn en vorderde van hen restitutie van de koopsommen, vermeerderd met de wettelijke renten.

In tegenstelling tot alle gemaakte mondelinge en schriftelijke afspraken, blijkt het echtpaar Van Loenen niet bereid te zijn aan mijn verzoek te voldoen. Op 18 mei 2005 brengt mijn advocaat Mr. Joris Bal van TRIP Advocaten Groningen namens mij een dagvaarding uit tegen zowel de heer als mevrouw Van Loenen.

Parallel aan deze civiele gerechtelijke procedure start een strafrechtelijk procedure. Deze begint op 16 augustus 2004. Tegen het echtpaar Van Loenen doe ik aangifte bij de politie in Beilen ter zake:

Oplichting

Gekwalificeerde valsheid in geschrifte

Verduistering

Naar aanleiding van zowel de gestarte civiele- als strafrechtelijke procedure, benaderde ik begin oktober 2006 een aantal bevriende relaties met het verzoek mee te helpen om het vervalsen van kunst en de handel in valse kunst, in het bijzonder van de kunstkring de "Groninger Ploeg" aan banden te leggen.

Zo ontstond de initiatiefgroep "Ploegaffaire" die zich ten doel stelde diverse mogelijkheden op het terrein van kunstvervalsingen te onderzoeken.

Gewerkt werd onder meer aan het opzetten van twee verschillende stichtingen, de stichting EchtVals en de stichting Oprechte Kunst.

Een concept-akte voor de stichting Oprechte Kunst werd opgesteld door een notaris.

In juni 2007 besloot de initiatiefgroep 'Ploeg-affaire' haar werkzaamheden te beëindigen toen na onderzoek bleek dat er voor beide stichtingen geen voldoende capabele bestuursleden te vinden waren.

De kandidaten die benaderd waren onderschreven de doelstellingen van de stichtingen, doch wilden zich hiervoor niet gaan inzetten.

Dit document geeft in chronologische tijdsvolgorde inzicht in het ontstaan en in de activiteiten van de 'Initiatiefgroep Ploegaffaire'. Alle activiteiten zijn geheel op vrijwillige basis en onbetaald verricht.

Johan Meijering

Groningen, 5 december 2011

Voorgeschiedenis Altink-affaire I en II

In het begin van de jaren '90 was de Drentse schilder Cor Van Loenen uit Beilen betrokken bij wat thans bekend staat als de “**Altink-affaire**”. Van Loenen werd er van verdacht schilderijen van schilders van “De Ploeg” te vervalsen, dan wel vervalsingen van dergelijke schilderijen te verhandelen. Het Openbaar Ministerie heeft uiteindelijk besloten de zaak tegen Van Loenen te seponeren wegens onvoldoende aanwijzing van schuld. In 1997 kwam Johan Meijering, danser (Argentijnse Tango) uit Groningen en voorheen hobbymatig kunstverzamelaar in contact met het echtpaar Van Loenen en zijn partijen met elkaar bevriend geraakt. Vol overtuiging vertelde het echtpaar Van Loenen over het onrecht, dat hen zou zijn aangedaan door de “Altink-affaire.” Ondanks een financiële genoegdoening van het Openbaar Ministerie, zou deze kwestie de Van Loenens zeer veel geld hebben gekost. Wegens gebrek aan financiële middelen wenste het echtpaar Van Loenen over te gaan tot verkoop van enige “Ploeg-schilderijen”.

Meijering raakte overtuigd van de juistheid van het relaas van het echtpaar Van Loenen. Door de “Altink-affaire” waren de Van Loenens “besmet”, waardoor zij zelve moeizaam kunstwerken op de markt kon brengen. Voorts had het echtpaar Van Loenen dringend financiële middelen nodig.

Meijering heeft van het echtpaar Van Loenen gekocht onder andere een tiental schilderijen (afbeeldingen zie hoofdstuk 3). Het betreft de volgende werken:

- 1 “Landschap met bomenrij waarachter een boerderij” (olieverf/doek, signatuur rechtsonder “Johan Dijkstra”)
- 2 “Boerderij met op de voorgrond een staande man” (aquarel/papier, signatuur linksonder “Johan Dijkstra”)
- 3 “Zeegezicht” (olieverf/doek, signatuur rechtsonder “J. Altink”)
- 4 “Boerderij bij sloot met bruggetje” (olieverf/papier, signatuur rechtsonder “J. Altink”)
- 5 “Landschap (Gronings dorp, gelijkende)” (aquarel/gouache, signatuur rechtsonder “J. Altink”)
- 6 “Pic de Luc”, heuvellandschap (gesigneerd en gedateerd rechtsonder “J. Altink, 1954”)
- 7 “Stilleven met zonnebloemen in een steengoed pot op een gedrapeerde doek” (olieverf/doek, signatuur rechtsonder “J. Altink”)
- 8 “Clown” (olieverf/schilderboard, monogram rechtsonder “JW”)
- 9 “Stilleven met tulpen in vaas” (olieverf/doek, signatuur rechtsonder “J. Altink”)
- 10 “Bloemstilleven: Veldboekje in kan” (olieverf/doek, signatuur rechtsonder “J. Altink”)

Tussen partijen is **schriftelijk overeengekomen** dat, als **onderdeel van de garantie van echtheid van de schilderijen**, het echtpaar Van Loenen bereid is de werken “te verruilen/verrekenen tegen vergelijkbare waarde c.q. de waarde, waarvoor heden de collectie is aangekocht, vermeerderd met wettelijke renten.”

Garantie/mededelingen echtpaar Van Loenen

De Van Loenens garandeerden, dat de schilderijen authentiek zouden zijn, in ieder geval, dat deze schilderijen afkomstig zouden zijn van de schilders, wiens naam op deze werken staat vermeld. Ter staving van de stelling dat **sprake** zou zijn van **authentieke werken**, heeft het echtpaar Van Loenen aan Meijering een **taxatierapport** ter hand gesteld, opgesteld door de heer Auke van der Werff d.d. 2 augustus 1993, waarin een aantal van de te verkopen schilderijen wordt getaxeerd. De heer A.W. van der Werff is jarenlang werkzaam geweest bij het gerenommeerde veilinghuis Sotheby's in Amsterdam, beëdigd taxateur en makelaar in kunst en als zodanig te kwalificeren als deskundige.

Onder andere op basis van dit van Van Loenen verkregen rapport, heeft Meijering tot aankoop van de schilderijen besloten.

Onjuiste inlichtingen; achterhouden van informatie

Het is Meijering **achteraf gebleken**, dat het echtpaar Van Loenen onjuiste inlichtingen heeft verschaft en informatie heeft achtergehouden. De heer Van der Werff heeft Meijering per brief op 17 mei 2003 medegedeeld, op welke wijze het rapport voornoemd tot stand is gekomen en welke contacten hij nadien met betrekking tot dit rapport met de Van Loenens heeft gehad.

Ontdekking vervalsing

Meijering heeft nadien aan een derde, nader te noemen “de nieuwe koper” de litigieuze schilderijen verkocht. Het Groninger Museum was op dat moment een tentoonstelling aan het voorbereiden van de schilder Jan Wiegiers. Op één van de litigieuze schilderijen staat de naam J. Wiegiers. Een medewerker van de nieuwe eigenaar nam – **op advies van Meijering** – contact op met het Groninger Museum en deelde mede dat zij in haar collectie een schilderij van Jan Wiegiers had. De nieuwe koper was bereid het schilderij uit te lenen aan het Groninger Museum. De conservator van het Groninger Museum, de heer H. Steenbruggen – bij uitstek deskundig op het gebied van De Ploeg – heeft dit schilderij bestudeerd en constateerde dat dit schilderij niet afkomstig kon zijn van Jan Wiegiers. De overige schilderijen heeft de heer Steenbruggen eveneens bestudeerd en concludeerde dat de schilderijen niet afkomstig konden zijn van de schilder wiens naam op de werken stond afgebeeld. De nieuwe eigenaar heeft nadien de koopovereenkomst ontbonden. Meijering heeft de door hem verkochte schilderijen direct teruggenomen en deze zijn thans nog in zijn bezit.

Deskundigenrapport en overige informatiebronnen

Naar aanleiding van de bevindingen van de heer Steenbruggen heeft Meijering de schilderijen voorgelegd ter beoordeling aan andere deskundigen. Zo heeft onder meer J.R.H. van den Hende uit Haren (Gr.), op 28 oktober 2002 een taxatierapport opgesteld. Ook de bekende Groninger galeriehouders Richard ter Borg en Sibbele Ongerling hebben de 10 schilderijen bekeken.

Alle deskundigen komen tot dezelfde conclusie. De schilderijen zijn niet afkomstig van de schilders, wiens naam op de werken staat vermeld!

In het jaar 2003 kwam het boek “Valse Kunst, hoe de kunst koper bedrogen wordt” van de hand van Sander Kooistra en Ard Huiberts uit. Op **pagina 85** van dit boek staat de afbeelding van “Gronings Landschap”, één van de tien door het echtpaar Van Loenen aan Meijering verkochte schilderijen!! Op pagina 189 van dit boek wordt een verklaring gegeven van de werkwijze van de schrijvers. Zij delen mede dat de in dit boek afgebeelde valse werken afkomstig zijn uit de “vals-archieven” van gerenommeerde handelaars, musea, auteurs van oeuvre catalogi, beëdigd taxateurs en veilinghuizen. De afgebeelde werken zijn daarnaast gewaardeerd en gekwalificeerd door andere experts en specialisten van de betreffende (vermeende) kunstenaar. Alleen wanneer er consensus bestaat over de valsheid van een werk, hebben de schrijvers de afbeelding als een vals werk in het boek opgenomen.

Op **25 maart 1994** is in het (toentertijd genaamde) Nieuwsblad van het Noorden verslag gedaan over de “Altink-affaire”. Uit dit artikel blijkt dat het **schilderij “Heuvellandschap”** (schilderij **ook wel genaamd “Pic de Luc”**) in het kader van de strafrechtelijke vervolging door deskundigen van het Gerechtelijk Laboratorium als **“vals”** is aangemerkt. Meijering gaat er vanuit, dat het echtpaar Van Loenen van dit standpunt van het Gerechtelijk Laboratorium op de hoogte was. Meijering kende dit krantenbericht niet, noch heeft het echtpaar Van Loenen Meijering daarop gewezen.

Per aangetekende brief van 30 januari 2003 heeft Meijering het echtpaar Van Loenen van bovenstaande op de hoogte gesteld en restitutie van de koopsom, vermeerderd met wettelijke rente, gevorderd. Voorts heeft Meijering alle deskundigenrapporten aan (de raadsman van) het echtpaar Van Loenen ter beschikking gesteld.

Van Loenen was niet bereid de koopsom te restitueren, als gevolg waarvan Meijering genoodzaakt was deze kwestie voor te leggen aan de bevoegde rechter!

Meijering voelt zich door deze affaire in eer en goede naam aangetast!

Johan Meijering

Mijn pleidooi inzake de “Altink-Affaire”

Groningen, 4 oktober 2006

drs. Johan L. Meijering
Nieuwe Boteringestraat 72
9712 PP Groningen

Tel. 06 - 53 72 81 57
Mobile: 06 - 53 72 81 57
www.tangointhedark.nl
E-mail: johanmeijering@home.nl

Groningen, 4 oktober 2006

Mijn pleidooi inzake de Altink-Affaire

Kunst neemt overal ter wereld een belangrijke plaats in. Zo werd in 2004 het schilderij "De schreeuw" van de Noorse kunstschilder Edvard Munch (1863-1944) gestolen uit het museum. De shock was wereldwijd groot. Onlangs (2006), is dit schilderij weer boven water gekomen. Het werd direct weer **wereldnieuws**. De vreugde groot, de rust teruggekeerd!

Wat dichter bij huis hebben we te maken met een **bijzonder cultureel erfgoed**, het erfgoed van het kunstenaarsgenootschap "**De Groninger Ploeg**". Dit erfgoed wordt al jaren "**bedreigd**".

"Kunsthandelaren en veilinghuizen in Nederland worden in toenemende mate geconfronteerd met **valse schilderijen van Jan Altink**, ooit één van de prominente leden van het Groninger kunstenaarsgezelschap "De Ploeg" en "In kunstkringen gaat al langer het verhaal dat schilderijen van Ploeg-leden op grote schaal worden vervalst. Een ontwikkeling die is begonnen, nadat de prijzen van deze Groninger kunststroming vorig jaar plotseling enorm stegen." (citaten uit: "Nieuwsblad van het Noorden", 25 mei 1991, pagina 1).

"Nu is er heel veel respons. Meer dan ooit. Ploeg-schilderijen worden soms voor absurde prijzen aangeboden. Jan Altink wordt zelfs vervalst. Groter eer kan men een kunstenaar nauwelijks bewijzen. Ook die respons zal eens weer verflauwen. Het is alleen te hopen dat tegen die tijd het beste wat er rest van het werk van Ploeg-leden dan museaal op de een of andere manier in veiligheid zal zijn gebracht."

Citaat uit boek: "De Ploeg 1918-1941. De hoogtijdagen", Cees Hofsteenge,
1993, ISBN 90-5477-009-0;

"Woord vooraf", **prof. dr. Henk van Os, directeur Rijksmuseum, Amsterdam**;
pagina 8

Waar gaat het over ?

In feite gaat het hier om de kwaliteit, onafhankelijkheid en integriteit in ons bestaan. In dit specifieke geval gaat het om een teken van "verval," een maatschappelijk probleem, dat vraagt om een grondige analyse en een adequate aanpak. **In de rechtsstaat waarin wij leven zie ik het als burger dan ook mijn taak, bovendien mijn plicht om andere burgers te beschermen tegen geraffineerde oplichterpraktijken.** Ik ben oprecht van mening, dat het willens en wetens op de markt brengen – d.w.z. **met boze opzet** – van **onechte kunst** onmiddellijk moet stoppen. Hier zijn vele redenen voor aan te voeren.

Allereerst is het voor de benadeelde, de koper, erg confronterend om erachter te komen dat je opgelicht, beduvelde wordt. Het is een pijnlijke en emotionele kwestie, die een zwarte bladzijde in je leven veroorzaakt.

In het leven echter, moet je constant keuzen maken. Bij een dergelijke kwestie zijn in ieder geval de volgende opties mogelijk, tenminste als je **niet** in het reine kunt komen met de verkoper.

- 1 doe net of je neus bloed en verkoop de "rommel" door;
- 2 breng de onechte waar linea recta naar de vuilverbrandingsoven, **het "crematorium voor valse kunst"** en voorkom daarmee, dat deze werken tegen veel euro's weer op de markt worden gebracht;
- 3 schenk de werken aan het museum "Valse Kunst";
- 4 begin een civiele procedure om te proberen je investment terug te krijgen;
- 5 doe aangifte bij de politie, omdat je wilt, dat er recht wordt gedaan en dat de schuldige wordt gestraft.

Ik heb – zonder voorbehoud – voor de opties 4 en 5 gekozen.

Maatschappelijk belang kunstkring de "Groninger Ploeg"

Het hoeft geen betoog, dat deze kunstkring zowel regionaal als landelijk grote bekendheid geniet. Met name de noorderlingen en in het bijzonder de Groningers zijn trots op hun "Ploegers".

Niet voor niets heeft het Groninger Museum een grote "Ploegcollectie". Belangrijk is, dat dit **unieke culturele erfgoed** beschermd en afgeschermd wordt, dat de authenticiteit blijft bestaan en het "pure" in ere wordt hersteld. Dit betekent, dat dit oeuvre niet (verder) vertroebeld en besmet mag worden met valse werken! Vervalsingen veroorzaken een enorme schade op velerlei terreinen. Het is uitermate schadelijk voor ons nageslacht (die we hiermee niet kunnen opzadelen!!); het galerie – en veilingwezen; voor de musea, collectioneers (die in grote verwarring worden gebracht!!) enz. Het is **respectloos en gewetenloos, een "verkrachting"** binnen eigen gelederen van een bijzonder cultureel erfgoed, een "doodsteek" voor de kunst, waardoor – door **vermenging** van echte en onechte werken een **devaluatie** plaats vindt nu en vooral in de (nabije) toekomst!!

Het vervalsen van beeldende kunst en/of het handelen in vervalste kunst is ook een **belediging, een laffe daad** jegens al diegenen die zichzelf niet meer verdedigen kunnen en hun nageslacht. **Het**

toont bovendien **weinig zelfrespect**. Net als bij bijvoorbeeld een bodemvervuiling, die ontreinigd/verschoond moet worden, zal ook in deze materie **gesaneerd** moeten worden!

Wat is er nodig om vervalsingen te lokaliseren en te beteugelen?

Het zal duidelijk zijn, dat ik in dit korte betoog geen pasklare antwoorden heb. Op velerlei terreinen in ons leven worden we geconfronteerd met problemen. Zo zal een medicus zich beraden, hoe hij een tumor, een kankergezweel te lijf zal gaan.

We hebben hier met een "plaag", een "gezweel" te maken, waarvan het de allerhoogste tijd is om dit onder ogen te zien. Het volgende citaat uit het Nieuwsblad van het Noorden op 7 december **2001**, pagina 21 spreekt boekdelen: "Een andere expert die, tot zijn grote ergernis, vaak met valse Ploegwerken wordt geconfronteerd is de stad-Groninger, in "De Ploeg" gespecialiseerde kunsthandelaar Richard ter Borg. Regelmatig wordt zijn expertise ingehuurd door veilinghuizen in het westen. **"Laatst moest ik vijftig Ploegschilderijen taxeren voor een veilinghuis in het westen. Niet één was goed"**.

Er vanuit gaande dat vorenstaande de waarheid is, kan je toch niet anders concluderen, dat dit **ontoelaatbaar** is, dat **er moet worden ingegrepen!** De "plaag", het "gezweel" rond vervalsingen van de "Groninger Ploeg" speelt in ieder geval zo'n 15 jaar. **Het wordt hoogtijd, dat dit radicaal stopt!** De vraag hierbij is, wie neemt het initiatief, wie steekt zijn of haar nek uit? Zitten alle betrokkenen op elkaar te wachten? Of hebben wij met elkaar als fervente liefhebbers der schone kunsten (room)boter op onze hoofden?

Of met de woorden van mr. Hamer te spreken: **"Het is de taak van justitie om systematische kunstvervalsing en ontwrichting van de kunsthandel op te sporen en te veroordelen."**

(citaat: "Hollands Dagblad", 27 september 1995)

Wat moet er gebeuren?

Mijns inziens moet er zo snel mogelijk een brede maatschappelijke discussie op gang gebracht worden. Het organiseren van een themadag, congres kan een eerste aanzet betekenen.

Er moet worden nagedacht over op welke wijze malafide praktijken moeten worden aangepakt en hoe men kan voorkomen dat deze ontstaan.

1 Een breed pakket aan (overheids) maatregelen is noodzakelijk:

Te denken valt b.v. aan: een **inventarisatie** van wat er aan cultureel erfgoed aanwezig is en waarvan vaststaat, dat dit oorspronkelijke werken zijn (te beginnen met Altink, Dijkstra en Wiegers). Hierbij kunnen kinderen, familieleden, vrienden van overleden Ploegschilders een ondersteunende rol vervullen.

2 Krachtenbundeling in het veld van galerie- en veilingwezen, alsmede musea in samenwerking en ondersteuning van b.v. de Rijksuniversiteit Groningen (kunstgeschiedenis) en/of Hanzehogeschool en bijvoorbeeld een actieve rol van het **Groninger Museum** zou hierbij wenselijk zijn.

3 Een meldingssysteem opzetten met waarborgen voor strikt vertrouwelijke (anonieme) informatie (vergelijking met "vertrouwensarts").

- 4 Uitwisseling van gegevens middels **het opzetten van een databank** (landelijke coördinatie).
- 5 (Van overheidswege) **eisen stellen aan het vak van veilingmeester** (Iedere meerderjarige kan zich veilingmeester noemen en veilingen uitvoeren!).
- 6 **Alle kunstveilingen** dienen **onder toezicht** te staan van het **notariaat**.
- 7 Bezoekers van kunstveilingen verplicht stellen zich te **legitimeren**.
- 8 Een "**pasjes-systeem**" instellen ter voorkoming van malafide praktijken (opgeven valse naam e.d.).
- 9 **Inbrengers** bij kunstveilingen **verplichten** een recent opgemaakt en **origineel rapport van echtheid (taxatie) in te leveren** bij bijvoorbeeld taxatiewaarden van meer dan Euro 500,00.
- 10 Diegenen, waarvan onomstotelijk bewezen is, dat hij/zij zich schuldig heeft gemaakt aan het vervalsen van kunst dan wel het handelen in valse kunst – **vervalsers en handelaren van deze praktijken dus – op een "zwarte lijst" plaatsen en voor bezoeken aan galeries, kunstveilingen, musea voor het leven uitsluiten**.
- 11 Door politie/justitie inbeslaggenomen valse kunst vernietigen en/of bij civiel-rechtelijke procedures een **bijkomende straf** opleggen: vernietiging van de valse kunstwerken.
- 12 Een **commissie van deskundigen samenstellen**, die de problemen gaat inventariseren en advies kan uitbrengen (b.v. minister Pechtold als voormalig veilingmeester om advies vragen).
- 13 **Aanbeveling** verdient, dat het **oeuvre van hedendaagse kunstenaars** goed gedocumenteerd en (standaard) dubbel gesigneerd wordt, zowel aan de voorzijde als aan de achterzijde, alsmede vermelding van datum en locatie, aangevuld met een door de vervaardig(st)er van het kunstwerk handgeschreven "certificaat van echtheid", dit om malafide praktijken thans en in de toekomst uit te sluiten.
- 14 Voor al deze activiteiten is geld nodig, de oprichting van een **fonds** voor dit doel is daarbij noodzakelijk.

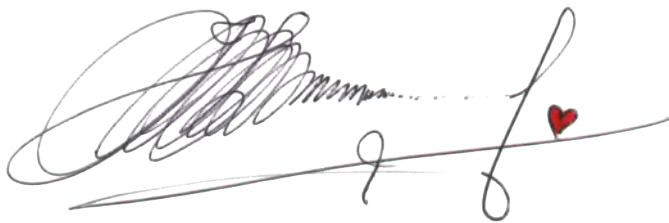
Belangrijk blijft de medewerking en openheid van alle betrokkenen om de **sluimerende en voortwoekerende** problemen in de kiem te smoren. **Niemand kan en mag daarbij de ogen sluiten!** Nader onderzoek door politie en justitie bij geconstateerde malafide praktijken is daarbij van wezenlijk belang. Net als in de voetbalwereld waar "raddraaiers" een stadionverbod krijgen opgelegd, zal ook in deze materie het "onkruid" effectief bestreden moeten worden!!!

Tenslotte

Er ligt dus een "**kneedbom**" onder de nalatenschap "De Groninger Ploeg". Ruim 15 jaar worden er ("terroristische") aanslagen op dit erfgoed gepleegd!

Laten we met elkaar spelregels opstellen en ons culturele erfgoed ("**Er gaat niets boven Groningen**") verschonen van list en bedrog, dit alles in een gezamenlijke inspanning, waarbij **een ieder dezelfde (kunst) bril opzet!** Geef vervalsers en handelaren in valse kunst geen kans meer! Alléén door uitwisseling van ervaringen, de problematiek onder ogen te zien, een open discussie aan te gaan, zal dit maatschappelijk fenomeen bestreden kunnen worden! Voorbij blijven gaan aan het fenomeen vervalsing van kunst staat ook in schril contrast met de visie van ons huidige kabinet, waarin waarden, normen en saamhorigheid hoog in het vaandel staan!!!

En als de lucht is opgeklaard, het kaf van het koren is gescheiden, laten we dan gaan (tango) dansen. Immers het leven is zo kort en de dood duurt zo lang!

Johan Meijering

N.B. De inhoud van dit pleidooi is op 2 september 2006 verzonden aan het Gerechtshof Leeuwarden, Strafssector.

"Dagblad van het Noorden", vrijdag 6 oktober 2006, pagina 15

ACHTERGROND ▪ STICHTING IN OPRICHTING WIL KEURMERK

Zorgen over goede naam van schilderijen De Ploeg

Door Joep van Ruiten

GRONINGEN ▪ Een groep kunstliefhebbers in Groningen wil een stichting oprichten die de naam van kunstenaarsvereniging De Ploeg moet zuiveren. Aanleiding voor het initiatief zijn verhalen over grote aantallen vervalste schilderijen van Ploeg-kunstenaars.

Initiatiefnemer is Johan Meijering, die al jaren in een juridische strijd is verwickeld na het kopen van vermeend valse Ploeg-schilderijen. Meijering heeft steun verworven van Henk Bodewitz, iemand die zich naar eigen zeggen grote zorgen maakt over de negatieve effecten van de vervalsingverhalen.

Bodewitz wijst onder meer op het belang van De Ploeg voor het Groninger Museum, dat een grote collectie Ploeg-schilderijen bezit. "De Ploeg is van groot belang voor het noordelijk erfgoed. Het is geen goede zaak als je in het museum rondloopt met in het achterhoofd het idee dat er iets mis kan zijn met dat erfgoed."

Meijering en Bodewitz willen met steun van gemeente, provincie en Groninger Museum een fonds in het leven roepen om duidelijk te krijgen welke schilderijen echt en welke vals zijn. Ze pleiten onder meer voor het instellen van een keurmerk. Daarnaast willen ze een aanspreekpunt voor mensen die in het verleden valse schilderijen hebben gekocht.

Conservator: Er zijn al zoveel stichtingen rond De Ploeg

Drijvende kracht Meijering vermoedt dat er honderden valse Ploeg-schilderijen in omloop zijn. Het gaat daarbij vooral om werken van Jan Altink en Johan Dijkstra, de bekendste en beroemdste leden van kunstenaarsvereniging De Ploeg. Meijering opereert niet uit eigen belang, benadrukt hij. "Zolang niet duidelijk is wat er allemaal gaande is blijven er vervalsingen opduiken. De volgende keer is uw nichtje aan de beurt."

Zelf kocht Meijering eind jaren negentig bij kunstenaar Cor van Loenen uit Beilen voor 54.100 gulden tien Ploeg-schilderijen die vals zouden zijn. Een poging om Van Loenen veroordeeld te krijgen wegens oplichting heeft tot dusver niets opgeleverd. Daarnaast loopt bij de rechtbank in Assen nog een zaak tegen Van Loenen waarin Meijering zijn geld terug eist.

Conservator Han Steenbruggen van het Groninger Museum laat in een reactie weten het initiatief overbodig te vinden. "Er zijn al zoveel stichtingen rond De Ploeg. Tegen mensen die aan de echtheid van een schilderij twifelen wil ik zeggen: kom langs. Komen wij er niet uit, dan zijn er altijd nog andere deskundigen. Een keurmerk is niet nodig." Kunstschilder Van Loenen is erg boos over de wijze waarop zijn naam in verband wordt gebracht met valse Ploegschilderijen. Het nut van een stichting die het kaf van het koren scheidt ziet Van Loenen echter wel in. "Maar alleen als daar echte deskundigen bij zijn betrokken. En dat is nu net het probleem: die zijn er niet. Niet in de kunsthandel en ook niet bij het Groninger Museum."

Samenstelling initiatiefgroep "Ploeg-affaire" (Eerste bijeenkomst: 20 oktober 2006)

dr. Henk W.H.J. Bodewitz
Wassenberghstraat 62a
9718 LN GRONINGEN

Tel. 050-5269031 06-55334690
www.deraadgeverintra.nl
E-mail: hbodewitz@deraadgever.nl
bodewitz-advies@hetnet.nl

Carla Durville
Nieuwe Boteringestraat 47-9
9712 PH GRONINGEN

Tel. 050-3118888 06-25285005
www.tangointhedark.nl
E-mail: info@tangointhedark.nl

ing. Jan Havenga
Dorpsweg 43
9798 PD GARMERWOLDE

Tel. 050-5497786 06-53162605
E-mail: havenga-account@kpn-officedsl.nl

IJsbrand van Leeuwen
Nieuwe Boteringestraat 70
9712 PP GRONINGEN

Tel. 050-5418425 privé
050-3125522 werk
Fax 050-3180820
www.ls.nl
E-mail: ijsbrand@ls.nl

Malgorzata Marlinska
Nibelungenstr. 26
D-26123 OLDENBURG

Tel. 0049-(0)441-24116
www.marlinska.com
E-mail: marlinska@web.de

drs. Johan L. Meijering
Nieuwe Boteringestraat 72
9712 PP GRONINGEN

Tel. 050-3118888 06-53728157
www.tangointhedark.nl
E-mail: johanmeijering@home.nl
info@tangointhedark.nl

Johan van Wijk
Pinksterbloem 1
9363 LJ MARUM

Tel. 06-52538751
E-mail: j.vanwijk@freeler.nl

Foto v. l.n.r.:

*IJ. van Leeuwen, M. Marlinska, H. Bodewitz,
J. Havenga, J. van Wijk, C. Durville,
J. Meijering*

Concept-manifest de “Ploeg-affaire”

24 november 2006

Henk Bodewitz / de Raadgever Intradiensten BV

Wat is er aan de hand met de Ploeg ?

Het werk van de schilderskring de Ploeg is voor onze regio een belangrijk cultuurgood . Met name het vroege werk van Wiegers, Altink, en Dijkstra is van (inter)nationale betekenis. Dat de Ploeg als kunststroming nooit een afgebakend begrip is geweest, doet niets af aan het feit dat de Ploeg op museaal niveau en in particuliere kunstcollecties gezien wordt als een belangrijke en hoogwaardige kunststroming. Dat blijkt ook uit het gegeven dat een speciaal paviljoen in het Groninger Museum aan deze groep schilders is gewijd, uit het bestaan van een aantal belangrijke particuliere collecties, uit speciaal op de Ploeg gerichte galerieën en kunsthandel, en uit de omvangrijke documentatie over het werk van de Ploeg dat inmiddels beschikbaar is.

Tegen deze achtergrond is het dan ook enigszins verbijsterend om te moeten constateren dat al bijna 20 jaar het werk van de Ploeg in diskrediet wordt gebracht door een stroom van (vermeende) vervalsingen die op veilingen en in de reguliere kunsthandel wordt aangeboden en daar haar weg weet te vinden. Het gaat met name, maar niet uitsluitend, om werk van Jan Altink. Het valt inmiddels niet meer te ontkennen dat de stroom van affaires, rechtszaken, verdachtmakingen en slechte publiciteit die met deze affaire gepaard gaat, de goede naam van het werk van de Ploeg aantast. Ogenschijnlijk waant niemand zich eigenaar van dit probleem en neemt niemand het initiatief om deze ontwikkeling in te dammen.

Toch verdient dit probleem het om grondig aangepakt te worden. Indamming van het probleem is een vereiste, omdat de kwestie anders vroeg of laat ook de goede naam van nu nog onomstreden particuliere collecties zal aantasten. Dat zal op haar beurt een negatief effect kunnen hebben op de uitstraling van museale collecties. Dit manifest doet een oproep om dit te voorkomen en daartoe de krachten te bundelen.

Wat zijn onze overwegingen

Het probleem is niet uitsluitend een zaak van een of meerdere grote verzamelaars, of van de gespecialiseerde kunsthandel. Het gaat hier immers om meer dan verzamelde schoonheid of waardevastheid van kunst. Het gaat om de waardevastheid van een belangrijk cultureel erfgoed of dat nu bijeengebracht is in een museum of in particuliere verzamelingen is vastgelegd.

Dit manifest roept dan ook allen, die verantwoordelijkheid dragen en voelen om de Ploeg als cultuurgood te beheren, op om de krachten te bundelen. Provinciale en stedelijke overheden, Groninger Museum, wetenschap, kunsthandel, particulier verzamelaars, justitie, kunnen nu nog het probleem in dammen, nu de noodzakelijke kennis nog uit eerste hand aanwezig en beschikbaar is.

Het probleem van de (mogelijke) vervalsingen is niet alleen en allereerst een justitiële kwestie. Vervolg van vervalsers in de kunst is een lastige zaak. Justitie behoort het probleem aan te kunnen pakken omdat er een goed werkend systeem van waarborgen voor echtheid bestaat, zodat beter dan tot nu toe duidelijk wordt wat vervuult en wie vervuult. Het manifest roept op om die lacune op te vullen.

Wat moet er te gebeuren en wat is het beoogde resultaat.

Er dient een fonds in het leven te worden geroepen dat het mogelijk maakt dat certificaten van echtheid met betrekking tot het (vroeg) Ploegwerk worden uitgegeven. Door het bestaan van dit certificaat zal alles wat het kenmerk ontbeert per definitie tot discutabel werk worden verklaard. Het dwingt verzamelaars en handelaren in Ploegwerk, die geconfronteerd worden met werk dat een dergelijk certificaat ontbeert, het nodige onderzoek (te laten) doen. Daardoor wordt de status vastgelegd van al het werk dat naar buiten toe geafficheerd wordt als Ploegwerk.

Het systeem van uitgifte van certificaten van echtheid zal niet alle discussie (kunnen) uitsluiten, maar dat is op zich ook niet ongebruikelijk in de kunst. Het zal echter wel in volledige openbaarheid en goed gedocumenteerd, alles uitzonderen dat evident niet authentiek is. Daardoor zal het (mogelijke) vervalsers de ruimte ontnemen om het cultuuro goed verder te (doen) vervuilen.

De opstellers van dit manifest stellen zich de volgende werkwijze voor. Er wordt een onafhankelijke Stichting in het leven geroepen welke voor een periode van minimaal 25 jaar garandeert dat bovenbedoelde waarmerken kunnen en zullen worden afgegeven. Dit alles conform de standaarden welke daarvoor algemeen worden aangelegd in de kunstsector.

De Stichting benoemt diegenen die namens haar genoemde certificaten mogen afgeven volgens een vastgelegd protocol, omvattende de wijze waarop de vaststelling van echtheid dient plaats te vinden.

De Stichting publiceert in een openbare database al het werk dat door hen beoordeeld is, alle afgegeven certificaten van echtheid, en de vaststelling waarmerken op grond waarvan de certificaten zijn afgegeven. De database is voor ieder vrij toegankelijk om te raadplegen.

De Stichting draagt zorg voor het maatschappelijke en politieke draagvlak voor het bestaan van het waarmerk. En voorts voor de strikte handhaving van de kwaliteit van al datgene wat met de uitgifte van het waarmerk verbonden is.

drs. Joh.L.Meijering
Nieuwe Boteringestraat 72
9712 PP GRONINGEN

Tel. 050-3118888
06-53728157

E-mail: johanmeijering@home.nl
info@tangointhedark.nl

Aan:
Het bestuur van de Federatie Makelaar
Taxateur en Veilinghouders (TMV)
T.a.v. het Algemeen Secretariaat
Mr. P.H. Ariës Kappers
Postbus 75510
1070 AM AMSTERDAM

Groningen, 26 november 2006

Geacht bestuur,

Namens onze initiatiefgroep – bestaande uit 6 personen – en in het bijzonder Henk Bodewitz (opsteller) doen wij U hierbij toekomen het concept-manifest de “PLOEG-AFFAIRE”.

In oktober j.l. mocht U ontvangen “De Altink-affaire, mijn pleidooi”, een eerste aanzet tot dit concept-manifest.

Als initiatiefnemers zijn wij ons bewust, dat de oprichting van een stichting en het in het leven roepen van een fonds, geheel afhankelijk is van een brede maatschappelijke steun, een steun die hard nodig is i.v.m. de niet eenvoudige problematiek.

Wij – de leden van deze initiatiefgroep – zijn in ieder geval bereid om de nodige tijd, energie en middelen voor dit doel beschikbaar te stellen. In principe is t.b.v. het op te richten fonds door particulieren inmiddels een bedrag van Euro 27.500 toegezegd.

Eén van de ideeën die binnen onze initiatiefgroep leeft is om de mogelijkheden te onderzoeken van een afstudeeropdracht voor een groep studenten (Kunstacademie Minerva; Rijksuniversiteit Groningen: kunstgeschiedenis/rechten en Hanzehogeschool: business studies). Een afschrift van de brief aan het management van de Kunst Academie Groningen op 25 november j.l. met het verzoek voor een verkennend gesprek over dit onderwerp, gaat hierbij.

Als landelijke (koepel) organisatie heeft U ongetwijfeld veel contacten, ook met Uw achterban, de landelijke taxateurs, makelaars en veilinghouders.

N.a.v. bijgevoegd concept-manifest zouden wij gaarne met U van gedachten willen wisselen.

Het Manifest de “PLOEG-AFFAIRE” roept dan ook allen, die verantwoordelijkheid dragen om de Ploeg als cultuurgoed te beheren, op om de krachten te bundelen.

Wij verzoeken U beleefd langs deze weg om steun voor ons initiatief en stellen het op hoge prijs om van U te mogen vernemen of U daartoe bereid bent en suggesties heeft.

Wij houden ons van harte aanbevolen en zien Uw reactie vol spanning tegemoet.

Met vriendelijke groet, namens de initiatiefgroep,

(Johan Meijering)

Samenvatting gesprek leden initiatiefgroep Ploegaffaire met dr. Han Steenbruggen, conservator van het Groninger Museum, 15 december 2006

Aanwezig: Johan Meijering, Carla Durville, Johan van Wijk, Henk Bodewitz (verslag)
Han Steenbrugge (conservator, Groninger Museum)

Reactie van Steenbrugge:

- Groninger Museum claimt het centrum te zijn voor alles dat betrekking heeft op de Ploeg
- Men heeft in de afgelopen jaren stevig geïnvesteerd om die positie ook waar te maken
- Vanuit dat oogpunt wekte het bevreemding en ook stevige irritatie dat het GM niet door de initiatiegroep benaderd is in de problematiek die aan de orde is
- *Van de zijde van de initiatiefgroep wordt uitgelegd welke benadering men voor ogen had ten aanzien van de GM de rol van het GM; deze benadering is door interne kwesties niet gevolgd, vandaar de miscommunicatie.*
- *Een fraaie taart van de zijde van Johan en Carla maakt mede dat dit punt terzijde geschoven kan worden*

- Het GM heeft wel kennis van de problematiek van de vervalsingen maar heeft tot op heden nimmer zelf uit eigen collectie als zijnde vervalst moeten terugtrekken
- Uiteraard is de publiciteit wel te merken geweest in het GM, ondermeer door het ter beoordeling op echtheid laten aanbieden van ca 30 werken; het GM doet dat ook en acht dat tot haar taak
- In eerste instantie kijkt men echter toch tegen de problematiek aan als een aspect dat nu eenmaal verbonden is met kunst(handel) en dan met name aan de onderkant van de markt; mensen zouden in veel gevallen zelf verstandiger moeten zijn;
- *Van de zijde van de initiatiefgroep wordt de vraag op tafel gelegd of de omvang van de problematiek niet een actievere rol van het GM rechtvaardigt*
- *Bovendien is het GM hoeder van een belangrijk cultuurgoed en het kan toch niet zo zijn dat dit cultuurgoed in diskrediet wordt gebracht; zie ook de vele en veelvuldige publicaties*
- Daar heeft de initiatiefgroep wel een punt Hoewel de omvang nog niet eens zo groot is (ca 200 valse werken ??) is het inderdaad wel een zorgelijke ontwikkeling. Maar vooral met betrekking tot de handel.
- *De initiatiefgroep schets vervolgens haar gedachtegang Een database met werk dat niet ter discussie staat, aangevuld meteen toetsmogelijkheid en certificering, en er blijft een rest categorie over waarvan de werken alleen maar/ets waard zijn als ze die toets ook ondergaan. Doet men dat niet, dan moet men verder ook niet zeuren.*
- Het GM ziet niets in certificering, want die zijn nog gemakkelijker te vervalsen dan de schilderijen zelf.
- De database gedachte is echter zeer interessant en kan wel degelijk werken.
- Het GM heeft zelf al een dergelijke database gemaakt van het werk van Werkman. De programmatuur, systematiek en know how is dus aanwezig. De eerste database van die soort in NL
- Het GM is mogelijk best geïnteresseerd in het aanleggen van een dergelijke database voor het werk van de Ploeg. Van al het werk van de Ploeg en van vals werk is papieren informatie aanwezig die dan gedigitaliseerd moet worden en openbaargemaakt.
- Maar het GM zal daar in eerste aanleg om andere redenen (tentoonstellingen, documentatie) voor kiezen dan het probleem van vervalsingen. Het is dus zaak een aanpak te kiezen waarin verschillende belangen (inhoudelijk en groepen / instanties) gebundeld worden.
- De kosten van een database aanleg worden grofweg geschat op toch wel een paar ton euri
- Wil een dergelijk project van de grond komen dan moet er een goed plan komen dat goed doordacht is.
- Onderend moet ook worden dat het probleem van de vervalsingen ook een donkere kant kent, waarin geweld en bedreiging niet altijd achterwege blijft.
- Misschien is het een goed idee om eerst een klein symposium met experts en belanghebbenden te organiseren waarin de noodzaak van een integrale aanpak, en een te kiezen methode grondig worden besproken.
- Het GM wil dat misschien wel mogelijk maken als (mede)organisator
- *De initiatiefgroep ondersteunt dit idee dat ook al bij haar leefde.*

Afspraak:

- GM bespreekt de inhoud van dit gesprek intern (directie / staf).
- *Initiatiefgroep doet hetzelfde komende week*
- *Medio januari is er onderling contact over de standpunten*

Indruk:

- *Over een weer leeft de indruk dat de andere partij opener en welwillender en interessanter is dan de indicaties vooraf waren*
- *Hier zit zeker perspectief in, al moet nog wel blijken wat de interne prioriteit van het probleem bij het GM is*

Samenvatting van de bespreking initiatiefgroep Altink-Affaire, d.d. 20 december 2006

Aanwezig: Malgorzata Marlinska, Carla Durville, Johan Meijering, Johan van Wijk,
Jan Stavenga, IJsbrand van Leeuwen, Henk Bodewitz

Alle acties en reacties van de afgelopen vier weken worden kort besproken en van commentaar voorzien. De algehele teneur is dat men het op prijs stelt geïnformeerd te zijn door de initiatiefgroep, maar dat men niet in eerste instantie voor zichzelf een actieve rol ziet weggelegd. Het belang van steun voor het initiatief vanuit het Groninger Museum wordt in de reacties benadrukt.

Het overleg met het Groninger Museum d.d. 15 december j.l. wordt besproken. Het algehele gevoel is positief. De posities zijn over en weer helder verwoord, In het kort komt het neer op het volgende:

Groninger Museum

- Onderkend wordt dat de problematiek speelt en de nodige media aandacht trekt, wat implicaties kan hebben voor de mate waarin het museum zijdelings met de kwestie te maken krijgt.
- Het museum ziet het als een van haar belangrijke taken het werk van de Ploeg als cultuurgoed te bewaken. Vanuit dit gegeven is ze actief en aanspreekbaar als het gaat om verificatie van de echtheid van het werk van de Ploeg. Overigens niet als enige.
- Het museum vindt het belangrijk dat initiatieven die het werk van de Ploeg betreffen organisatorisch een zeer directe relatie hebben met het museum.
- In het onderhavige geval is het museum van mening dat het initiatief van de initiatiefgroep dan ook moet aansluiten bij het werk van het museum, c.q. daar moet worden ondergebracht.
- De kern van het idee van de initiatiefgroep heeft in op zich wel de interesse van het museum en is in principe ook uitvoerbaar, gezien het feit dat de gegevens voor een dergelijke database op papier beschikbaar zijn binnen het museum. Bovendien is er ervaring opgedaan met een dergelijk project (werk van Werkman).
- Voorwaarde voor het museum is dat het aanleggen van een dergelijke database meerdere doelen dient Voor het museum is dat in eerste instantie ondersteuning bij het maken van documentatie en bij het samenstellen van tentoonstellingen. De fraude problematiek heeft binnen het museum niet een zodanige prioriteit dat dit op zich het aanleggen van een dergelijke database rechtvaardigt.
- Het museum doet de suggestie om de fraude problematiek eerst op het noodzakelijke niveau bepreekbaar te maken door het organiseren van een symposium waarin alle partijen die in deze kwestie werkelijk van belang zijn en invloed hebben, worden samengebracht om te bespreken wat een effectieve aanpak van het probleem van vervalsingen is.

Initiatiefgroep

- De initiatiefgroep heeft twee doelstellingen die zij nastreeft:
 - a. De problematiek van vervalsingen in het werk van de Ploeg zodanig op de (politiek / maatschappelijke) agenda te plaatsen dat het leidt tot concrete initiatieven en maatregelen, zodat deze praktijk effectief wordt ingedamd.
 - b. Te komen tot een systeem van beoordeling van echtheid van kunst (het werk van de Ploeg) zodat niet museale collecties / verzamelaars worden beschermd tegen het vrijelijk op de markt (kunnen) brengen van vervalst werk, c.q. bij herhaling kunnen aanbieden van werk waarvan reeds is vastgesteld dat het vervalsingen betreft.
- Het voorstel van het Groninger Museum tot het organiseren van een symposium dat de problematiek diepgaand bespreekt met alle belanghebbenden en dat komt tot aanbevelingen en initiatieven voor acties en maatregelen, spoort volledig met de eerste doelstelling van de initiatiefgroep. Krachten en middelen zouden op dat punt gebundeld moeten worden.
- De tweede doelstelling ziet de initiatiefgroep voornamelijk te realiseren door middel van het aanleggen van een openbare en gedigitaliseerde database. Gegeven dat de know how en de data hiervoor bij het Groninger Museum aanwezig zijn, zou onderzocht moeten worden in hoeverre het realiseren van een dergelijke database haalbaar is in termen van ontwerp, financiële middelen, en tijd.

Besloten wordt om met deze insteek de verdere gesprekken met het museum aan te gaan, mocht deze medio januari besluiten het initiatief verder te willen ondersteunen.

Symposium 'Echt – Vals'

Welkom op het symposium 'Echt-Vals'.

Tijdens deze bijeenkomst staan vervalsingspraktijken in de moderne kunst centraal.

Mede in verband met de vervalsingzaak rond het werk van Klaas Gubbels is er voor dit onderwerp momenteel veel aandacht.

Vijf sprekers belichten dit onderwerp van verschillende kanten onder voorzitterschap van **Annabelle Birnie**, Hoofd ING Art Management en gecertificeerd makelaar en taxateur moderne en hedendaagse kunst.

De sprekers zijn:

Geert Jan Jansen, kunstenaar en vervalsingsdeskundige

Jan Pieter Glerum, veilingmeester

Roland Janssen, galeriehouder en bestuurslid van de Nederlandse Galerie Associatie

Aad du Croix Timmermans, hoofdinspecteur van politie b.d.

Johan L. Meijering, kunstverzamelaar

In deze map vindt u meer informatie over de sprekers.

Na de inleidingen is er tijd voor een discussie tussen de deelnemers aan het symposium en wordt u in de gelegenheid gesteld om vragen te stellen.

Het programma is als volgt:

'Echt-Vals', 18 januari, 14.30-16.30, Waterkantzaal, PTA, Amsterdam

14.30 - 14.45	inleiding door de voorzitter
14.45 - 15.45	voordrachten panelleden (circa 15 minuten)
15.45 - 16.05	discussie onder leiding van de voorzitter
16.05 - 16.25	vragenronde voor het publiek.

v.l.n.r.: Johan L. Meijering, Roland Janssen, Annabelle Birnie, Jan Pieter Glerum, Aad du Croix Timmermans, Geert Jan Jansen,

Annabelle Birnie

Annabelle Bimie is geboren in 1968 en heeft een aanzienlijke carrière in de kunstwereld. Na haar studies aan het Institut d'Études Supérieures des Arts in Parijs en aan de Universiteit van Utrecht (Kunstbeleid en -management), heeft zij haar certificaat als ISO geregistreerd taxateur van moderne en hedendaagse kunst behaald.

Annabelle Birnie heeft enkele jaren gewerkt voor verschillende galerieën en kunstinstellingen in Europa, waaronder Sotheby's en Christie's. Zij publiceerde verschillende artikelen over moderne kunstenaars en geeft advies aan belangrijke privé kunstverzamelaars en kunstinstellingen. In 2000 begon Annabelle Birnie als conservator ING Art Management en sinds 2004 mag zij zich Hoofd ING Art Management noemen. Binnen deze functie is Annabelle Bimie verantwoordelijk voor het verwerven en onderhouden van de ING Collectie wereldwijd. Eén van de belangrijkste en zeer gewaardeerde service van de afdeling ING Art Management is het adviseren van Private Banking relaties over kunst.

Roland Janssen

In 1979 kwam Roland Janssen (1962) op 17 jarige leeftijd te werken in de galerie van zijn vader, de in 1968 opgerichte galerie Willy Schoots. Na zijn vader's overlijden heeft hij samen met zijn moeder de taken overgenomen. Roland Janssen is al lange tijd bestuurslid van de Nederlandse Galerie Associatie (NGA) waarbij vrijwel alle belangrijke galerieën zijn aangesloten. Janssen maakt zich momenteel sterk voor het tegengaan van vervalsingen binnen het galeriewezen. Janssen is er samen met een van zijn verzamelaars achter gekomen dat er vervalsingen in omloop zijn van Klaas Gubbels, een kunstenaar die Janssen via zijn galerie vertegenwoordigt. Roland Janssen wil dat het galeriewezen gezuiverd blijft van dit soort praktijken en wil hier tegen doen wat in zijn macht ligt.

Geert Jan Jansen

Geert Jan Jansen (1944) studeerde kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. Jansen werkte als kunstcriticus voor dag- en weekbladen en opende in 1970, na zijn eerste galerie in Eindhoven, Galerie Jacob en Galerie Raam aan de Keizersgracht in Amsterdam.

Naast authentiek werk verkocht Geert Jan Jansen als kunsthandelaar ook steeds meer vervalst werk van eigen hand. Hij schilderde moeiteloos in de stijl van Karel Appel, Matisse, Picasso en nog vele andere grote meesterschilders. Zijn werk bleek zo goed dat zelfs de kunstkenner het valse werk vaak niet van het echte werk wist te onderscheiden. Toch werd Jansen na enige tijd verdacht van vervalsingpraktijken en besloot hij zijn activiteiten in Frankrijk voort te zetten. Pas in 1994 werd de vervalser ontmaskerd, maar wegens gebrek aan bewijs niet vervolgd. Sindsdien staat hij bekend als de mees-tervervalser. Jansen werkt tegenwoordig vanuit zijn atelier in een kasteel nabij Utrecht. Hier maakt en verkoopt hij eigen werk en imitaties onder zijn eigen naam. Daarnaast geeft hij ook regelmatig lezingen over kunst en de kunstwereld.

Jan Pieter Glerum

Jan Pieter Glerum is geboren op 8 mei 1943 te Amsterdam. In 1962 begint hij aan de studie kunstgeschiedenis aan de Gemeente Universiteit te Amsterdam. In 1964 start hij vervolgens met de opleiding tot algemeen expert en veilingmeester bij Kunstveilingen S. J. Mak van Waay te Amsterdam.

Van 1974 tot 1989 is Glerum algemeen directeur en later Chairman of the Board van veilinghuis Sotheby's te Amsterdam. Als gediplomeerd veilingmeester treedt hij op in verschillende vooraanstaande Europese steden. In 1989 richt hij Glerum c.s. Kunst- en Antiekveilingen te 's Gravenhage op, waar hij tevens directeur van wordt. Sinds 1998 is Veilinghuis Glerum gevestigd in Amsterdam.

Jan Pieter Glerum verschijnt ook op de Nederlandse televisie als presentator van "Tros Aktua Geld", "Eenmaal Andermaal" bij de Tros, "del'Arte" bij Net 5 en de Teleac Televisiecursus "Antiek" waarbij hij tevens auteur is van het bij de serie behorende boek. Naast dit boek verschijnen van zijn hand diverse andere boeken over antiek, waaronder "Aan Tafel". In 1995 richt Glerum de Glerum Academia op, een organisatie die jaarlijks aan ongeveer 900 leerlingen cursussen Kunst en Antiek geeft.

Vanaf 1996 breidt Glerum zijn zaken uit naar het buitenland. Jan Pieter Glerum wordt directeur van Glerum South East Asia te Singapore en organisator van veilingen aldaar. Daarnaast richt hij in 2000 het kantoor Glerum/Larasati te Jakarta op en in 2001 kantoor Glerum te Genève. Naast gastcolleges aan de Universiteiten van Amsterdam, Leiden en Rotterdam, geeft hij regelmatig lezingen over het onderwerp "Kunst als Investeren". Ook verzorgt hij cursussen cultuurgeschiedenis voor de Business School Lausanne en voor het Politechnicum te Zürich.

Aad W. du Croix Timmermans

Aad W. du Croix Timmermans, Hoofd Inspecteur van Politie b.d. Korps Landelijke Politiediensten, was van 1982 tot 2002 hoofd van de Kunst- en Antiekdiefstallen Centrale van de (voormalige) Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) annex Bureau Interpol Den Haag.

Voordien was Du Croix Timmermans van 1967 werkzaam in diverse functies (zowel bij uniform-als bij rekerchediensten) bij het Korps Rijkspolitie.

In zijn functie bij de Kunst- en Antiekdiefstallen Centrale volgde hij diverse opleidingen, onder meer bij Scotland Yard in Engeland en ook in Frankrijk en Italië en vertegenwoordigde Nederland op diverse internationale conferenties.

De primaire functie van de Kunst- en Antiekdiefstallen Centrale was het centraal informatiepunt te zijn voor politie en justitie op het gebied van kunst- en antiekdiefstallen. Door de Interpolfunctie was de centrale tevens het internationale aanspreekpunt. Er werden intensieve contacten onderhouden met diverse disciplines (overheidsdiensten, musea, veilinghuizen, handel) op het gebied van kunst en antiek. Door deze contacten had de Centrale ook een belangrijke verwijzfunctie voor politie en justitie wanneer sprake was van diefstallen of bijvoorbeeld kunstvervalsingen.

Drs. Johan L. Meijering

Oud-politieman en voormalig kunstverzamelaar drs. Johan L. Meijering uit Groningen begint in 2003 de strijd aan tegen het vervalsen van kunst en de handel in valse kunst, in het bijzonder de kunstver-

valsingen van De Ploeg die sinds 1990 op grote schaal op de markt zijn verspreid.

Meijering werd door zijn voormalige vrienden het echtpaar Van Loenen uit Beilen opgelicht met de verkoop van valse schilderijen van de kunstkring 'De Groninger Ploeg,' startte in 2003 een civiele procedure om zijn geld terug te krijgen en deed in 2004 aangifte bij de politie in Drenthe wegens oplichting en valsheid in geschrifte van een taxatierapport.

Op 4 oktober 2006 gaf Meijering in eigen beheer uit:

"Mijn pleidooi inzake de Altink-affaire". Dit pleidooi werd verzonden aan onder meer alle Nederlandse musea, galleries, beroepsorganisaties op het gebied van de beeldende kunst met het doel om een discussie in Nederland op gang te brengen over het thema kunstvervalsingen.

Naar aanleiding van vorengaande nam Meijering het initiatief om met een aantal gelijkgestemden te gaan brainstormen over het thema valse kunst, in het bijzonder gericht op de omvangrijke hoeveelheden valse 'Ploegschilderijen' die op de markt waren verschenen. Zo ontstond de 'Initiatiefgroep PLOEGAFFAIRE,' bestaande uit totaal zeven personen. De activiteiten van de 'Initiatiefgroep Ploegaffaire' zijn op 14 mei 2007 gestopt, nadat gebleken was dat er voor de beide stichtingen onvoldoende gekwalificeerde bestuursleden werden gevonden.

Op persoonlijke titel biedt Meijering op 13 juni 2007 het door hem samengestelde eerste exemplaar aan van het dossier "Woensdag DE DERTIENDE," aan de voorzitter van de provinciale adviescommissie Omgeving en Milieu.

Op 5 juli 2007 biedt hij het eerste exemplaar aan van een tweede dossier "Nachtmerrie van een kunstliefhebber aan de voorzitter van de Provinciale Staten en commissaris van de koningin van de provincie Groningen, de heer Hans Alders. Dit dossier wordt daarna verstuurd naar onder meer alle fracties van de politieke partijen van de tweede Kamer, Nederlandse musea en galleries.

In een persoonlijke brief op 18 juni 2007 doet Meijering een aantal voorstellen aan alle leden van de Tweede Kamer en verzoekt onder meer op de agenda van de Tweede Kamer te plaatsen:

Verandering dan wel aanpassingen van bestaande wetgeving om valse kunst in de Nederlandse samenleving te onttrekken aan het handelsverkeer met het doel:

- 1 bescherming van ons Nationale kunstbezit
- 2 bescherming consument tegen list en bedrog

Altink Affaire – Hoe nu verder ?

Henk Bodewitz

29.01.2007

Voor mijn gevoel bevinden we ons met alle ontwikkelingen inzake de Altink affaire op een cruciaal punt. Het is van belang ons af te vragen waar we mee bezig zijn, wat de perspectieven zijn, en hoe het nu verder moet. Ik heb dat voor me zelf op een rijtje gezet. Hopelijk helpt het ook de overige betrokkenen om hun conclusies te trekken en hun inzet nader te bepalen.

De Altink affaire zelf

We zijn ruimschoots door Johan geïnformeerd over de Altink affaire zelf, de aandacht in de media en de rechtsgang. De zaak heeft over een periode van meer dan tien jaar bij voortduring de aandacht getrokken in de media. Wat dat betreft kan het eigenlijk niet beter.

Tegelijkertijd is duidelijk geworden dat de rechtsgang rondom een dergelijke kwestie zeer moeizaam is en tot weinig of geen resultaat leidt.

De affaire heeft buiten de media niet tot zodanige aandacht en respons geleid dat partijen uit het veld (musea, galerieën, veilingwezen, kunsthandel, wetenschap) vanuit zichzelf de kwestie hebben opgepakt en op hun agenda's hebben gezet. De voortdurende roep om aandacht komt voort uit de kringen van relatieve buitenstaanders, zoals media en individuele kunstkopers. Dat wil niet zeggen dat mensen uit het veld zich geen zorgen maken of verontwaardigd zijn over de gang van zaken, maar om zeer uiteenlopende redenen leidt dit niet tot effectieve actie.

Het symposium in Amsterdam

Het recente symposium tijdens de beurs REALISME07 heeft voor mij voornamelijk de functie gehad de positie van de verschillende actoren beter in beeld te krijgen. Met de nadruk op die van de handel, want het was ten slotte wel een verkoopmanifestatie. Dat leverde het volgende beeld op:

- De grote kunsthandel en het veilingwezen benadrukken dat zij bestaan vanwege de hebzucht van verkopers en kopers. Zij verschuilen zich achter het beeld dat mensen het slechte nieuws niet willen horen dat iets misschien wel niet deugt, omdat het een rem vormt op waardevermindering en bezit. Vooral het veilingwezen etaleert een houding van mensen die zich bezig houden met handel in tweedehandse spullen. Ze acht het niet tot haartaak om meer dan normaal de koper in dit proces te beschermen.
- De koper (consument) wordt weggezet als domoren die zich graag laten bedotten. Hadden ze maar beter moeten opletten. Mensen zijn uit op een koopje, en die bestaan zelden. Wie naar de kunsthandel gaat loopt de kans bedot te worden (al dan niet met voorkennis) en moet zich daar tegen wapenen door zich te laten bijstaan door experts. Kunst kopen loopt ten slotte al gauw in de tienduizenden euro's en daar mag men best wat ondersteuning bij inschakelen. Juridisch wordt de koper beschermd in het nieuwe BW vanwege zijn positie als koper die een beroep kan doen op de bescherming van het consumentenrecht.

- De galerieën hebben duidelijk een ander imago en een andere opvatting. Een galerie beschermt en promoot kunstenaars en heeft als zodanig een direct belang dat de aangeboden kunstwerken onbesproken zijn en waardevast. Elke twijfel slaat direct terug op de kunstenaar in kwestie en degene die hem vertegenwoordigt. Dat geldt natuurlijk vooral voor levende kunstenaars, maar de attitude van galerieën wordt hierdoor ook ten aanzien van het werk van kunstenaars uit het 'recente' verleden sterk beïnvloed. Men is vaak zelf expert ten aanzien van het werk van een beperkt aantal kunstenaars waarop men zich in de galerie heeft gespecialiseerd. Een goed voorbeeld is ongetwijfeld Hofsteenge in Groningen. Deze houding werd treffend geïllustreerd door galeriehouder Roland Jansen die de zaken behartigd van Klaas Geubbels, wiens werk recent op grote schaal wordt vervalst.
- De kunstenaar zelf speelt alleen een rol indien nog in leven, zoals in het geval Geubbels. Dan is het ook duidelijk dat de kunstenaar zelf vervalsing als een grove inbreuk beschouwd. Alle overwegingen die ten grondslag liggen aan auteurswetten en privacy wetgeving zijn op de een of andere manier wel in het geding. Het is uiteraard een andere kwestie indien de betrokken kunstenaar niet meer in leven is. Het recht van nabestaanden verengt zich meestal tot materiele belangen. Vanuit de kunsthandel wordt over het belang van de kunstenaars zeer cynisch gedaan. Enerzijds roept men dat het een teken van erkenning is dat men vervalst wordt, anderzijds roept men dat we ons eigenlijk alleen druk moeten maken over de echte grote zaken (Appel, Rembrandt, Vermeer). Altink c.s. zijn niet echt van belang voor de grote kunstwereld. Door een Altink affaire met vervalsingen door een kunstschilder uit Beilen zal men de huidige gang van zaken in de kunsthandel niet laten bijstellen.
- De politie benadrukt eveneens duidelijk twee zaken. Men concentreert zich op de grote zaken en niet op de kleine. Mensen moeten beter uitkijken en zich niet zo snel laten bedotten. Bovendien is vervalsen een zeer lastige zaak, zowel voor wat betreft opsporing als voor wat betreft vervolging. Het leidt niet vaak tot aangifte en al helemaal niet tot vervolging en veroordeling. Bovendien is het niet bepaald eenvoudig om aan te geven wat een vervalsing precies is en wat een vervalsing affaire tot een strafzaak maakt.
- De vervalser zelf maakte een aantal relativerende opmerkingen ten aanzien van het gemak waarmee vervalsingen kunnen worden opgespoord en ten aanzien van het belang van aandacht en opsporing. Men wordt nooit een goede vervalser indien men al in een vroegtijdig stadium onder druk van ontdekking komt te staan. Perfectie heeft rust nodig en die biedt het gebrek aan aandacht voor deze kwestie. Actieve opsporing zet die rust onder druk.

Contacten Groninger Museum

Het overleg met het Groninger Museum past in zekere zin wel in het geschetste beeld uit het symposium in Amsterdam. Het museum heeft vervalsingen niet als prioriteit op de agenda. Men is bereid zich er druk over te maken indien de druk van buiten dat nodig maakt en alle inspanningen ook andere beleidsdoelen van het museum ondersteunen.

Het project met de TU Delft, dat dicht in de buurt komt van het IT systeem dat ons voor ogen staat, heeft ook meerdere doelstellingen waarvan het tegengaan van vervalsingen er maar een is en zeker

niet de belangrijkste. Misschien naar buiten toe wel, maar intern zeker niet.

Uiteindelijk gaat het om het ontwikkelen van een expert systeem dat voor meerdere doelen ingezet kan worden.

Wat drijft ons en wat willen we bereiken?

Het is duidelijk dat Johan, naast het materiële verlies dat hij door de vervalsing affaire heeft geleden, met name geleid wordt door een morele verontwaardiging dat iemand dit doet en dat dit ongestraft kan plaats vinden. Die morele verontwaardiging wordt niet breed gedeeld. Alleen de galeriehouder die opkomt voor de belangen van de levende kunstenaar deelt die drive.

De andere partijen staan op zijn best ambivalent ten aanzien van het niet materiele belang dat in het geding is. Het overdreven taalgebruik in zijn presentatie in Amsterdam werkte mijns inziens dan ook averechts. Men deelt die verontwaardiging niet en distantieert zich dan ook van de oproep die daar vanuit gaat. Het wordt ten dele afgedaan als de verontwaardiging van de consument die beter had moeten uitkijken in een wereld die weliswaar niet deugt, maar dat is op zich geen nieuws.

Het delict is wel een delict maar ook deel van de wereld van handel en bedrog. Alleen kunst van zeer hoge waarde zou moreel gezien daarvan uitgesloten moeten worden.

Dat is geen beeld waar je vrolijk van wordt, of waar je je bij neer zou moeten leggen. Maar het is wel deel van de realiteit.

Moeten we ons dan druk maken over preventie. Dat was in zekere zin de insteek die we aanvankelijk hebben gekozen met ons pleidooi voor certificering en een databank. Doel is dan het bemoeilijken dat vervalsite werken zich een plaats verwerven op de markt. Bij voorkeur zelfs het uitsluiten dat die werken de markt kunnen bereiken. Dat kan natuurlijk nooit, maar toch zou het mooi zijn indien vals werk zou worden besmet. Worden ze dan toch verkocht en gekocht dan is men inderdaad onbetrouwbaar en een domoor.

Inmiddels is wel duidelijk dat een dergelijk systeem technisch kan, maar tijdrovend om te ontwikkelen, en kostbaar om te realiseren en actueel te houden. Op zijn minst doet zich dus de vraag voor of het te financieren is.

Het alternatief is onze aandacht en activiteiten te richten op verbetering van de rechtsbescherming van de kunst koper en kunstliefhebber. Dus moeten we misschien eerst naar het juridische kader kijken. Wat houdt de vraag naar rechtsbescherming inhoudelijk in en waarop moet die gebaseerd zijn. Een aantal aspecten op een rijtje:

- wie moet beschermd worden, de kunstenaar of de koper
- wat is precies het strafbare feit waar we op focussen
- gaat het om verbetering van opsporing en strafbaar stelling
- gaat het om verbetering van vervolging, inclusief de handel
- gaat het om verbetering van de rechten van de koper
- gaat het om de strafzaak of om de civiele afhandeling van het delict

Het zal duidelijk zijn dat de actoren die hierboven de revue zijn gepasseerd op deze vragen verschillende insteken zullen kiezen en tot verschillende antwoorden zullen komen. Dat zal ook bepalend zijn of ze aan een traject om dit te verduidelijken willen meedoen. Laat staan of ze bereid zijn op individuele basis of op beroepsniveau hun gedrag aan te passen en de regelgeving aan te scherpen.

Mijn conclusie: we moeten duidelijke keuzes maken met betrekking tot het te bereiken resultaat van onze inspanningen wil het enige zin hebben. Iets aanpakken in de hoop dat er op de een of andere manier een balletje gaat rollen heeft weinig zin.

Het Groninger Museum heeft aan ons een concreet en uitgewerkt voorstel gevraagd op grond waarvan ze willen beslissen of ze met ons verder willen samenwerken. We zullen hen dus duidelijkheid moeten verschaffen. Wat willen we, wat kunnen we, en hoe doen we dat dan.

Persoonlijk zou ik de volgende keuzes maken in een centrale doelstelling en verder plan van aanpak:

- verbeteren bescherming van de kunstenaar
- uitsluiting van vervalst werk uit de handel
- verbetering strafbaar stellen van vervalsen van kunst

Ik zie weinig perspectief in het centraal stellen van de positie van de koper.

Laten we goed nadenken hoe we verder willen en tot welk besluit we willen komen in de komende vergadering, dinsdag 6 februari om 10.00 uur bij Johan.

Altink Affaire – Het Vervolg

Henk Bodewitz

14.02.2007

De aanleiding

Het werk van de schilderskring de Ploeg is voor de Noordelijke regio een belangrijk cultuurgoed met (inter)nationale uitstraling. Op museaal niveau en in particuliere kunstcollecties wordt de Ploeg gezien als een belangrijke kunststroming. Dat blijkt ook uit het feit dat een speciaal paviljoen in het Groninger Museum aan deze groep schilders is gewijd, uit het bestaan van een aantal belangrijke particuliere collecties, uit speciaal op de Ploeg gerichte galerieën en kunsthandel, en uit de omvangrijke documentatie over het werk van de Ploeg.

Inmiddels wordt al bijna 20 jaar het werk van de Ploeg in diskrediet wordt gebracht door een stroom van (vermeende) vervalsingen die op veilingen en in de kunsthandel wordt aangeboden en daar haar weg weet te vinden. Het gaat met name, maar niet uitsluitend, om werk van Jan Altink. Het valt inmiddels niet meer te ontkennen dat de stroom van affaires, rechtszaken, verdachtmakingen en slechte publiciteit die met deze affaire gepaard gaat, de goede naam van het werk van de Ploeg aantast. Echter niemand waant zich eigenaar van dit probleem en neemt niemand het initiatief om deze ontwikkeling in te dammen.

De affaire heeft buiten de media niet tot zodanige aandacht en respons geleid dat partijen uit het veld (musea, galerieën, veilingwezen, kunsthandel, wetenschap) uit zichzelf de kwestie hebben opgepakt en op hun agenda's hebben gezet. De roep om aandacht komt uit de kringen van relatieve buitenstaanders, zoals media en individuele kunstkopers. Dat wil niet zeggen dat mensen uit het veld zich geen zorgen maken of verontwaardigd zijn over de gang van zaken, maar om zeer uiteenlopende redenen leidt dit niet tot effectieve actie.

Initiatiefgroep

Tegen de achtergrond van deze voorgeschiedenis heeft Johan Meijering het initiatief genomen een groep te formeren om de impasse rondom de Altink vervalsingen te doorbreken. In eerste aanleg heeft deze initiatiefgroep twee doelstellingen geformuleerd:

- a. De problematiek van vervalsingen in het werk van de Ploeg zo op de (politieke / maatschappelijke) agenda te plaatsen dat het leidt tot concrete initiatieven en maatregelen, waardoor deze praktijk effectief wordt ingedamd.
- b. Te komen tot een systeem van beoordeling van echtheid van kunst (het werk van de Ploeg) zodat niet museale collecties / verzamelaars worden beschermd tegen het vrijelijk op de markt (kunnen) brengen van vervalst werk, c.q. bij herhaling kunnen aanbieden van werk waarvan reeds is vastgesteld dat het vervalsingen betreft.

In de ogen van de initiatiefgroep is het probleem niet uitsluitend een zaak van een individuele koper die zich opgelicht voelt, of van een of meerdere grote verzamelaars van wie de waarde van de collectie onder druk staat, of van de gespecialiseerde kunsthandel van wie de betrouwbaarheid in diskrediet

is geraakt. In het geval van de Ploeg gaat het om de waardeverstoring van belangrijk cultureel erfgoed. Dat vraagt om gerichte actie van allen die verantwoordelijkheid dragen en voelen om de Ploeg als cultuurofgoed te beheren om de krachten te bundelen.

Johan Meijering is door het op persoonlijke titel verspreiden van zijn pleidooi inzake de Altink affaire met deze doelstelling naar buiten getreden om zo steun voor zijn initiatieven te verkrijgen. Dat heeft geleid tot een veelheid van reacties uit alle hoeken van het veld, overwegend welwillend en aanmoedigend. Daarnaast is uitdrukkelijk contact gezocht met het Groninger Museum en met het veld in brede zin door de deelname aan een symposium over vervalsingen tijdens de kunstbeurs REALISME07 in Amsterdam. Dat heeft de volgende inzichten opgeleverd:

- Het Groninger Museum acht zichzelf de representant van alles wat met de Ploeg te maken heeft. Vervalsingen van Ploeg werk is hen bekend en heeft hun aandacht, maar de problematiek heeft binnen het museum geen hoge prioriteit. Beide doelstellingen van de initiatiefgroep zouden door het museum ondersteund kunnen worden, op voorwaarde dat aan concrete initiatieven ook andere doelstellingen van het museum verbonden worden, en dat gezorgd wordt voor externe financiële middelen.
- Wil de initiatiefgroep vrij kunnen opereren buiten het Groninger Museum om, dan moet zij haar doelstellingen duidelijk verbreden ten opzichte van datgene wat de aanleiding van haar ontstaan, te weten de vervalsing van het werk van Altink (de Ploeg).
- Het is inmiddels duidelijk geworden dat er binnen de wetenschap (TU Delft, ism Groninger Museum en kunsthandel) aandacht is voor de problematiek. Er wordt gewerkt aan IT-based expert systemen (grootschalige databases en patroonherkenning). De uiteindelijke mogelijkheden daarvan zijn nog lang niet duidelijk maar lijken veelbelovend.
- Het symposium in Amsterdam heeft zichtbaar gemaakt dat aan de problematiek binnen het veld absoluut geen groot gewicht wordt toegekend. Er heerst een cynische houding van cynisme ten aanzien van kopers. Men bagatelliseert de ernst van de zaak. Als het gaat om vervalsingen is het werk van de Ploeg of de Bergense school van marginaal belang ten opzichte van werk van grote meester als Rembrandt, Picasso, Appel.
- In het veld zijn er mogelijk twee uitzonderingen in bovengeschetste houding. Ten eerste galerieën die het werk van een specifieke kunstenaar of kunststroming promoten (voorbeeld Klaas Gubbels). Ten tweede koepelorganisaties die zich zorgen maken over de imagoproblematiek die veroorzaakt wordt door de houding bij een (invloedrijk) deel van het veld. Dat geldt zowel voor de koepel van galeriehouders als voor de koepel voor de kunsthandel / veilingwezen.
- Onder kopers / grote verzamelaars lijkt geen sprake van commotie, onrust of een roep om meer bescherming als reactie op concrete gevallen van kunstvervalsingen of van de uitgebreide aandacht in de media.
- Er is geen aandacht voor de problematiek binnen het OM. Er is geen specifieke opsporingscapaciteit binnen het politieapparaat. Er zijn geen concrete aanwijzingen dat in politieke zin de problematiek op de agenda staat en zal leiden tot initiatieven tot wetswijzigingen e.d.

Keuzes

Voor een vervolg van de activiteiten van de initiatiefgroep dienen er dus een aantal keuzes worden gemaakt om de activiteiten in concrete acties met uitzicht op concrete resultaten om te zetten. Voorgesteld wordt om de volgende keuzes te maken:

1. Gezien het marginale belang dat tot op heden wordt gehecht aan de problematiek van vervalsingen dient doelstelling a. prioriteit te krijgen.
2. Het belangrijkste doel daarbij is de openbaarheid te zoeken om zo de meningsvorming op gang te brengen en de politiek en koepelorganisaties te beïnvloeden.

3. Centraal dienen daarbij te staan bescherming van het cultureel erfgoed en de positie van de scheppend kunstenaar.
4. De nadruk dient te liggen op verbetering van de rechtsbescherming van de kunstenaar, en verbetering van de opsporing en vervolging.
5. Verwacht wordt dat resultaten op deze gebieden op termijn effect zal hebben op de praktijk van de kunsthandel en de positie van de koper.
6. De initiatiefgroep wens met iedereen samen te werken die deze doelstellingen ondersteunt. Ze legt haar eigen prioriteit bij samenwerking met media, overheden, musea, wetenschap, en geselecteerde delen van de kunsthandel.
7. De doelstelling a. wordt uitdrukkelijk verbreed tot 20^e eeuwse en hedendaagse schilderkunst.
8. Doelstelling b. blijft gehandhaafd en wordt voorlopig in de vorm van een pilotproject uitdrukkelijk ingeperkt tot het werk van de Ploeg (Altink).

Het vervolg

Het vervolg van de initiatiefgroep omvat twee zaken:

1. Het formaliseren van de initiatiefgroep in een Stichting zodat duidelijk is wie op welke titel waarvoor optreedt.
2. Het opstellen en uitvoeren van een programma van actie voor de Stichting

De Stichting

Korte outline van een stichting waarin de huidige initiatiefgroep kan opgaan:

- Naam: Stichting EchtVals
- Vestigingsplaats: Groningen
- Statuten: Laten maken door Rob Spronk, laten passeren notariaat Zuidlaren
- Doelstelling (puntsgewijs, niet juridisch geformuleerd):
 - al dat gene doen om vervalsing in de schilderkunst van 20^e eeuw tot heden tegen te gaan
 - inzet van alle geëigende middelen, m.n. publiciteit, symposia, wetenschappelijk onderzoek, en (voorstellen tot) wetgeving
 - fondsvorming ten behoeve van eigen activiteiten
 - ondersteuning van alle overige personen en rechtspersonen welke hetzelfde doel nastreven, inclusief financiële ondersteuning
- Bestuur: minimaal 5 leden
 - voorzitter, penningmeester, secretaris, 2 leden
 - kwaliteitszetels, verdeling
 - minimale zittingsduur 3 jaar, eenmaal te verlengen
- Mogelijke namen bestuur: Johan Meijering, jurist,
- Daarnaast mogelijk werkgroep welke bestuur ondersteunt (handen uit de mouwen)
- Normale inrichting van de Stichting (besluitvorming, bestuur, vergaderingen, beëindigingvoorwaarden)
- Stichting met status ex artikel 24 (maatschappelijk doel; geen winstoogmerk; schenkingen fiscaal aftrekbaar)
- Jaarprogramma
- Jaarbegroting
- Comité van Aanbeveling / Toezicht

Programma 2007/8 op hoofdlijnen

We denken op dit moment aan een zestal onderdelen. Deze kunnen al dan niet in tijd en plaats in samenhang, dan wel afzonderlijk, vormgegeven en uitgevoerd worden:

- I. Symposium over mogelijke nieuwe wettelijke middelen om vervalsing in de kunst tegen te gaan: juristen, OM / politie, bestuurders, koepels, kunstenaars, musea
- II. Uitschrijven van een prijsvraag tot voorstellen over mogelijkheden om vervalsing in de kunst effectief tegen te gaan.
- III. Manifestatie Echtvals bestaande uit:
 - tentoonstelling van echt en vals werk naast elkaar gehangen in museum (de Ploeg, Gubbels, Bergense School)
 - de emotie van valse kunst: dans / muziek / videokunst
 - openbaar debat kunstliefhebbers, kunstkopers, galerien / kunsthandel
 - het maken van een vals werk; demonstratie in situ
- IV. Symposium over de mogelijkheid, wenselijkheid en haalbaarheid van een vrij toegankelijk en solide expert systeem op basis van grote databases; de mogelijkheden van het TU Delft project.
- V. Ondersteuning van het proces Gubbels
- VI. Uitbrengen van een boek over de Altink affaire

NB: nader te bepalen wat de precieze looptijd van dit programma is; fondsen aanvragen voor minimaal twee kalender jaren

Concept Begroting 2007/8

Inkomsten		Uitgaven	
Donatie Meijering	25.000	Symposium Nieuwe Wettelijke Middelen	15.000
Subsidies / giften		Prijsvraag	5.000
provincie	5.000		
gemeenten	5.000	Manifestatie (bijdrage Stichting EchtVals)	40.000
fondsen	45.000	Symposium Expert Systeem	15.000
bedrijfsleven	20.000	Proces Gubbels	5.000
particulieren	10.000	Boek Altink Affaire	12.500
Inkomsten		Organisatie kosten Stichting	25.000
Manifestatie	10.000		
Symposia	10.000	Operationele kosten Stichting	15.000
Totaal	130.000		132.500
Saldo			- 2.500

Uitwerking Symposium Nieuwe (Wettelijke) Middelen

Titel: Law of Order

Plaats: Groningen

Locatie:

Duur: 1 dag

Tijdstip:

In samenwerking met:

Aantal deelnemers: max. 50

Kosten: € 500,= (voor deelnemers) ; genodigden vrij

Deelnemers: tweede kamerleden, juristen, OM, politie, koepelorganisaties, galeriehouders, media, musea

Korte uitwerking:

Centraal thema is verbetering van de rechtsbescherming, opsporing en vervolging. Wat houdt de vraag naar rechtsbescherming inhoudelijk in en waarop moet die gebaseerd zijn. Een aantal aspecten op een rijtje:

- wie / wat moet beschermd worden ?
- wat is het strafbare feit ?
- strafzaak of civiel delict
- verbetering van opsporing en strafbaarstelling
- verbetering van vervolging, inclusief de handel
- verbetering van de rechten van de kunstenaar
- verbetering rechten van de koper
- wetgeving of gedragscode voor beroepen?

Uitwerking Symposium Expert Systeem

Titel:

Plaats: Groningen

Locatie :

Duur: 1 dag

Tijdstip:

In samenwerking met:

Aantal deelnemers: max. 50

Kosten: € 500,= (voor deelnemers) ; genodigden vrij

Deelnemers: koepelorganisaties, galeriehouders, media, musea, wetenschappers, kopers

Korte uitwerking:

Centraal thema is het beschikbaar maken van een IT-based grootschalig systeem waarin kopers en verkopers direct toegang hebben tot de gegevens van alle werk van een kunstenaar waarvan gedocumenteerd is vastgesteld dat het authentiek is. De mogelijkheid nieuw werk aan dit systeem aan te bieden, tot een beoordeling van het aangeboden werk te komen, en bij goedkeuring tot opname in de database. Aspecten:

- de technische inrichting van een systeem
- het voorbeeld TU Delft
- demonstratie: het werk van Jan Altink
- de toegankelijkheid voor de koper
- identificatie en uitsluiting van vervalsingen
- aansprakelijkheidsproblematiek

Manifestatie EchtVals

Titel: EchtVals

Plaats: Groningen

Locatie:

Duur: 3 dagen / 1 maand

Tijdstip:

In samenwerking met:

Aantal bezoekers: te bepalen per onderdeel

Kosten: te bepalen per onderdeel

Deelnemers: geïnteresseerde burgers, kunstliefhebbers, media, juristen

5 Onderdelen:

- a. Tentoonstelling In Groninger Museum ECHT / VALS werk van
- b. ECHT/VALS in muziek en dans
- c. Publiek Debat over ECHT / VALS
- d. The making of een False Painting
- e. Het Altink tribunaal: wie staat waarvoor terecht ?
deskundigen rechtspraak vs lekenrechtspraak

Prijsvraag EchtVals

Het idee is om een prijsvraag uit te schrijven onder wetenschappers, kunsthandel en kunstliefhebbers om uitgewerkte voorstellen te doen hoe vervalsingen in de kunst effectief bestreden kunnen worden, voorkomen kunnen worden, beter aangepakt kunnen worden.

Gevraagd wordt een uitgewerkt voorstel te doen, inclusief onderbouwing betreffende haalbaarheid en werkzaamheid. De inzendingen worden beoordeeld door een vakkundige jury.

De tien beste inzendingen worden gebundeld in een boekje te verschijnen bij het symposium. Het beste voorstel wordt uitgewerkt tot een artikel te plaatsen in (xxxx) en ontvangt een prijs van € 5000

Aan te kondigen in landelijke dagbladen.

Boek Altink Affaire (nader uit te werken)

Proces Gubbels (nader uit te werken)

Samenvatting van de bespreking initiatiefgroep Altink-Affaire, d.d. 21 maart 2007

- 1. In grote lijnen wordt besloten uitvoering te geven aan het strategie voorstel / doelstelling a. – het op de politiek agenda plaatsen van de problematiek van vervalsingen – als vervat in de notitie Altink Affaire – Het Vervolg (Henk Bodewitz, 14.02.2007)**
2. Dat betekent dat doelstelling b. – maken van een database met betrekking tot totale Ploegwerk in combinatie met documentatie van niet geautoriseerd (vervalst) werk – op dit moment niet verder nagestreefd wordt.
- 3. Besloten wordt tot de oprichting van de Stichting EchtVals.**
 - 3.1. Doelstelling van de stichting is de problematiek van vervalsingen in de kunst, en in het bijzonder de schilderkunst, op de politieke agenda te plaatsen.
 - 3.2. Het effectueren van de doelstelling dient te leiden tot concrete initiatieven en maatregelen waardoor de praktijk van vervalsen effectief wordt ingedamd.
 - 3.3. Het belang van deze doelstelling is gelegen in het beschermen van de (schilder)kunst in het algemeen en van de kunstenaar in het bijzonder.
 - 3.4. Bij realisatie van deze doelstellingen zal een betere bescherming van de koper van kunst het resultaat zijn.
- 4. Er dient een voorstel te komen inzake het bestuur van de Stichting.**
 - 4.1. Vraag is wie de Stichting oprichten. Voor de hand ligt dat dit de leden van de initiatiefgroep Altink Affaire zijn.
 - 4.2. *Voor het overige zie bijlage: Voorstel Organisatiestructuur*
- 5. De middelen van de stichting zijn afkomstig uit een apart op te richten fonds waarvan de doelstelling parallel loopt met die van de stichting (of een constructie welke hier op lijkt).**
 - 5.1. Donaties aan deze stichting dienen optimaal fiscale vrijstelling op te leveren.
 - 5.2. Donaties aan het fonds moeten het karakter kunnen hebben van toezeggingen welke afhankelijk worden gesteld van de voortgang van het werk van de stichting.
 - 5.3. Johan Meijering heeft toegezegd € 25.000 in dit fonds te storten. Het zelfde geldt voor Jan Havinga voor een bedrag van € 2.500.
 - 5.4. Het fonds moet een zodanige opzet en statuut krijgen dat het andere subsidiegelden kan aantrekken; minimaal tot een bedrag van € 27.500
 - 5.5. *Voor het overige zie bijlage ; Voorstel Organisatiestructuur*

6. Voor de uitvoering van haar doelstelling stelt de Stichting jaarlijks een activiteitenplan op.

- 6.1. Het activiteitenplan 2007 is in grote lijnen vastgelegd en omvat de punten 6.2. tot en met 6.
- 6.2. Oprichting van de Stichting
- 6.3. Uitschrijven van een prijsvraag
- 6.4. Uitgave van een bundel met de beste tien inzendingen en uitgifte van een eerst prijs van ca. € 7.500
- 6.5. Organisatie van een symposium over deze bundel
- 6.6. Implementatie van de resultaten van dit symposium in de vorm van nieuwe regelgeving / wetgeving
- 6.7. Organisatie van een begeleidende manifestatie om de problematiek breed onder de aandacht te brengen

7. Uitwerking van de oprichting van de Stichting

- 7.1. Opdracht aan Rob Spronk, de Raadgever Intradiensten BV, tot een ontwerp voor de statuten en inrichting van de stichting conform het bovenstaande
- 7.2. Bespreking van dit concept in de bijeenkomst van 11 april, 9.30 uur bij Johan Meijering.
- 7.3. Tevens definitieve vaststelling van activiteitenplan 2007 met begroting; met daaraan toegevoegd een voorstel voor aanvragen overige subsidiegelden
- 7.4. Opstellen van een communicatieplan door IJsbrand van Leeuwen en Henk Bodewitz,; eveneens te bespreken op 11 april (stichting, prijsvraag, manifestatie): *zie bijlage : Notitie ACTIVITEITEN EN COMMUNICATIE*

8. Uitwerking van de prijsvraag

- 8.1. Vraagstelling en doelgroep van de prijsvraag in grote lijnen formuleren.
 - gevraagd worden voorstellen die effectief de kunstenaar beschermen tegen vervalsingen van zijn werk
 - gevraagd worden ideeën die bijdragen tot het effectief weren van vervalsingen van de markt
 - gevraagd worden bijdragen die er toe kunnen bijdragen opsporing en vervolging van vervalsers te bevorderen
 - deelname aan de prijsvraag staat open voor juristen en mensen uit de kunstwereld
 - voorstellen in essay vorm van max. 15 pagina's
- 8.2. Bij de vraagstelling zoeken van een beoordelingscommissie van 5 personen (beoogd voorzitter prof.Henk van Os; verder 1 jurist, 1 iemand uit de kunstwereld, 1 iemand uit de kunsthandel, 1 iemand uit de politiek)
- 8.3. Reglement voor de prijsvraag vaststellen (bekendmaking, indienen, geldbedrag prijs, bekendmaking, publiciteit)
- 8.4. Doorlooptijd prijsvraag en beoordelingsperiode
- 8.5. Vervaardigen bundel bijdragen (redactie, samenstelling, uitgave, verspreiding, publiciteit)
- 8.6. Organisatie Symposium (plaats, datum, leiding, organisatie, uitnodigingsbeleid)

9. Begeleidende manifestatie EchtVals

- 9.1. Tijd, plaats, data vallen samen met symposium EchtVals (zie 8)

Samenvatting van de bespreking initiatiefgroep Altink-Affaire, d.d. 25 april 2007

Bespreekpunten

Stichting Oprechte Kunst

1. Het onderbrengen van een fonds binnen het Prins Bernhard Cultuurfonds kan op zich wel. De randvoorwaarde is echter dat het minimale startkapitaal € 50.000 bedraagt. Dat lukt dus niet. We moeten het geheel dus onderbrengen in een zelf op te richten stichting. Wie zijn oprichters van de stichting Oprechte Kunst.
2. Doelstelling van de stichting precies omschrijven (*zie bijlage 1*). Bestaat uit twee gedeelten:
 - a. Algemene doelstelling, kort en bondig weergegeven
 - b. Specificaties in onderdelen onder de titel : de stichting tracht de algemene doelstelling onder a. te bereiken door, etc etc
3. Stichting aanmelden bij inspectie den Bosch voor goedkeuring ex artikel 6.3.3.1
4. Voor het bestuur van een dergelijke stichting stel ik voor te starten bij oprichting met het volgende bestuur van 5 personen, *zie bijlage 2*.
5. Bestuur treedt op als directie van de stichting.
6. De naam: Stichting Oprechte Kunst is binnen het register van de Kamer van Koophandel nog vrij.
7. Bij oprichting van het fonds dienen er dus twee bedragen beschikbaar te zijn te zijn:
 - a. Vanwege Johan Meijering ad € 25.000
 - b. Vanwege Jan Havinga ad € 2.500Bestemming van de gelden dient te worden vastgelegd in de directiebrief voor de stichting
8. Opdracht tot maken stichtingsakte aan Rob Spronk in de tussentijd kan de stichting al wel functioneren als stichting i.o.
9. Tegelijkertijd ligt er dan een aanvraag van de stichting EchtVals aan de stichting Oprechte Kunst voor de voorfinanciering van het programma van de stichting EchtVals, inclusief startkosten van de stichting zelf.

Stichting EchtVals

1. Opdracht tot maken stichtingsakte aan Rob Spronk; in de tussentijd kan de stichting al wel functioneren als stichting i.o.; wie treden op als oprichters van de stichting.
2. Voor de Raad van Toezicht stel ik de volgende samenstelling voor, *zie bijlage 3*
3. Doelstelling van de stichting precies omschrijven (*zie bijlage 4*).
 - a. Algemene doelstelling, kort en bondig weergegeven
 - b. Specificaties in onderdelen onder de titel: de stichting tracht de algemene doelstelling onder a. te bereiken door, etc etc
4. De naam: Stichting EchtVals is binnen het register van de Kamer van Koophandel nog vrij.
5. Voorgenomen bestuurder / directeur van de Stichting: Henk Bodewitz (benoeming goed te keuren door Raad van Toezicht);
6. Directievoering op basis van een directiestatuut (nader op te stellen)

7. Opstellen begroting voor jaarprogramma 2007-2008 (*zie bijlage 5.*)
8. Aanvraag voorfinanciering programma van de stichting indienen bij stichting Oprechte Kunst; besluiten ten aanzien van aanvullende fondsaanvragen (*zie bijlage 5*)
9. Instelling naar doelstelling, aard en omvang: comité van aanbeveling

Storting aanvangsgelden

1. Bij oprichting stichting Oprechte Kunst tevens schenkingen vast leggen bij notariële acte voor wat betreft totale bedrag
2. In een maal afstorten van totale bedrag bij stichting, of indien nog niet in gereedheid op derden rekening notaris
3. Opstellen ten behoeve van de fiscaliteit 5 jaarlijkse verklaringen van schenking, plus ondertekening; jaarlijks te dateren; te beginnen 2007
4. Procedure in ieder geval volgen voor de schenking van € 25.000; kan eventueel ook voor de schenking van € 2.500

Jaarprogramma 2007-2008 Stichting Echtvals

1. Eerste jaar loopt vanaf de oprichting tot eind 2008
2. Jaarprogramma bestaat uit: *zie bijlage 5*

BIJLAGEN

Bijlage 1

Doelomschrijving Stichting Oprechte Kunst

- a. De Stichting Oprechte Kunst stelt zich in het algemeen ten doel middels fondsvorming financiële ondersteuning te geven aan al datgene dat bijdraagt tot het beschermen en in stand houden van het Nederlandse kunstbezit door het te vrijwaren tegen aantasting middels het vervaardigen en op de markt brengen en doen verhandelen van vervalsingen in alle voorkomende vormen. De Stichting richt zich daarbij in het bijzonder, doch niet uitsluitend, op de 20^e en 21^e eeuwse schilderkunst, in het bijzonder voor zover dat in het bezit is van particuliere verzamelingen, onderdeel uitmaakt van het bezit en aanbod van galerijen, dan wel verhandeld wordt via veilinghuizen en kunsthandel.
- b. De Stichting Oprechte Kunst tracht dit doel te bereiken door:
 - het aantrekken en beheren van fondsgelden ter beschikking gesteld door derden, aansluitend op de algemene doelstelling van de stichting
 - het aantrekken en beheren van fondsgelden ter beschikking gesteld door derden, ten behoeve van specifieke projecten passend binnen de algemene doelstelling van de stichting
 - het, zo nodig, mede financieren van activiteiten van derden welke tot doel hebben het in de openbaarheid brengen van de problematiek van vervalsingen, het effectief tegengaan van het ontstaan daarvan, dan wel terugdringen van de handel in vervalsingen.

Bijlage 2

Voorstel Bestuursleden Stichting Oprechte Kunst

(3 onafhankelijken, 2 betrokkenen)

Voorzitter: Rob Spronk, oud notaris te Zuidlaren,

Jurist: Rob Rutgers, em.hoogleraar civiel recht Ru Groningen of Trinus Knoop, vm advocaat

Iemand uit het bedrijfsleven

Betrokkene: Onafhankelijke voor te dragen door Federatie Kunsthandel / Onafhankelijke voor te dragen door Federatie Galeriehouders

Betrokkene: Iemand uit de initiatiefgroep

Bijlage 3

Voorstel Leden Raad van Toezicht Stichting EchtVals

(max. 2 betrokkenen)

Wim Koeleman, galeriehouder te Hoogezand

Bernhard Pranger, marketing

Susan Wassenaar, St. Noorderconstructie

Betrokkene: IJsbrand van Leeuwen, vormgever

Iemand van het Groninger Museum ?

Bijlage 4

Doelomschrijving Stichting EchtVals

- c. De Stichting EchtVals stelt zich ten doel het beschermen en in stand houden van het Nederlandse kunstbezit door het te vrijwaren tegen aantasting middels het vervaardigen en op de markt brengen en doen verhandelen van vervalsingen in alle voorkomende vormen. De Stichting richt zich daarbij in het bijzonder, doch niet uitsluitend, op de 20^e en 21^e eeuwse schilderkunst, in het bijzonder voor zover dat in het bezit is van particuliere verzamelingen, onderdeel uitmaakt van het bezit en aanbod van galerien, dan wel verhandeld wordt via veilinghuizen en kunsthandel.
- d. De Stichting EchtVals tracht dit doel te bereiken door:
 - Het onderzoeken, c.q. doen onderzoeken van de aard en omvang van het voorkomen van vervalsingen binnen het Nederlandse kunstbezit
 - Het ontwikkelen van instrumenten om de praktijk van het vervaardigen van en het verhandelen van vervalsingen effectief tegen te gaan
 - Het verbeteren van de strafbaarstelling van het vervalsen en het verhandelen van vervalsingen binnen het Nederlandse recht.
 - Het intensiveren van de opsporing en de vervolging van vervalsen als strafbaar feit binnen het Nederlandse rechtssysteem
 - Het inzetten van alle mogelijke middelen om deze problematiek publicitair onder de aandacht van een breed publiek, en de politiek in het bijzonder onder de aandacht te brengen; waaronder het uitschrijven van prijsvragen, het organiseren van tentoonstellingen, het organiseren van symposia, en het organiseren van manifestaties.

Bijlage 5

Toelichting op enige begrotingsposten:

- a) Vertegenwoordigd het maximale startkapitaal dat via de Stichting Oprechte Kunst kan binnenkomen
- b) Subsidies van provincies zijn alleen maar waarschijnlijk indien er een regionale betekenis aan activiteiten gegeven kan worden; bijvoorbeeld bij een manifestatie die zich speciaal richt op vervalsingen van de Ploeg
- c) Hetzelfde geldt denk ik ook voor gemeenten; dus extra zoeken naar mogelijke voor koppelingen
- d) Te denken valt aan een aanvragen bij VSB-fonds, Prins Bernhard Cultuur Fonds (elk € 10.000), Holland Casino
Dan natuurlijk het Mondriaan fonds (€ 20.000), bij voorkeur voor een specifiek project
Verder aan het Thuiskopiefonds; veel geld en een aangrenzende affiniteit (eveneens € 10.000)
Voor specifiek de prijsvraag valt te denken aan: Mr. C.R.C. Wijckenheld Bisdomfonds (rechtswetenschap & kunst/cultuur) en Stichting Fonds Victor Hugo (auteursrecht) (elk € 5.000)
- e) In ieder geval bedrijven die zelf een grote kunstcollectie hebben (ING; Gasunie; NAM; SNS Reaal; Koop Holding)
- f) Particulieren (nog niet verder ingevuld)
- g) Bijdragen derden: Te denken valt aan Groninger Museum en daarmee gelieerde stichtingen zoals Stichting de Ploeg

CONCEPT BEGROTING STICHTING ECHTVALS 2007/8

		<i>Kosten</i>
Algemeen		
Oprichting Stichting		18.600
Advies	500	
Notariaat	500	
Huisstijl	7.500	
KvK	100	
Productie	10.000	
Organisatie		30.000
Algemeen	5.000	
Projectleider (500 uur)	25.000	
Communicatie		3.500
Adressenbestand	2.000	
Persbericht	500	
Affiches	1.000	
Financien		1.500
Subsidieaanvragen	500	
Administratie	500	
Accountant	500	
Specifiek		
Prijvraag		14.000
Jurykosten	1.000	
Prijs	7.500	
Pers	500	
Bundel productiekosten	5.000	
Symposium		20.000
Organisatiekosten	5.000	
Gastenkosten	5.000	
Locatie	3.000	
Sprekers	5.000	
PR	2.000	
Manifestatie		30.000
Onderdelen ad € 5.000	25.000	
PR	5.000	
Bijdragen derden		
Totaal		117.600

PLAN ACTIVITEITEN - COMMUNICATIE STICHTING ECHTVALS 2007/8

		Inkomsten	
Algemeen			
Oprichting Stichting		27.500	a)
Subsidies		65.000	
	Provincies	4.000	b)
	Gemeenten	3.000	c)
	Fondsen	35.000	d)
	Bedrijven	20.000	e)
	Particuleren	3.000	f)
Specifiek			
Prijvraag			
Symposium		5.000	
Manifestatie		5.000	
		15.000	g)
Totaal		117.500	

Voorstel met betrekking tot de organisatiestructuur

De kern van het voorstel is om twee afzonderlijke stichtingen in het leven te roepen:

- een stichting *EchtVals*, die de doelstellingen van de initiatief groep Altink Affaire omzet in een actieprogramma en dat programma gaat (laat) uitvoeren (een werkstichting)
- een stichting *OprechteKunst*, die de activiteiten van de stichting financieel mogelijk maakt (een fondsenstichting)

De gedachte achter deze opzet wordt ingegeven door de aangescherpte wetgeving (6.33.lid 1.deel b Wet IB 2001, jo.uitvoeringsregeling 2003) ten aanzien van de z.g. goede doelen stichtingen welke *per 01-01-2008 in werking treedt* (voorheen de z.g. *stichtingen ex art. 24 Successie Wet*).

De kern van de nieuwe wetgeving is dat er een grotere *transparantie* dient te komen met betrekking tot de relatie tussen het werk wat uiteindelijk gedaan moet worden, de financiering daarvan, en het oogmerk van de financiers. Hoewel de door ons beoogde stichtingen nog voor 2008 kunnen worden opgericht is het uiterst verstandig deze al wel in te richten als ware de nieuwe wet reeds van kracht.

Personen of rechtspersonen welke (aanzienlijke) donaties doen voor maatschappelijke doelen op grond waarvan ze fiscale aftrek van de donatie claimen (box 1/ IB in geval van privé schenkingen in de vorm van een p.u (periodieke uitkering), mogen geen bestuurlijke zeggenschap hebben over de aanwending van de gelden. Evenzeer mag er geen directe bestuurlijke relatie zijn tussen de donateur en/of de fondsenstichting enerzijds, en de ontvangende rechtspersoon anderzijds. In beide gevallen is dit te duiden als het uitsluiten van *cross powers*.

De wetgever wil meer dan in het verleden voorkomen dat financiering via een goede doelenstichting wordt gebruikt om een stichting welke (ook) zakelijk opereert te faciliteren. Het feitelijk werk van de stichting waaraan (privé) vermogens worden gedoneerd mag geen enkel (mogelijk) winstoogmerk omvatten. De eisen die op dit punt aan de fondsenstichting worden gesteld moeten daadwerkelijk en controleerbaar zijn. Er mag dus geen sprake van een *dress up* zijn.

De nieuwe wetgeving legt de vereisten met betrekking tot het onafhankelijk bestuur van een dergelijke stichting nauwkeurig vast, waarbij er van uitgegaan wordt dat men aansluit bij nationale (CBF keur) en internationale bestaande *best practices*, met name ook voor wat betreft organen en bezoldiging.

In de uitwerking leidt het bovenstaande tot het volgende:

Fondsen Stichting Oprechte Kunst (ex art. 6.33.lid 1.deel b. Wet IB 2001)

- doelstelling verzamelen van fondsgelden voor de financiering van activiteiten welke een ontegenzeggelijk maatschappelijk belang dient: de vervalsing in de kunst tegengaan;
- uit de feitelijke werkzaamheden blijkt dat er geen winstoogmerk is; dat er een algemeen belang wordt gediend; dat de stichting over het eigen vermogen vrijelijk kan beschikken dat daadwerkelijk voor de doelstelling wordt ingezet;

- de stichting kent een driejaren programma
- doelstelling kan breed gehouden worden zodat er geen 1:1 overlap is met het werkprogramma 2007 van de werkstichting EchtVals;
- de stichting kent geen juridische afdwingbare verplichtingen ten aanzien van ontvangende partijen voortvloeiend uit de doelstellingen en het bestuur;
- de stichting heeft een klein bestuur met tenminste 3 onafhankelijke personen;
- de fondsenstichting kent de mogelijkheid op te treden als beheerder van fondsen voor specifieke onderdelen binnen de algemene doelstelling;
- dat biedt b.v. Johan Meijering de mogelijk zijn toegezegde € 25.000 via een p.u. als *fonds Johan Meijering* te plaatsen binnen de fondsenstichting OprechteKunst en aan de aanwending van de gelden door het bestuur van de stichting specifieke voorwaarde te verbinden;
- de donatie door Johan aan het fonds dient direct bij onderbrenging in de fondsenstichting in 1 maal voor het totale bedrag voldaan te worden;
- de fiscale aftrek kan dan over een periode van vijf jaar uitgesmeerd worden (box 1 / IB); hiervoor is wel een notariële akte nodig, die de jaarlijkse verplichting vastlegt, in eenmaal, voor alle vijf jaren. Door elk jaar intern af te boeken ontstaat de jaarlijkse aftrek in box 1 IB.
- ook anderen kunnen op dezelfde titel gelden schenken aan de stichting, al dan niet in een apart deelfonds;
- de stichting waarborgt de voorwaarden dat alle donaties fiscaal aftrekbaar zijn;

Werkstichting EchtVals

- de doelstellingen van de werkstichting komen overeen met die welke de basis vormen voor deze totale notitie en vloeien voort uit de initiatiegroep Altink;
- de stichting werkt op basis van een jaarlijks vast te stellen werkprogramma;
- het werk van de stichting wordt gefinancierd uit extern aan te trekken fondsen; voor het geheel of voor een deel zullen dat fondsen zijn verkregen uit of via de stichting OprechteKunst;
- aanvragen voor externe financiering van activiteiten van de stichting worden gedaan door de stichting zelve en, op basis van de overlappende doelstelling, in samenwerking met de fondsenstichting welke kan optreden als ontvangende en controlerende rechtspersoon;
- het beleid van de stichting wordt vastgesteld door de Raad van Toezicht, welke bestaat uit minimaal 3 leden;
- de Raad van Toezicht controleert de uitvoering van het vastgestelde beleid door het DB of door de directeur;
- uitvoering van het beleid volgens directie statuut gebeurt door de dagelijks bestuur van de stichting (3 personen) of door de statutair directeur (*welke variant gekozen wordt is nader vast te stellen*);
- in geval gekozen wordt voor de variant van een DB kan deze zich laten bijstaan voor de uitvoering door een *projectleider* voor een of meerdere onderdelen van het jaarprogramma;
- de programma van de stichting wordt ondersteund door een klankbordgroep welke tevens de functie heeft van een comité van aanbeveling;
- *een voorlopige begroting is al in de bijlage bijgesloten*

Bovenstaande organisatievoorstel wordt toegelicht in het bijgesloten organisatieplaatje.

Volgt men deze opzet , dan dienen dus de volgende organen bemenst te worden:

1. *Bestuur Stichting OprechteKunst*

- vijf personen, waarvan drie tenminste onafhankelijk
- geen fondsverschaffers
- in meerderheid niet belanghebbende bij de problematiek Echt/Vals
- competenties: bestuurlijk, juridisch, kunst, financiën
- namen: ??

2. *Raad van Toezicht Stichting EchtVals*

- drie personen
- zeer beperkte overlap Stichting OprechteKunst
- geen fondsverschaffers
- geen belanghebbenden bij de problematiek Echt/Vals
- competenties: bestuurlijk, juridisch, kunst, financiën
- namen: ??

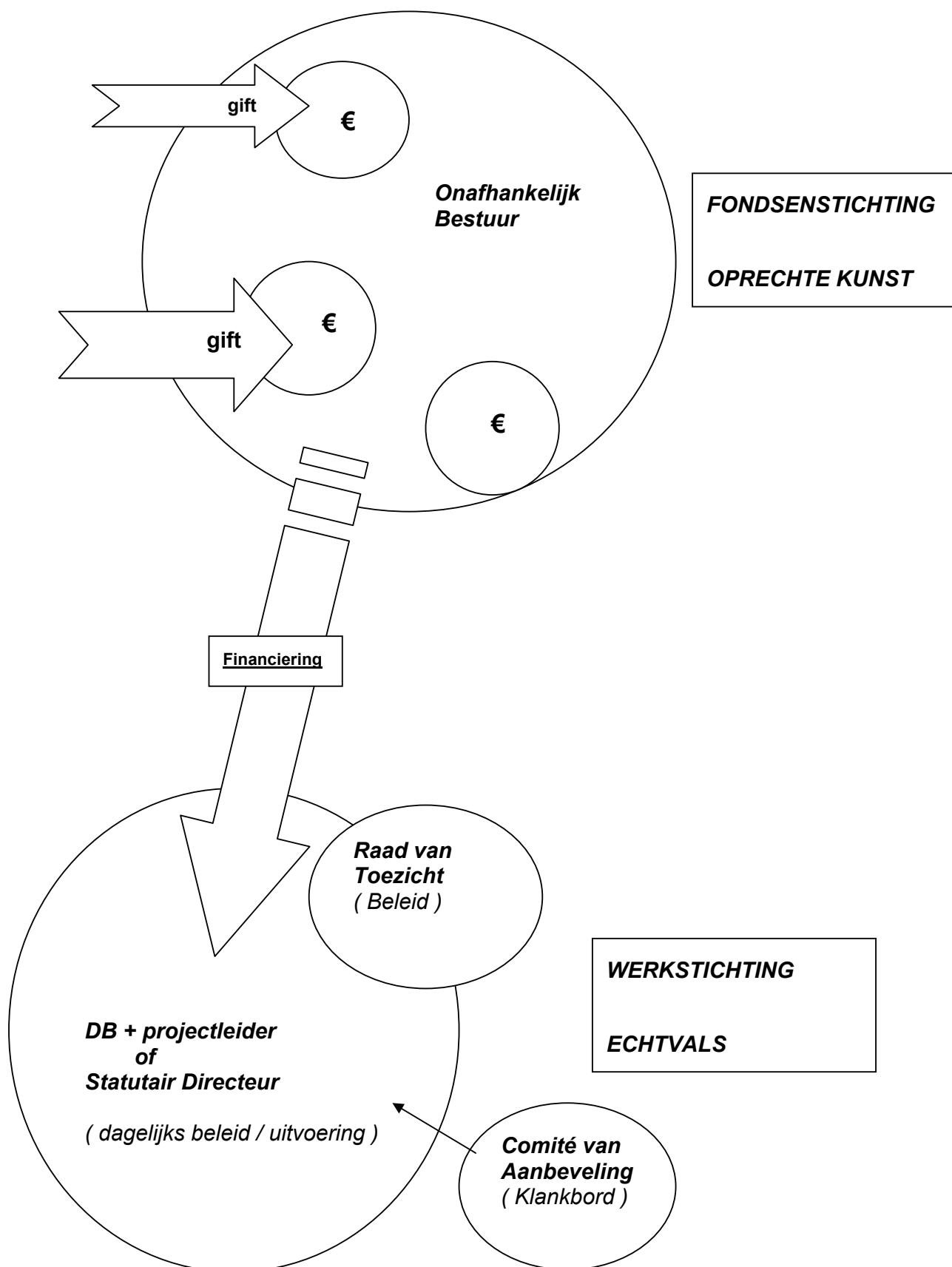
3. *Bestuur*

3.a. *Variant Dagelijks Bestuur*

- drie personen
- competenties: bestuurlijk, organisatie, kunst, financiën, communicatie
- namen: ??

3.B. *Variant statutair Directeur*

- één persoon
- competenties: bestuurlijk, organisatie, kunst, financiën, communicatie
- namen: ??

PLAN ACTIVITEITEN - COMMUNICATIE STICHTING ECHTVALS 2007

		<i>Kosten</i>
Algemeen		
Oprichting Stichting		18.600
	Advies	500
	Notariaat	500
	Huisstijl	7.500
	KvK	100
	Productie	10.000
Buro		27.000
	Algemeen	2.000
	Projectleider (500 uur)	25.000
Communicatie		3.500
	Adressenbestand	2.000
	Persbericht	500
	Affiches	1.000
Financien		1.000
	Subsidieaanvragen	500
	Accountant	500
Specifiek		
Prijvraag		14.000
	Jurykosten	1.000
	Prijs	7.500
	Pers	500
	Bundel productieksoten	5.000
Symposium		20.000
	Organisatiekosten	5.000
	Gastenkosten	5.000
	Locatie	3.000
	Sprekers	5.000
	PR	2.000
Manifestatie		30.000
	Onderdelen ad € 5.000	25.000
	PR	5.000
	Bijdragen derden	
Totaal		114.100

PLAN ACTIVITEITEN - COMMUNICATIE STICHTING ECHTVALS 2007**Algemeen**

Oprichting Stichting	27.500
----------------------	--------

Buro	
------	--

Communicatie	
--------------	--

Financien				65.000
	Subsidies	<i>Provincies</i>	4.000	
		<i>Gemeenten</i>	3.000	
		<i>Fondsen</i>	35.000	
		<i>Bedrijven</i>	20.000	
		<i>Particuleren</i>	3.000	

Specifiek

Prijvraag	
-----------	--

Symposium	5.000
-----------	-------

Manifestatie	5.000
--------------	-------

15.000

Totaal	117.500
---------------	----------------

ACTIVITEITEN – COMMUNICATIE

Plan van aanpak Stichting EchtVals

April 2007

A. Oprichting van de Stichting EchtVals

Huisstijl traject

- Naam
- Logo
- Briefpapier etc
- Visitekaartjes
- Website

Kostenraming: Ijsbrand

B. Communicatie

Optimaal gebruik maken van website en e-mail

Basis is uitgebreid en compleet adressenbestand (NAW, telefoon)
email als het communicatiemiddel

- nieuw en media
- juristen
- wetenschap
- musea
- politiek
- overheid
- verzekeringen
- kunsthandel

Daarnaast in traject prijsvraag en symposium: persbericht, affiches

Uitvoering: Buro van de Stichting
Kostenraming

C. Financiën

Subsidieaanvragen

- voor het werk van de stichting in zijn algemeenheid (doelsubsidie)
- voor specifieke onderdelen, zoals de prijsvraag en onderdelen van een manifestatie (projectsubsidie)

Definieren aanvragende partij: Fonds en / of Stichting

Selectie fondsen

Verzorgen van de aanvragen

D. Prijsvraag

Reglement maken en jury installeren

Prijsvraag bekendmaken

Persbericht

Bundel / Boek

- eigen beheer of uitgever
- wijze van uitgeven
- publiek

Organisatievorm voor dit traject vaststellen

Hoogte prijs vaststellen

(Bijdrage aan) productiekosten bundel

E. Symposium

Globale opzet van inhoud en vorm symposium kiezen

Doelgroep en publiek kiezen

Uitnodigingsbeleid

Plaats, Tijd en Duur vaststellen

Samenwerkingspartners : Groninger Forum ?

Vaststellen wie verantwoordelijk wordt voor:

- inhoud
- organisatie

Budgetteren

Uitnodigingen maken

Affiches

F. Manifestatie

Globale opzet van doel en inhoud manifestatie kiezen

Definieren samenhang symposium en manifestatie

Vertaling van deze keuzes in plan van aanpak in onderdelen

PR-campagne

Doelgroep en publiek kiezen

Keuze samenwerkingspartners

Plaats, Tijd en Duur vaststellen

Vaststellen wie verantwoordelijk wordt voor:

- inhoud van de verschillende onderdelen
- organisatie van de verschillende onderdelen
- PR totaal en onderdelen

Budgetteren

Uitnodigingen maken

Affiches

Vs250407

Heden,

tweeduizend en zeven,

verschenen voor mij, mr. Erwin Akkerman, notaris te Zuidlaren

De comparanten verklaarden hierbij een stichting in het leven te roepen en daarvoor vast te stellen de navolgende

-----STATUTEN

NAAM, ZETEL EN DUUR.

Artikel 1.

1. De stichting draagt de naam: Stichting Oprechte Kunst.
2. Zij heeft haar zetel te Groningen.
3. De stichting is opgericht voor onbepaalde tijd.

DOEL.

Artikel 2.

2.1. De Stichting Oprechte Kunst stelt zich in het algemeen ten doel middels fondsvorming financiële ondersteuning te geven aan al datgene dat bijdraagt tot het beschermen en in stand houden van het nationale kunstbezit door het te vrijwaren tegen aantasting middels het vervaardigen en op de markt brengen en doen verhandelen van vervalsingen in alle voorkomende vormen. De Stichting richt zich daarbij in het bijzonder, doch niet uitsluitend, op de 20^e en 21^e eeuwse schilderkunst van de hand van Nederlandse kunstenaars (in het bijzonder maar niet uitsluitend).

Zulks voor zover dat binnen Nederland onderdeel uitmaakt van particuliere verzamelingen en bedrijfsverzamelingen, onderdeel uitmaakt van het bezit en aanbod van galerieën, dan wel verhandeld wordt via veilinghuizen en kunsthandel.

2.2. De Stichting Oprechte Kunst tracht dit doel te bereiken door het aantrekken en beheren van fondsgelden ter beschikking gesteld door derden, aansluitend op de algemene doelstelling van de stichting:

- het aantrekken en beheren van fondsgelden ter beschikking gesteld door derden, ten behoeve van specifieke projecten passend binnen de algemene doelstelling van de stichting
- het, zo nodig, mede financieren van activiteiten van derden welke tot doel hebben het in de openbaarheid brengen van de problematiek van vervalsingen, het effectief tegengaan van het ontstaan daarvan, dan wel terugdringen van de handel in vervalsingen.

2.3. de stichting beoogt te zijn een door de fiscale overheid aangemerkte instelling van algemeen maatschappelijk nut, zoals bedoeld in artikel 6.33, eerste lid, onderdeel b van de Wet Inkomstenbelasting 2001, juncto de Uitvoeringsregeling Belastingdienst 2003.

De kerncriteria, welke behoren tot die kwalificatie van “algemeen maatschappelijk nut” zijn vermeld in artikel 41 a van laatstgenoemde uitvoeringsregeling.

Daarvan zijn met name te noemen:

2.3.1. de stichting heeft **geen winstoogmerk**; dit blijkt onder meer uit haar feitelijke werkzaamheid

2.3.2. de stichting dient slechts **het algemeen belang**; dat blijkt uit haar feitelijke functioneren;

2.3.3. slechts de **stichting zelf kan via haar bestuur beschikken** over haar eigen vermogen. Ook in (fiscale) transparantie bezien, hebben derden geen beslissings-invloed op deze beschikkingsmacht.

2.3.4. de stichting houdt zich slechts bezig met de uitvoering van haar doelstelling zij zal daartoe een **adequate vermogenspositie** kunnen aanhouden.

2.3.5. de **leden van organen van de stichting ontvangen** geen andere beloning dan een kostenvergoeding en een niet bovenmatig vacatiegeld.

2.3.6. de stichting beschikt over een **actueel beleidsplan**, waarin de werkzaamheden zijn vermeld, de wijze van werving van gelden, het vermogensbeheer en de besteding van dat vermogen; Het plan betreft een meerjarenbeleidsplan, dat voor minstens drie jaar is vastgesteld.

2.3.7. de kosten van **fondswerving en de beheerkosten** staan in een redelijke verhouding tot de bestedingen ten behoeve van de stichting.

2.3.8. **het liquidatiesaldo bij opheffing** van de stichting als rechtspersoon, zal slechts toekomen aan een instelling, soortgelijk aan de onderhavige stichting, danwel een algemeen maatschappelijk nuttig doel dienen.

2.3.9. voorts zijn relevant **alle wettelijke richtlijnen en fiscale regelgeving**, die annex zijn met het inrichten van de statuten van een rechtspersoon, welke het algemeen maatschappelijk nut tot doelstelling heeft.

2.3.10 tenslotte voldoet de stichting volledig aan de criteria, vastgelegd door het **CBF (Centraal Bureau Fondswerving)**, de zogenoemde CBF-keur.

2.4. **de stichting bezit de kwalificatie “algemeen maatschappelijk nuttige instelling”** en is door de betreffende fiscale autoriteiten als zodanig aangemerkt.

2.5. **de externe communicatie van de stichting** geeft inzicht in de doelstelling en de realisatie ervan. De stichting is verplicht deze informatie actueel te houden, en deze te allen tijde beschikbaar te stellen.

VERMOGEN.

Artikel 3.

Het vermogen van de stichting zal worden gevormd door:

- a. subsidies en donaties;
- b. schenkingen, erfstellingen en legaten;
- c. alle andere verkrijgingen en baten.

BESTUUR.

Artikel 4.

1. Het bestuur van de stichting bestaat uit tenminste vijf leden en wordt voor de eerste maal bij deze akte benoemd. De leden hebben geen familie- of vergelijkbare relaties. Ieder der leden heeft een stem. Er kunnen bestuursleden zijn, die worden benoemd door een aan de stichting gelieerde instelling. De onafhankelijke leden van het bestuur vormen echter steeds minimaal twee/derde gedeelte van het aantal bestuurders.
Het aantal leden wordt, met inachtneming van het in de vorige zin bepaalde, door het bestuur met algemene stemmen vastgesteld.
2. Het bestuur kiest uit zijn midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester.
3. Bij het ontstaan van één (of meer) vakature(s) in het bestuur, zullen de overblijvende bestuursleden met algemene stemmen (of zal het enige overblijvende bestuurslid) binnen twee maanden na het ontstaan van de vakature(s) daarin voorzien door benoeming van één (of meer) opvolger(s). De leden van het bestuur treden periodiek af. Benoemingen en herbenoemingen geschieden voor een periode van maximaal vijf jaren.
4. Mocht(en) in het bestuur, om welke reden dan ook, één of meer leden ontbreken, dan vormen de overblijvende bestuursleden of vormt het enige overblijvende bestuurslid niettemin een wettig bestuur, behoudens het bepaalde in artikel 7.
5. De leden van het bestuur genieten geen beloning voor hun werkzaamheden.
Zij hebben wel recht op vergoeding van de door hen in de uitoefening van hun functie gemaakte kosten.
6. Het bestuur waakt tegen verstrengeling van belangen tussen die van de stichting en die van de bestuursleden en/of medewerkers. Bij strijdigheid van belangen dienen betrokkenen zich van besluitvorming en stemming te onthouden.

BESTUURSVERGADERINGEN EN BESTUURSBESLUITEN.

Artikel 5.

1. De bestuursvergaderingen worden gehouden te Groningen. Het bestuur is bevoegd ook elders te vergaderen.
2. Ieder half jaar wordt tenminste één vergadering gehouden.
3. Vergaderingen zullen voorts telkenmale worden gehouden, wanneer de voorzitter dit wenselijk acht of indien één der andere bestuursleden daartoe schriftelijk en onder nauwkeurige opgave van te behandelen punten aan de voorzitter het verzoek richt.

Indien de voorzitter aan een dergelijk verzoek geen gevolg geeft in dier voege, dat de vergadering niet kan worden gehouden binnen drie weken na het verzoek, is de verzoeker bevoegd zelf een vergadering bijeen te roepen met inachtneming van de vereiste formaliteiten.

4. De oproeping tot de vergadering geschiedt, behoudens het in lid 3 bepaalde, door de secretaris, tenminste zeven dagen tevoren, de dag der oproeping en die der vergadering niet meegerekend, door middel van oproepingsbrieven. Dit kan in gedigitaliseerde vorm geschieden.
5. De oproepingsbrieven vermelden, behalve plaats en tijdstip van de vergadering, de te behandelen onderwerpen.
6. Zolang in een bestuursvergadering alle in functie zijnde bestuursleden aanwezig zijn, kunnen geldige besluiten worden genomen over alle aan de orde komende onderwerpen, mits met algemene stemmen, ook al zijn de door de statuten gegeven voorschriften voor het oproepen en houden van vergaderingen niet in acht genomen.
7. De vergaderingen worden geleid door de voorzitter van het bestuur.
Bij diens afwezigheid wijst de vergadering zelf haar voorzitter aan.
8. Van het verhandelde in de vergaderingen worden notulen gehouden door de secretaris of door één der andere aanwezigen, door de voorzitter daartoe aangezocht.
De notulen worden vastgesteld en getekend door degenen die in de vergadering als voorzitter en secretaris hebben gefungeerd.
9. Het bestuur kan ter vergadering alleen dan geldige besluiten nemen indien de meerderheid zijner in functie zijnde leden ter vergadering aanwezig of vertegenwoordigd is.
Een bestuurslid kan zich ter vergadering door een mede-bestuurslid laten vertegenwoordigen onder overlegging van een schriftelijke, ter beoordeling van de voorzitter der vergadering voldoende, volmacht.
Een bestuurslid kan daarbij slechts voor één mede-bestuurslid als gevolmachtigde optreden.
10. Het bestuur kan ook buiten vergadering besluiten nemen, mits alle bestuursleden in de gelegenheid zijn gesteld schriftelijk, daaronder begrepen via enig ander (tele) communicatiemiddel hun mening te uiten. Van een aldus genomen bestuursbesluit wordt onder bijvoeging van de ingekomen antwoorden door de secretaris een door hem ondertekend relaas opgemaakt, dat na mede-ondertekening door de voorzitter bij de notulen wordt gevoegd.
11. Ieder bestuurslid heeft het recht tot het uitbrengen van één stem. Voorzover deze statuten geen grotere meerderheid voorschrijven worden alle bestuursbesluiten genomen met volstrekte meerderheid der geldig uitgebrachte stemmen.
12. Alle stemmingen ter vergadering geschieden mondeling, tenzij de voorzitter een schriftelijke stemming gewenst acht of één der stemgerechtigden dit voor de stemming verlangt.
Schriftelijke stemming geschiedt bij ongetekende gesloten briefjes.
13. Blanco stemmen worden beschouwd als niet te zijn uitgebracht.
14. Bestuursbesluiten, met name die, welke betrekking hebben op fondswervingen en besteding van gelden conform de doelstelling van de stichting, bevatten nadere informatie omtrent:
 - 14.a. duidelijke beschrijving verantwoordelijkheden aangaande bestedingen;
 - 14.b. afwijkingen van bestedingen, gelet op begrotingen, worden door een specifiek bestuursbesluit afgedekt.
 - 14.c. bestuursbesluiten geven heldere contouren aan van taak, onderliggende besluitnoodzaak, verantwoordelijkheden en doelstellingstoetsing.
15. In alle geschillen omtrent stemmingen, niet bij de statuten voorzien, beslist de voorzitter.

BESTUURSBEVOEGDHEID EN VERTEGENWOORDIGING.

Artikel 6.

1. Het bestuur is belast met het besturen van de stichting.
2. Het bestuur is bevoegd tot het sluiten van overeenkomsten, tot het kopen, vervreemden of bezwaren van registergoederen.
3. Het bestuur is niet bevoegd tot het sluiten van overeenkomsten, waarbij de stichting zich als borg of hoofdelijk mede-schuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidsstelling voor een schuld van een derde verbindt.

Artikel 7.

1. Het bestuur vertegenwoordigt de stichting **in en buiten rechte**, voorzover uit de wet niet anders voortvloeit.
2. **Bovendien** kan de stichting **in en buiten rechte** worden vertegenwoordigd door de voorzitter en de secretaris tezamen.
In geval van ontstentenis of belet van de voorzitter of de secretaris (in dit laatste geval) wordt de stichting vertegenwoordigd door hun vervangers: de penningmeester (vervanger van de voorzitter) en een ander bestuurslid (vervanger van de secretaris).

EINDE BESTUURSLIDMAATSCHAP.Artikel 8.

Het bestuurslidmaatschap eindigt door het overlijden van het bestuurslid, bij verlies van het vrije beheer over zijn vermogen, bij ontslag danwel schorsing door een bestuursbesluit, bij schriftelijke ontslagneming (bedanken), alsmede bij ontslag op grond van artikel 298 boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Voormeld ontslag en schorsing dient te geschieden bij eenstemmig besluit van de resterende bestuursleden, in een vergadering waarbij **alle** (resterende) bestuursleden aanwezig of vertegenwoordigd zijn.

BOEKJAAR EN JAARSTUKKEN.Artikel 9.

1. Het boekjaar van de stichting is gelijk aan het kalenderjaar. Het eerste boekjaar loopt van datum van oprichting tot ultimo tweeduizend en acht.
2. Per het einde van ieder boekjaar worden de boeken der stichting afgesloten.
Daaruit worden door de penningmeester een balans en een staat van baten en lasten over het geëindigde boekjaar opgemaakt, welke jaarstukken binnen zes maanden na afloop van het boekjaar aan het bestuur worden aangeboden.
3. De jaarverslaggeving is ingericht conform de Richtlijn Verslaggeving Fondsenwervende instellingen. Daarbij zullen de elementen beleid, communicatie, waarborging van de kwaliteit van de organisatie en besteding van de middelen in relatie tot de doelstelling duidelijk in het verslag tot uiting worden gebracht.
4. De jaarrekening is voorzien van een passende accountantsverklaring.
5. Het jaarverslag is openbaar en wordt desgewenst tegen betaling aan geïnteresseerden beschikbaar gesteld.
6. De jaarstukken worden door het bestuur vastgesteld.

REGLEMENT. LIJST VAN COURANTE BESLUITEN.Artikel 10.

1. Het bestuur is bevoegd een reglement vast te stellen, waarin die onderwerpen worden geregeld, welke niet in deze statuten zijn vervat.
2. Het reglement mag niet met de wet of deze statuten in strijd zijn.
3. Het bestuur is te allen tijde bevoegd het reglement te wijzigen of op te heffen.
4. Het reglement heeft bij voorkeur de vorm van een lijst van courante bestuursbesluiten, waaruit met name het bestuursbeleid kan worden gekend.
5. Op de vaststelling, wijziging of opheffing van het reglement of de voormelde besluitenlijst, is het bepaalde in artikel 11 lid 1 van toepassing.

STATUTENWIJZIGING.Artikel 11.

1. Het bestuur is bevoegd deze statuten te wijzigen. Het besluit daartoe moet worden genomen met algemene stemmen in een gecombineerde vergadering, waarin alle bestuursleden aanwezig of vertegenwoordigd zijn, zonder dat in dit orgaan enige vakature bestaat.
2. De wijziging moet op straffe van nietigheid bij notariële akte tot stand komen.
3. Het bestuur is verplicht een authentiek afschrift van de wijziging, alsmede de gewijzigde statuten neer te leggen ten kantore van het Openbaar Stichtingenregister, gehouden door de Kamer van Koophandel en Fabrieken binnen wiens gebied de stichting haar zetel heeft.

ONTBINDING EN VEREFFENING.Artikel 12.

1. Het bestuur is bevoegd de stichting te ontbinden. Op het daartoe te nemen besluit is het bepaalde in artikel 11, lid 1 van toepassing.
2. De stichting blijft na haar ontbinding voortbestaan, voorzover dit tot vereffening van haar vermogen nodig is.
3. De vereffening geschiedt door het bestuur.
4. De vereffenaars dragen er zorg voor, dat van de ontbinding van de stichting inschrijving geschiedt, bedoeld in artikel 11, lid 3.
5. Gedurende de vereffening blijven de bepalingen van deze statuten zoveel mogelijk van kracht.
6. Een eventueel batig saldo van de ontbonden stichting moet worden besteed ten behoeve van een instelling als bedoeld in artikel 6.33, eerste lid, onderdeel b van de wet Inkomstenbelasting 2001, danwel op enigerlei andere wijze waarmee het algemeen belang wordt gediend. Bij die besteding is de besluitrichting zoveel mogelijk in overeenstemming met het doel van de ontbonden stichting.
7. Na afloop van de vereffening blijven de boeken en bescheiden van de ontbonden stichting gedurende dertig jaren berusten onder de jongste vereffenaar.

KLACHTENPROCEDURE.

Artikel 13.

De stichting beschikt over een klachtenprocedure. De regels die hiervoor gelden, worden op verzoek verstrekt aan belanghebbenden.

SLOTBEPALING.

Artikel 14.

In alle gevallen, waarin zowel de wet als deze statuten niet voorzien, besluit het bestuur.

Tenslotte verklaarden de comparanten, dat voor de eerste maal tot bestuurders van de stichting worden benoemd:

tot voorzitter mr Eugene Jurgens *

tot secretaris mr Rob Spronk *

tot penningmeester Ijsbrand van Leeuwen *

en twee leden:

Jan Havinga en

Johan Meijering.

De comparanten verklaarden verder nog:

- partijen zijn door mij, notaris, gewezen op de gevolgen die uit onderhavige akte voortvloeien of kunnen voortvloeien;
- partijen hebben voor de ondertekening van de onderhavige akte een ontwerp daarvan ontvangen.

De comparanten zijn mij, notaris, bekend.

WAARVAN AKTE, in minuut opgemaakt, is verleden te Zuidlaren op de datum in het hoofd dezer akte gemeld.

Na zakelijke opgave van de inhoud van deze akte aan de comparanten en een toelichting daarop, hebben deze eenparig verklaard van de inhoud van deze akte te hebben kennisgenomen en op volledige voorlezing daarvan geen prijs te stellen.

Vervolgens is deze minuut-akte na beperkte voorlezing ondertekend door de comparanten en mij, notaris.

* na bespreking en accoord betrokkene

drs. J.L.Meijering
Nieuwe Boteringestraat 47-9
9712 PH Groningen

Tel. 050 - 3118888
06 - 53728157

Aan:

de Provinciale Staten
T.a.v. John Berkhout, Griffier
Martinikerkhof 12
9700 AP GRONINGEN

Groningen, 3 juni 2007

Geachte heer Berkhout,

Op woensdag 13 juni a.s. ben ik voornemens om mijn dossier "Altink-affaire I en II in vogelvlucht" beschikbaar te stellen aan de Provinciale Staten van de provincie Groningen. Dit omvangrijke dossier geeft een beschrijving van ontstane problemen van ons culturele erfgoed "De Groninger Ploeg", periode 25 mei 1991 t/m 13 juni 2007.

Dit erfgoed wordt in toenemende mate bedreigd door 'vervalsingen' en de handel in 'valse' Ploegwerken.

Met de provincie Groningen als belangrijke subsidie-verstrekker en met een belangrijke taak om onze culturele erfgoederen te beschermen, stel ik het ten zeerste op prijs om het eerste exemplaar persoonlijk te mogen overhandigen aan de voorzitter van de Provinciale Staten, de heer Hans Alders. Gaarne verneem ik of dit mogelijk is en zo ja of dit op woensdagmiddag 13 juni a.s. schikt. En telefonisch verzoek heb ik onlangs reeds gedaan bij de secretaresse van de heer Alders.

Gaarne vernemend en met vriendelijke groet,

Johan L. Meijering

Altink-Affaire: Feiten op een rij gezet, periode 1991 t/m 2007

De “Altink-Affaire” is jarenlang – vanaf 1991 – zowel regionaal als landelijk in het nieuws (zie hoofdstukken 9 t/m 12). De belangrijkste momenten op een rij gezet:

Altink-Affaire I, periode mei 1991 t/m september 1995

- 25 mei 1991 “Valse Altinks duiken op in de kunstwereld”
(Citaat publicatie Nieuwsblad v.h.Noorden)

- 6 juni 1991 Sotheby's, het Haags Venduehuis en een particulier doen aangifte wegens **po-ging tot oplichting door het echtpaar Van Loenen uit Beilen**, in de media ook wel het “**Altink-echtpaar**” genoemd.

- 13 juli 1992 Inval door de politie in de boerderij van het echtpaar Van Loenen.
Van Loenen wordt verdacht van het vervalsen dan wel verhandelen van valse schilderijen en aangehouden. Hij wordt **vier dagen voor verhoor vastgehouden in Amsterdam**.
Tevens worden in zijn boerderij 31 schilderijen in beslaggenomen.

- 14 juli 1992 Twee getuigen-deskundigen, galeriehoudster mevr. Renée Smithuis uit Casticum en Cees Hofsteenge, kunsthandelaar en Ploegspecialist uit Groningen, komen los van elkaar – in aanwezigheid van drie rechercheurs – tot een identiek oordeel over elk van de schilderijen.
Zij constateren 28 valse werken (slechts drie voorstellingen authentiek!).

- 17 juli 1992 Van Loenen wordt vrij gelaten.

- jan. 1993 Van Loenen ontvangt zijn 31 in beslaggenomen schilderijen van Justitie Amsterdam terug.

- maart 1993 Wegens onvoldoende aanwijzing van schuld seponereert Justitie deze zaak.

- 2 aug. 1993 Op verzoek van het echtpaar Van Loenen geeft register-makelaar/taxateur Auke van der Werff uit Oudeschild (Texel) een **voorlopig** taxatierapport af voor 12 schilderijen, uitsluitend t.b.v. een verzekering.
Onderaan de beide bladzijden van dit rapport vermeldt hij:
“Uitsluitend voor verzekeringsdoeleinden. Niet bruikbaar voor commerciële doel-

einden.” Tevens geeft hij in een **afzonderlijke brief**, gedateerd op 2 augustus 1993, een **toelichting**.

Enige citaten uit deze begeleidende brief:

“De herkomst van een zo grote partij Altinks is te vaag en de amateuristische manier van inlijsten – om iets authentiek te doen lijken – **klopt van geen kant**. Bijgaande verzekeringstaxatie beschouw ik dan ook als **voorlopig**, om u toch de gelegenheid te geven de werken te verzekeren, mits uiteraard de verzekeringsmaatschappij dit op deze wijze aanvaard.”

N.B. Van der Werff trekt bovenvermeld rapport na enige dagen in, omdat er ernstige twijfels begonnen te rijzen over de authenticiteit van de werken. Op 17 mei 2003 bevestigt hij dit schriftelijk. Citaat: “Ik heb hem (Van Loenen) een brief gestuurd en verzocht de rapporten terug te sturen. Nooit gebeurd.”

- okt. 1993 Van Loenen ontvangt een schadevergoeding van Justitie.
- 10 febr. 1994 **“Expert: Van Loenen misbruikt taxatierapport”**
(Citaat publicatie “Nieuwsblad v.h. Noorden”)
“Van der Werff baseert zich op de informatie van twee mensen aan wie Van Loenen doeken uit het “verdachte” Altink-twaalfstal zou hebben aangeboden, met een kopie van de taxaties. Ze wisten niet dat het slechts verzekeringstaxaties waren. **Dat heeft Van Loenen op de kopieën weggelaten**. Dat is heel kwalijk en getuigt van uitermate onzorgvuldig gedrag.”
- 30 april 1994 Heropening onderzoek naar aanleiding van een klacht op grond van artikel 12 Wetboek van Strafvordering wegens het uitblijven van een strafvervolgning tegen Van Loenen. Klacht ingediend door galeriehoudster Renée Smithuis uit Castricum en kunsthandelaar Cees Hofsteenge uit Groningen (getuigen-deskundigen).

Citaat uit het “Nieuwsblad van het Noorden” d.d. 1 maart 1994:

“Procureur-Generaal P.M.Brilman heeft het hof namelijk geadviseerd het verzoek af te wijzen. Hij vindt het aannemelijk dat Van Loenen zich schuldig heeft gemaakt aan een misdrijf, maar er is onvoldoende wettig en overtuigend bewijs voor een strafzaak, stelt hij”

Citaat uit “Origine”, nummer 1, d.d. 4 februari 1994, pagina 62 en 63

“Maar steeds ging het om dezelfde kleine man met grote baard: de Beilense kunstschilder Cor van Loenen. En steeds ging het om vervalsingen. De kranten stonden er vol van. Van Loenen werd aangehouden en gearresteerd. Eenendertig schilderijen werden bij hem in beslaggenomen. Twee jaar later heeft hij de schilderijen terug. De “zaak” is geseponeerd. **Van Loenen kraait victorie in de regionale pers. Wat vals heet, noemt hij nu echt.”**

sept. 1995 Het Gerechtshof Amsterdam seponeert de rechtszaak tegen Van Loenen opnieuw wegens onvoldoende wettig en overtuigend bewijs voor een strafzaak.

Twee citaten uit het Hollands Dagblad, d.d. 27 september 1995:

“Het was zelfs bekend waar Van Loenen het oude gebruikte linnen met oude spelatten kocht”

en

“Het is de taak van justitie om systematische kunstvervalsing en ontwijking van de kunsthandel op te sporen en te veroordelen. Nu is door een onbeholpen aanpak een beroepsvervalser de dans ontsprongen.”

Conclusie ALTINK-Affaire I :

- De kunstschilder Cor van Loenen uit Beilen wordt jarenlang (1991 t/m 1995) verdacht van het vervalsen dan wel handelen in vervalste Ploegwerken;
- **Hij ontvangt in januari 1993 – als eigenaar – de 31 bij hem in beslaggenomen kunstwerken van Justitie Amsterdam terug.** Twee getuigen-deskundigen bestempelen – onafhankelijk van elkaar – 28 schilderijen als vals.
- In zowel de regionale als landelijke pers verkondigt hij daarna – samen met diens advocaat Mr. E.J.A. Schönfeld uit Assen – **dat alle werken authentiek zijn**;
- Het echtpaar Van Loenen biedt vanaf 1993 hun (valse) schilderijen – via advertenties – te koop aan;
- Ter ondersteuning van hun verkoopactiviteiten en als bewijs van echtheid ge(mis)bruiken zij onder meer een door Auke van der Werff uit Oudeschild (Texel) op 2 augustus 1993 uitsluitend voor verzekeringsdoeleinden **voorlopig opgesteld** en enige dagen later **INGETROKKEN** taxatierapport.

JAREN LATER ...

Altink-Affaire II, periode 1997 t/m 2007

- 1997 Via een kunstverzamelaar komt kunstliefhebber Meijering in contact met het werk van kunstschilder Cor van Loenen en neemt vervolgens contact met hem op.
(**N.B.** Meijering had voorheen nooit van Cor van Loenen gehoord. Ook kende hij de zgn. “Altink-affaire” niet!)
- 1998 In 1998 bezoekt Meijering regelmatig het echtpaar van Loenen op hun boerderij in Beilen en koopt – veelal via ruilingen met gesloten beurs – door Van Loenen geschilderde en met diens naam gesigioneerde schilderijen.
Door de regelmatige contacten ontstaat er een vriendschapsband.
- 1999/2000 In deze sfeer van vertrouwelijkheid vertelt het echtpaar Van Loenen aan Meijering, dat hen in het verleden een zeer groot onrecht is aangedaan, dat Cor van Loenen volkomen ten onrechte is beschuldigd van het vervalsen van werken van de schilder Jan Altink, dat hij is aangehouden door de politie en 4 dagen heeft vastgezeten, dat er onderzoek is gedaan door het Rijkslaboratorium, dat er een rechtszaak is geweest, dat alle in beslaggenomen werken absoluut goed zijn, dat hij gerehabiliteerd is en dat hij van Justitie een schadevergoeding heeft ontvangen. Ter bevestiging geven zij een kopie van een artikel uit de “Beiler Courant” van 27 januari 1993: “Schilderijen Jan Altink weer terug bij familie Van Loenen”. Ondanks een financiële genoegdoening van het Openbaar Ministerie, zou deze kwestie de Van Loenens zeer veel geld hebben gekost. Wegens gebrek aan financiële middelen en het feit dat zij hun boerderij willen verbouwen (nieuw dak en atelier) wenst het echtpaar van Loenen over te gaan tot verkoop van enige “Ploeg-schilderijen” uit hun privé-kunstverzameling.

Meijering raakt overtuigd van het relaas van het echtpaar Van Loenen en koopt in eerste instantie, begin 1999 een tweetal “Ploeg-schilderijen”, gesigioneerd “J.Altink”.

Ter ondersteuning van hun verhaal overhandigen zij Meijering een kopie van een door de beëdigd makelaar/taxateur in kunst Auke van der Werff opgemaakt taxatierapport, gedateerd 2 augustus 1993. De beide schilderijen worden genoemd in dit rapport.

N.B. Later blijkt, dat deze twee schilderijen behoren tot de 28 schilderijen die door de beide getuigen-deskundigen Smithuis en Hofsteenge als “vals” waren bestempeld. **Ook blijkt later, dat Van der Werff bij dit taxatierapport een bij begeleidende brief had gemaakt. Deze brief is niet door het echtpaar Van Loenen aan kunstliefhebber Meijering getoond. Ook is daar geen melding van gemaakt!**

Het echtpaar Van Loenen vertelt Meijering dat de top-expert Van der Werff en volgens het echtpaar oud-directeur van veilinghuis Sotheby's Amsteram, deze werken als authentieke werken heeft getaxeerd en gewaardeerd.

N.B. Meijering had niet eerder van Auke van der Werff gehoord!

Mede op basis van dit taxatierapport (**later blijkt dat dit rapport door Van der Werff is ingetrokken !**) en het overtuigende relaas van het echtpaar besluit Meijering over te gaan tot aankoop van deze twee schilderijen. In de loop van 1999 en 2000 koopt verzamelaar Meijering uiteindelijk in goed vertrouwen van – het inmiddels bevriende echtpaar – tien “Ploegwerken”

(**N.B.** Op dat moment was bij de verkopers bekend, dat deze “vals” waren.)

De echtheid van alle tien schilderijen wordt zowel mondeling als schriftelijk door het echtpaar Van Loenen bevestigd! Ook werd – ter bevestiging van de echtheid van de schilderijen een terugkoop-regeling schriftelijk vastgelegd!

7 dec. 2001 **“En weer waren de Altinks vals”**
(publicatie “Nieuwsblad van het Noorden”)

Twee citaten:

“Feit is wel dat er sinds 1995 een collectie met **honderden “onbekende” Ploegwerken spoorloos** is. In april van dat jaar werd de kunstcollectie van de Hoogezandster zakenman en kunstminnaar Desi Zwaneveld, met daarin die Ploegwerken, door de fiscus in beslag genomen. De waarde van de doeken bleek uiteindelijk enkele duizenden guldens te zijn. Oftewel: het gros was “niet goed”, oordeelden de door de fiscus ingehuurde experts”

en

“Regelmatig wordt de stad-Groninger in De Ploeg gespecialiseerde kunsthandaar Richard ter Borg voor zijn expertise ingehuurd door veilinghuizen in het westen. «Laatst moest ik **vijftig Ploegschilderijen taxeren** voor een veilinghuis in het westen. **Geen één was goed.** De eigenaar kwam uit Groningen.»”

15 jan. 2002 Tentoonstelling schilderijen Cor van Loenen in het streekmuseum Bellingwolde. Meijering organiseert voor zijn “vriend” Cor van Loenen van 15 januari tot en met 3 mei 2002 een overzichtstentoonstelling (geen verkoop-tentoonstelling!) met uitsluitend schilderijen van de hand van Cor van Loenen. Deze tentoonstelling wordt door Meijering officieel geopend. Tevens geeft hij voor zijn (toenmalige) “vrienden” een voorstelling Argentijnse Tango. Aangezien Cor van Loenen zelf op dat moment niet over voldoende schilderijen beschikt, leent Meijering aan Cor van Loenen ca. 15 werken (“echte Van Loenens”) uit, die volledig zijn eigendom zijn en door hem waren betaald. Na deze tentoonstelling komt Meijering erachter dat Cor van Loenen tijdens deze

tentoonstelling of kort daarna, 4 á 5 werken zonder diens toestemming heeft verkocht aan bezoekers van het museum. De opbrengst daarvan behield hij. De door hem verkochte werken heeft hij later (zonder overleg met Meijering) gecompenseerd met andere door hem geschilderde werken van dezelfde afmetingen.

N.B. Meijering liet de gepleegde verduistering door Cor van Loenen opnemen in het proces-verbaal van aangifte op 16 augustus 2004.

2002 Meijering wordt geconfronteerd met het feit, dat de 10 door hem aangekochte “Ploegschilderijen” van het echtpaar Van Loenen naar alle waarschijnlijkheid vals zijn en besluit zich te verdiepen en een onderzoek in te stellen. Om de financiële exploitatietekorten van het door hem opgerichte culturele centrum La Pasión en de kosten van verbouw van dit centrum in Groningen, had hij inmiddels deze schilderijen verkocht.

Na de verkoop komt de nieuwe eigenaar via een expert erachter, dat deze schilderijen vals zijn. Meijering wordt op de hoogte gesteld, deelt de nieuwe eigenaar mede, dat hij volkomen te goeder trouw heeft gehandeld, biedt zijn oprechte excuses aan en draait deze transactie terug en wordt na betaling van de schilderijen weer eigenaar (**van de valse schilderijen**).

Een zestal deskundigen verklaren nadien – **ieder afzonderlijk** – dat deze tien schilderijen niet van de hand zijn van diegene wiens naam op het schilderij staat afgebeeld.

30 jan. 2003 Meijering stelt het echtpaar Van Loenen per aangetekend schrijven op de hoogte van het feit, dat de tien door hun verkochte “Ploegwerken” “vals” zijn en vordert restitutie van de koopsom, vermeerderd met de wettelijke rente. Het echtpaar Van Loenen blijkt niet bereid – in tegenstelling tot de gemaakte mondelinge en schriftelijke afspraken – de koopsom te restitueren, als gevolg waarvan Meijering genoodzaakt is deze kwestie voor te leggen aan de bevoegde rechter. Voorts stelt Meijering alle deskundigenrapporten aan (de raadsman) van het echtpaar Van Loenen beschikbaar.

Meijering besluit om:

- 1 Aangifte te doen wegens oplichting, gepleegd door zowel de heer als mevr. Van Loenen uit Beilen (**Strafrecht**);
- 2 Een civielrechtelijke procedure te starten om de kosten van aankoop terug te vorderen (**Civilrecht**);
- 3 Beslag te leggen op de (kapitale) boerderij van het echtpaar Van Loenen (**Civilrecht**)

17 mei 2003 Kunstexpert Auke van der Werff stuurt – op verzoek – Meijering een brief en vermeldt daarin de gang van zaken met betrekking tot de door hem verrichtte taxatie.

- 16 aug. 2004 Meijering doet aangifte bij de politie Drenthe/wijkeenheid Midden-Drenthe in Beilen tegen zowel de heer als mevr. Van Loenen terzake van: oplichting, gekwalificeerde valsheid in geschrifte en verduistering. Mutatienr: PL033A/04-163863
- 18 mei 2005 Meijering laat door Trip advocaten (Mr. J. Bal) uit Groningen beslag leggen op de boerderij van het echtpaar Van Loenen
(**Civielrecht**)
- 22 mei 2005 Meijering heeft op uitnodiging van Justitie een gesprek bij het Openbaar Ministerie in Assen met de Officier van Justitie Mr. H. Supèr, in aanwezigheid van mw. C. Durville en een medewerker van het bureau Slachtofferhulp.
In dit gesprek deelt Mr. Supèr mede, dat hij overtuigd is van de door het echtpaar van Loenen gepleegde oplichting. Hij besluit echter om niet tot strafrechtelijke vervolging over te gaan, omdat het bewijs net onvoldoende is. Indien nieuw bewijsmateriaal geleverd wordt, is nader onderzoek door politie/justitie mogelijk.
- juli 2005 Meijering dient op grond van **artikel 12 van het Wetboek van Strafvordering** een klacht in bij het Gerechtshof Leeuwarden wegens het uitblijven van een nader onderzoek en verzamelt nieuw (aanvullend) bewijsmateriaal tegen het echtpaar Van Loenen. Klachtnr. 05/00231.
- 4 juli 2005 Cor van Loenen doet aangifte bij de politie te Beilen wegens smaad en smaadschrift tegen kunstexpert Auke van der Werff en wegens belediging tegen Meijering (zie hoofdstuk 16.1).
- 26 okt. 2005 Meijering wordt door de regiopolitie Groningen gehoord, verdacht van smaad/smaadschrift (zie hoofdstuk 16.2).
- 10 juni 2006 Tussenvonniss Rechtbank Assen (**Civielrecht**), zaaknummer: 52024/HA ZA 05-408:
De Rechtbank gelast een deskundigenonderzoek en benoemt de heer C. Buijsert, verbonden aan het Venduhuis Utrecht B.V. tot onafhankelijk deskundige.
De bewijslast komt te liggen bij Meijering.
- 10 aug. 2006 Kunstexpert Auke van der Werff bevestigt – op verzoek van Meijering – nogmaals schriftelijk zijn ervaringen met het echtpaar Van Loenen en benadrukt dat hij een en ander ten allen tijde onder ede wil verklaren.
- 13, 14 juni
4, 17, 29 aug.
2 sept. 2006 Meijering stuurt de volgende **aanvullende (belastende) informatie** naar het Gerechtshof Leeuwarden (teksten volledig opgenomen op CD!):

- 1 Tweede schriftelijke verklaring van de taxateur Auke van der Werff, d.d. 10 augustus 2006, dat hij zijn **voorlopig opgesteld taxatierapport** d.d. 2 augustus 1993 **vlak daarna** had **ingetrokken** en dat hij ten allen tijde bereid is te getuigen en een en ander onder ede wil verklaren;
- 2 Het echtpaar Van Loenen heeft bij de verkoop van de 10 schilderijen volkomen onjuiste inlichtingen verstrekt en informatie achtergehouden;
- 3 Het echtpaar Van Loenen was op de hoogte dat de schilderijen vals waren. Bewezen is, dat er bij de verkoop **sprake was van boze opzet**;
- 4 Het echtpaar Van Loenen misbruikt sinds 2 augustus 1993 het **ingetrokken** taxatierapport van Auke van der Werff en gebruikt dit taxatierapport sindsdien ter ondersteuning bij hun verkoopactiviteiten. **Bovendien is er met dit (ingetrokken) taxatierapport geknoeid.**
- 5 Ook wordt **in de** thans lopende **civielrechtelijke procedure** vorenvermeld taxatierapport aangehaald bij drie schilderijen om daarmee ook de Rechtbank Assen van de echtheid van deze schilderijen te overtuigen c.q. om de tuin te leiden.

N.B. Meijering verzoekt het Gerechtshof Leeuwarden om zowel de heer als mevr. Van Loenen ieder afzonderlijk te horen, aangezien tegen beiden aangifte is gedaan wegens oplichting. Ook verzoekt Meijering het Gerechtshof om de taxateur Auke van der Werff te horen, aangezien die volgens Meijering een “sleutelpositie” inneemt in deze “Altink II-affaire”.

Meijering benadrukt, dat hij zijns inziens politie en justitie inmiddels meer dan voldoende bewijzen heeft aangeleverd om met succes een nader onderzoek in te stellen. **Ook wijst hij op de grote belangen van zowel de kunsthandel als het veilingwezen en spreekt hij de wens uit dat het recht eindelijk zal zegevieren.**

- 25 juli 2006 Ontvangst (concept) rapport d.d. 4 juli 2006 van de taxateur en veilingmeester Cornelis Buijsert, verbonden aan het Venduhuis te Utrecht (**Civilrecht**). **In deze rapportage bevestigt deze door de Rechtbank benoemde deskundige met betrekking tot elk schilderij in deze zaak dat het een vervalsing betreft, met als onderbouwing dat – gezien de penseelvoering – die schilderijen niet van de hand van de gesuggereerde kunstenaar kunnen zijn.**
- sept. 2006 Meijering besluit om **op persoonlijke titel** actie te ondernemen om het vervalsen van kunst dan wel het handelen in valse kunst, in het bijzonder het culturele erfgoed van de kunstkring “de Groninger Ploeg” publiekelijk onder de aandacht te brengen en maakt een **discussiestuk “Mijn pleidooi inzake de Altink-affaire”** met daarin opgenomen diverse suggesties om het **steeds terugkerende probleem in de kunstwereld en het veilingwezen** een halt toe te roepen. Hij pleit er onder meer voor om met elkaar spelregels op te stellen en in ieder geval het

culturele erfgoed van de “Groninger Ploeg” te verschonen van “list en bedrog”, dit alles in een gezamenlijke inspanning, waarbij een ieder dezelfde (kunst) bril opzet. **Hij doet een dringende oproep om vervalsers en handelaren in valse kunst geen kans meer te geven, ervaringen uit te wisselen, de problematiek onder ogen te zien, een open discussie aan te gaan.**

4 okt. 2006 Meijering stuurt “Mijn pleidooi inzake de Altink-affaire” naar de grote veilinghuizen en musea in Nederland, de provinciale besturen van de drie noordelijke provincies, de gemeentebesturen van Groningen, Leeuwarden, Assen, een aantal galeriehouders, de ministeries van OCW en Justitie, het bestuur van de Federatie Taxateurs Makelaars en Veilinghouders te Amsterdam en de directie van de kunstacademie Minerva te Groningen en overweegt:

- 1 een stichting op te richten
- 2 een fonds in het leven te roepen

5 okt. 2006 Publicatie “Volkskrant”, Kunstbijlage pagina 16 en 17:
 “Priegelen met Ploegers, steekspel over “erfenis” Groningse kunstenaarsgroep”
 Een citaat uit: “De Volkskrant” [kunstbijlage], donderdag 5 oktober 2006, pagina 16 en 17
“Een in het noorden herhaaldelijk opduikende anekdote is dat een expert begin jaren negentig een te veilen Altink losmaakte uit de lijst en op karton een stempel van de psychiatrische inrichting Beileroord aantrof; de Van Loenens bieden patiënten uit die inrichting onderdak. De expert zelf bevestigt het verhaal op voorwaarde van anonimiteit.”

6 okt. 2006 Publicatie “Dagblad van het Noorden”, pagina 15
 “Zorgen over goede naam van schilderijen De Ploeg”,
stichting in oprichting wil keurmerk

6 okt. 2006 Interview Meijering, uitgezonden op Radio en T.V. Drenthe

11 okt. 2006 Publicatie “De Groninger Gezinsbode”, voorpagina
 “Valse kunst”, commentaar

14 okt. 2006 Publicatie “Dagblad van het Noorden”, pagina 23
 “Het gesodemieter moet nu maar eens afgelopen zijn”
 Interview: Cor van Loenen, kunstschilder en omstreden Ploeg-verzamelaar.

17 okt. 2006 Cor van Loenen wordt (alleen) gehoord door het Gerechtshof Leeuwarden (Strafrecht).
N.B. “Het gerechtshof streeft ernaar om binnen zes weken na de laatste zitting de beschikking te verzenden” (zie hoofdstuk 15).

Op dinsdag 28 november 2006 zijn 6 weken verstreken!

“Tegen de beslissing van het gerechtshof staat geen beroep open” (zie hoofdstuk 15).

- 20 okt. 2006 Eerste bijeenkomst (6 personen) initiatiefgroep, onder leiding van Henk Bodewitz. Doel: Onderzoeken of de oprichting van een stichting en een fonds gewenst is en voldoende “draagkracht” uit de kunstwereld en het veilingwezen ontvangt. Bodewitz ontwerpt concept-manifest (zie hoofdstuk 17).
- 16 nov. 2006 Publicatie “Volkskrant”, pagina 17:
‘Valse kunst moet uit de handel worden genomen’
- 24 nov. 2006 Bespreking concept-manifest Henk Bodewitz, ontwerper met initiatiefgroep. Concept-manifest wordt (beperkt) toegezonden aan aantal betrokkenen met verzoek om reactie.
- nov. 2006 Citaat van één van de vele binnengekomen reacties:
“Ik wens U veel succes bij Uw acties tegen Van Loenen, maar als ik in Uw plaats was, zou ik – nu ik weet hoe intens ziek en rot die man is – afhaken en mijn leven niet weggeven voor zo’n onvoorstelbaar rotte appel. Maar in elk geval; heel veel sterkte. **P.S. Maakt U zich geen illusies: in Nederland bestaat geen recht.**”
- 30 nov. 2006 Meijering stuurt brief aan Openbaar Ministerie Assen en vraagt of hij wordt vervolgd inzake de aangifte van Van Loenen d.d. 4 juli 2005 wegens smaad en smaadschift. Tevens vraagt hij, waarom hij na ruim een jaar – nadat het onderzoek door de politie is afgerond – nog geen bericht heeft ontvangen van het Openbaar Ministerie. (zie hoofdstuk 16.3)
- 4 dec. 2006 Openbaar Ministerie, Arrondissementsparket Assen stuurt Meijering brief (kenmerk: ASN 3300/082/2006). De officier van Justitie deelt mede, dat hij heeft besloten Meijering niet te vervolgen wegens onvoldoende wettig bewijs. (zie hoofdstuk 16.4)
- 15 dec. 2006 Verkennende bespreking initiatiefgroep “Ploegaffaire” (Henk Bodewitz, Johan van Wijk, Carla Durville, Johan L. Meijering) met Han Steenbruggen, conservator Groninger Museum.
- 20 dec. 2006 Bespreking initiatiefgroep “Ploeg-affaire” (7 personen)
Afspraak: Initiatiefgroep komt tweede helft januari 2007 met initiatieven.
- 16 jan. 2007 Interview Meijering, uitgezonden op Radio Drenthe.
- 18 jan. 2007 Voordracht Meijering samen met vijf andere sprekers op symposium “Echt-Vals” in de Passenger Terminal Amsterdam (PTA), Piet Heinade 27 te Amsterdam.

Overige sprekers:

Annabelle Birnie, hoofdconservator ING collectie en gecertificeerd makelaar
taxateur moderne kunst

Geert Jan Jansen, kunstenaar/vervalsingdeskundige

Jan Pieter Glerum, veilingmeester

Roland Janssen, galeriehouder en bestuurslid van de Nederlandse Galerie As-
sociatie

Aad du Croix Timmermans, Hoofdinspecteur van politie b.d., van 1982 tot 2002,
hoofd van de afdeling Kunst en Antiekdiefstallen van de voormalige CRI annex
Bureau Interpol.

19 jan. 2007	Interview Meijering uitgezonden in lunch-programma Radio Noord.
25 jan. 2007	Publicatie "Dagblad van het Noorden", pagina 15 en 19
"Dit is een vrijbrief voor oplichters"
06 febr. 2007	Bespreking initiatiefgroep "Ploeg-affaire" (7 personen)
07 febr. 2007	Publicatie "Dé krant van Groningen"
"Gedicht van de week; "Johan Meijering"
16 febr. 2007	Bespreking initiatiefgroep "Ploeg-affaire" (7 personen)
22 febr. 2007	Publicatie "Volkskrant", kunstbijlage, pagina 2
"Meesterwerk in getallen"
Digitaal echtheitsonderzoek naar schilderijen
21 maart 2007	Bespreking initiatiefgroep "Ploeg-affaire" (7 personen)
11 april 2007	Bespreking initiatiefgroep "Ploeg-affaire" (7 personen)
Voorstel oprichting stichting Echt/Vals en stichting Oprechte Kunst
12 april 2007	Interview Meijering met misdaadjournalist Hendrik Jan Korterink
(www.misdaadjournalist.nl)
25 april 2007	Bespreking initiatiefgroep "Ploeg-affaire" (7 personen):
concept-statuten stichting Echt/Vals en stichting Oprechte Kunst
14 mei 2007	Bespreking initiatiefgroep "Ploeg-affaire" (7 personen)
30 mei 2007	Publicatie artikel "Nieuwe Revu", nr.22 2007, pagina 3 en 16
Valse kunst kan ongestraft worden verkocht
"Niemand doet iets"

Curriculum vitae Henk Bodewitz

Studeerde na zijn middelbare schoolopleiding scheikunde aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Rondde deze studie in 1975 af met een proefschrift.

Van 1975 - 1990 verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen als universitair hoofddocent op het gebied van wetenschaps- en technologieontwikkeling. Begeleidde proefschriften op het gebied van de ontwikkeling van geneesmiddelen, de opkomst van de biotechnologie, en het ontstaan van natuurbescherming. Was nauw betrokken bij de ontwikkeling van milieuwetenschappen aan de Ru Groningen.

Besloot op zijn 47e dat het tijd was voor bestuurlijk werk en was vanaf 1990 directeur van een opleidingsbedrijf. Leidde een herstructurering van de sector en gaf in 1998/9 leiding aan een omvangrijke fusie. Werkt vanaf 2000 als zelfstandig adviseur.

Zijn adviespraktijk richt zich op organisaties met een maatschappelijke missie. Zijn specialismen zijn duurzame energie, planontwikkeling, coaching en conflictbemiddeling.

Zijn bijdrage omvat onderzoek, advisering, begeleiding en projectontwikkeling.

Naast lezen, muziek en de natuur, is schilderen van het menselijk gezicht voor hem één van de fascinaties die het leven boeiend maken.

© De Raadgever Intradiensten B.V.

(bron: www.deraadgeverintra.nl)

Geraadpleegde literatuur

- “Jan Altink”
Mr. D. H. Couvée, Dr. W. J. de Gruyter en E. L. Wouthuysen, 1978,
Jan Altink Stichting
- “De Ploeg 1918-1941. De hoogtijdagen”
Cees Hofsteenge, 1993, Benjamin en Partners, ISBN 90 5477 009 0
- “Verleden Tijd. Memoires”
Adriaan Venema, 1994, Balans, ISBN 90-5018-236-4
- “Valse kunst. Hoe de kunst koper bedrogen wordt”
Sander Kooistra, Ard Huiberts, 2003, L. J. Veen, ISBN 90-204-0678-7
- “De strijd om de Echte Vincent van Gogh”
Henk Tromp, 2006, Mets & Schilt, ISBN 90-5330-537-8

Curriculum Vitae Johan Meijering

- Geboortedatum: 19 maart 1947
- Geboorteplaats: Kampen
- Burgerlijke staat: Ongehuwd (gehuwd geweest)
- Woonplaats: Groningen
- Kinderen: Margarethe, William, Alexander
- Kleinkind: Christiaan-Carlos

Gewoond in de volgende plaatsen:

Kampen, Zwolle, Rotterdam, Lochem, Vroomshoop (O), Den Ham (O), Hengelo, Leeuwarden (vanaf 1962), Groningen (vanaf 1990).

Studeerde na afstuderen aan de Sociale Academie Twente te Hengelo-sociale wetenschappen aan de Rijksuniversiteit van Groningen. In 1980 afgestudeerd, specialisatie organisatieontwikkeling. Begon zijn (ambtelijke) carrière als (hoofd)agent van gemeentepolitie. Werkte nadien als maatschappelijk werker en sociale wetenschapper voor verschillende gemeentelijke overheden. Gaf als de coördinator van het InSa-project – opdrachtgever provincie Friesland – leiding aan een onderzoeksteam.

Rode draad in zijn leven: organiseren, (ver)bouwen en wonen, kunst, dans en theater.

Nam van jongs af aan vele initiatieven op cultureel gebied en op het terrein van woon- en leefmilieu.

Gaf vanaf 2003 met zijn (dans)partner Carla Durville dans- en theatervoorstellingen (benefiet) en workshops in binnen- en buitenland, regelmatig in samenwerking met de door hem opgerichte groep Nostalgia (muziek, zang en dans).

Samenvatting belangrijkste activiteiten op cultureel gebied en op het terrein van woon- en leefmilieu.

- 1964 Oprichter en voorzitter (1964 t/m 1967) dans- en instuifvereniging K 64 (Kuifje '64) in Leeuwarden.
- 27-04-1966 Initiatiefnemer, organisator en presentator benefiet song- en muziekfestival in Leeuwarden.
- 1971 Bestuurslid (1971 en 1972) van de Vereniging voor Handenarbeid, afdeling Friesland/Leeuwarden.
- 1972 Mede-initiatiefnemer en -oprichter, bestuurslid (1972 en 1973) van de IPA (International Police Association), afdeling Friesland.
- 1986 Initiatiefnemer en oprichter van de O.S.A. (Onafhankelijke Secretarie Ambtenaren) van de gemeentesecretarie van de gemeente Leeuwarden.
- 1990 Initiatiefnemer om het woon- en leefmilieu in Groningen (Hoogkerk) te verbeteren. Actievoerder om gezichtsbepalende (beeldende) kunstwerken in openbare ruimten te realiseren. Tevens initiatiefnemer om de geluidswal langs de A-7 in Groningen (Hoogkerk) te verlengen.
- 1991 Initiatiefnemer en mede-eigenaar van 'Kijkbungalow Minerva' (1991 t/m 1994) te Groningen (Hoogkerk), een gratis onafhankelijk advies-, informatie- en ideeën centrum, tevens expositieruimte. Organisator 37 tentoonstellingen. Bezoekers in vier jaar: ruim 13.000 uit binnen- en buitenland.
- 1993 Initiatiefnemer en medeorganisator kunstmanifestatie in Groningen (Hoogkerk) ter gelegenheid van de viering van het 75-jarig bestaan van de kunstkring de 'Groninger Ploeg'. Eendagstentoonstelling met 75 Ploegschilderijen in 30 woonhuizen in de Jan van der Zeestraat. Bezoekers: ca. 2000.
- 1993 Mede-initiatiefnemer en organisator van de kunstwinkel van beeldende kunstenaars aan de Grote Markt no. 43 te Groningen.
- 27-04-1994 Oprichter en voorzitter (1994 en 1995) van de stichting (kunsthuis) 'De Permanente' te Groningen.

- 1998 t/m 2001 Organisator tientallen tentoonstellingen in onder meer verpleeghuis Innersdijk te Groningen en het Streekmuseum 'De Oude Wôlden' te Bellingwolde.
- 1999 Initiatiefnemer en medeoprichter van de stichting 'La Pasi3n' centrum voor Argentijnse Tango en multiculturele activiteiten te Groningen (bestuurslid van 1999 t/m 2001).
N.B. De gevel van La Pasi3n werd in 2001 genomineerd voor de verkiezing van het mooiste bouwwerk van de gemeente Groningen en werd winnaar van de publieksprijs.
- 1999 Initiatiefnemer en medeoprichter van de stichting 'Do' uitwisseling van Japanse kunst en cultuur en voorts al hetgeen met 33n en ander direct of indirect verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.
- 2000 Initiatiefnemer en oprichter van 'Los Lunaticos', een klein (theater) gezelschap: twee Argentijnse Tango dansers en een gitarist).
- 07-11-2001 Initiatiefnemer, co3rdinator en deelnemer dansoptreden Argentijnse Tango met zes dansparen prins Willem-Alexander en prinses M3xima bij hun bezoek aan Groningen.
- 2001 Initiatiefnemer en mede-sponsor (50%) van de stad-safari in Groningen, een culturele manifestatie met Willem de Ridder.
- 2004 Initiatiefnemer en oprichter muziek- en dansgezelschap Nostalgia (4 personen: twee dansers Argentijnse Tango, violist en sopraan).
Optreden in onder meer Egypte (uitzending Egyptische TV - Channel 5).
- 2004 t/m 2006 Stelde zijn geheel verbouwde woonhuis 'La Nueva Pasi3n' (nieuwe passie) incidenteel (gratis) beschikbaar voor kleinschalige culturele activiteiten.
Het pand werd ingewijd door kleinzoon Christiaan-Carlos.
In de hal van het pand is een gedenksteen ingemetseld met de tekst:
La Nueva Pasi3n
inaugurado por
Christiaan-Carlos Meijering
14 Mayo 2004

- 20 t/m 27 08-2006 Het Groningse dansgezelschap Galili Dance gaf van 20 t/m 27 augustus 2006 tijdens het jaarlijkse festival Noorderzon een aantal solodansvoorstellingen in 'La Nueva Pasi3n'. Dat gebeurde in het kader van het project Your Place/My Place, waarbij vijf woonhuizen in de stad dienden als decor voor vijf verschillende solovoortellingen door vijf verschillende Galili dansers, gemaakt door vijf internationale gastchoreografen.
- 04-10-2006 Initiatiefnemer om het vervalsen van kunst en de handel in valse kunst, in het bijzonder van de kunstkring de 'Groninger Ploeg' aan banden te leggen.
De initiatiegroep 'Ploegaffaire' onderzoekt diverse mogelijkheden op dit terrein.
Publiceerde 'Mijn pleidooi inzake de Altink-affaire'.
- 2007 Uitbreiding muziek- en dansgezelschap Nostalgia (7 personen: tenor, sopraan, concertpianiste, twee violisten, popartiest, twee dansers Argentijnse Tango).
- 2007 Mede-initiatiefnemer Stichtingen Oprechte Kunsten Stichting Echt/Vals i.o.
- 02-01-2007 Oproep en voorstellen aan het bestuur van de provincie Groningen: In het kader van te nemen milieumaatregelen:
- het invoeren van een eenmalige vuurwerkvrje jaarwisseling
 - het structureel invoeren van autoloze zondagen
- 18-01-2007 Voordracht op het symposium 'Echt/Vals', Waterkantzaal PTA in Amsterdam.
Overige sprekers: Geert Jan Jansen, Jan Pieter Glerum, Roland Janssen, Aad du Croix Timmermans.
- 13-06-2007 Publicatie 'Woensdag de Dertiende' Een persoonlijke reactie tegen onrecht, list en bedrog, machtsmisbruik, intimidatie en bureaucratie!
Overhandiging 1e exemplaar aan de voorzitter adviescommissie 'Omgeving en Milieu' provincie Groningen.
- 05-07-2007 Publicatie 'Nachtmerrie van een kunstliefhebber'
Altink-affaire I en II in 'vogelvlucht'
Overhandiging 1e exemplaar aan Hans Alders, Commissaris van de Koningin van de provincie Groningen.

- 16-07 t/m 08-08-2007 Initiatiefnemer/leider China zomer-tournee dans- en muziek-gezelschap Nostalgia.
Diverse optredens in staatstheaters in Lanzhou, hoofdstad provincie Gansu in Centraal China. Uitzending voor Chinese TV.
- 23-11-2007 Publicatie 'Nostalgia China-tournee Zomer 2007'. Overhandiging 1e exemplaar aan Max van de Berg, Commissaris van de Koningin in de provincie Groningen.
- 06-08-2008 Initiatiefnemer, medeoprichter en secretaris stichting 'Staakt Het Vuren'
Doel: Een bijdrage leveren aan het vervangen van het afsteken van consumentenvuurwerk door milieuvriendelijk, veilig, professioneel vuurwerk en lasershows.
- 08-12-2008 Nieuwspoort in Den Haag.
Publicatie boeken:
 - 'Vuurwerk. Dagboek van een ruststoker.'
ISBN: 978 90 8954 0690
 - 'Vuurwerk. Feiten liegen niet.'
ISBN: 978 90 8954 0775
- 11-08-2009 Initiatiefnemer en interviews documentaire 'Arie Zuidersma. Als je schildert vergeet je alles'.
Documentaire ter gelegenheid van de viering van zijn 87e verjaardag op 6 januari.
Eerste opname en interview gestart op 11 augustus 2009.
- 27-10-2011 Initiatiefnemer en met Carla Durville en samensteller boek 'Dromen en geheimen. De andere wereld van Arie Zuidersma'
 - 'Dromen en geheimen. De andere wereld van Arie Zuidersma'
ISBN: 978 90 8954 3349 (hard cover)
ISBN: 978 90 8954 3370 (soft cover)
Presentatie in de raadszaal in Vries (Dr) van de gemeente Tynaarlo.
- 13-11-2011 Opening expositie (12 november 2011 t/m 8 januari 2012) van het werk van het langst levende lid van de oude garde van de Groninger Ploeg (ca. 10 jaar voorzitter), Arie Zuidersma (1925) en Aukje Niemeijer in galerie Ruigewaert in Niezijl (Gr.).

- 13-11-2011 Première van de documentaire ‘Arie Zuidersma. Als je schildert vergeet je alles’ ter gelegenheid van de viering van zijn 87e verjaardag op 6 januari 2012.
Eerste opnamen en interviews gestart op dinsdag 11 augustus 2009.
Interviews Johan Meijering.
- 07-09-2015 Alternatief plan ‘Nieuw Groninger Forum’ ingediend bij het College van burgemeester en wethouders van de gemeente Groningen voor de locatie van het Groninger Forum;
Voorstel om een raadgevend referendum te organiseren.
- 18, 19-09-2015 Bedenker en initiatiefnemer van het eerste ‘Tango Festival La Pasi3n Groningen. Op 18, 19 en 20 september 2015.
Een jaarlijks terugkerend festival in het derde weekend van de maand september.
- 19-09-2015 Initiatiefnemer en organisator ‘Re3unie La Pasi3n’ in de ‘Vrijdag Concertzaal’ in Groningen
Presentatie boeken:
• ‘La Pasi3n. Salon de Tango y Cultura. Een bron van inspiratie’
ISBN: 978 90 8954 7927
• ‘Argentijnse tango. Van Groningen tot Maastricht’.
ISBN: 978 90 8954 7927
Filmische terugblik: ‘La Pasi3n. Salon de Tango y Cultura’.
- 09-2016 Overhandiging eerste exemplaar boek ‘Groninger Forum. Een bodemloze put’ aan F.J. Paas, Commissaris van de Koning in de provincie Groningen.
• ‘Groninger Forum. Een bodemloze put’
ISBN: 978 90 8954 8863
- 17-09-2016 Initiatiefnemer en organisator ‘Re3unie Kijkbungalow Minerva’ in de ‘Vrijdag Concertzaal’ in Groningen.
Presentatie boek:
• ‘Kijkbungalow Minerva’
ISBN: 978 90 8954 8870
Filmische terugblik: ‘Kijkbungalow Minerva’

Verschenen boeken

Vuurwerk <i>Dagboek van een ruststoker</i> Johan Meijering	2008	ISBN: 978 90 8954 0690
Explosief vuurwerk <i>Feiten liegen niet</i> Johan Meijering	2008	ISBN: 978 90 8954 0775
Dromen en geheimen <i>De andere wereld van Arie Zuidersma</i> Samenstelling Johan Meijering en Carla Durville	2011	ISBN: 978 90 8954 3349
La Pasi3n <i>Salon de Tango y Cultura</i> Johan Meijering	2015	ISBN: 978 90 8954 7927
Argentijnse Tango <i>Van Groningen tot Maastricht</i> Johan Meijering	2015	ISBN: 978 90 8954 7903
Groninger Forum <i>Een bodemloze put</i> Johan Meijering	2016	ISBN: 978 90 8954 8663
Kijkbungalow Minerva <i>Een inspirerende kijk op wonen en kunst</i> Johan Meijering	2016	ISBN: 978 90 8954 8870
Consumentenvuurwerk <i>Van volksvermaak tot overheidsverbod</i>	2020	ISBN: 978 94 6365 3015
Uitgesproken (bundel) Johan Meijering	2021	ISBN: 978 94 6365 408 1
In bewerking		
Grenzeloze passie - Autobiografie	2022	
Kuifje '64	2023	
Argentijnse tango.Van Groningen tot China	2024	

